

Pääluokka 29

OPETUS- JA KULTTUURIMINISTERIÖN HALLINNONALA

Opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonalalla myönnettävät valtionosuudet ja ammatillisen koulutuksen rahoitus budjetoidaan myöntöpäätöksen perusteella poiketen tulojen ja menojen kohdentamista koskevista yleisistä määräyksistä.

Selvitysosa:

Hallinnonalan toimintaympäristö

Globalisaatio, luonnon monimuotoisuuden väheneminen ja ilmastonmuutos, tieteen, teknologian ja talouden kehitys, työn murros, väestönmuutos, yhteiskunnallisen osallistumisen muutokset sekä eriarvoistuminen vaikuttavat nopeasti yhteiskuntaan. Talouden ja työmarkkinoiden rakennemuutos, ikäsidonnaisten menojen kasvaminen ja julkisen talouden tasapainotavoite asettavat hallinnonalan toiminnalle reunaehdot. Väestönmuutos ja sen alueellinen eriytyminen aiheuttavat merkittäviä muospaineita julkisten palveluiden järjestämiselle. Opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonalan toiminnalla voidaan merkittävästi vaikuttaa muutosten suuntaan ja luoda edellytykset myönteiselle kehitykselle.

Hallituskaudella keskeisiä tavoitteita ovat koulutustason ja koko väestön osaamistason nostaminen ja oppijoiden hyvinvoinnin parantaminen. Korkeakoulutettujen nuorten aikuisten määrä pyritään nostamaan mahdollisimman lähelle 50 prosenttia vuoteen 2030 ja edetään kohti tavoitetta nostaa Suomen korkeakoulutettujen nuorten aikuisten määrä OECD:n kärkimaiden tasolle. Suomesta luodaan kansainvälisesti houkutteleva paikka opiskella, tutkia ja investoida. Aikuisten tutkintokoulutusta suunnataan erityisesti koulutustasoa nostavaan tai työmarkkina-asemaa parantavaan koulutukseen.

Suomalaisten koulutus- ja osaamistaso on kansainvälisesti vertaillen edelleen korkea, mutta kehityksessä on huolestuttavia merkkejä. Suomalaisten nuorten aikuisten koulutustaso on laskenut keskitason alapuolelle. Viimeisen vuosikymmenen aikana toteutetut toimet ovat lisänneet ja aikaistaneet pääsyä korkeakoulutukseen sekä nostaneet odotettavissa olevaa koulutustasoa. Tilanne on paranemassa, mutta Suomen suhteellisen aseman heikkeneminen tulee jatkumaan vähintään kuluvan vuosikymmenen loppuun.

Nuorten oppimistulokset ovat laskeneet koko 2000-luvun ajan poikkeuksellisen nopeasti ja esimerkiksi kantaväestön tulokset PISA:ssa ovat jo heikompia kuin Ruotsissa ja Saksassa. Oppimistulosten heikentyessä alueelliset ja väestöryhmien erot tuloksissa ovat kasvaneet, eikä lasten ja nuorten hyvinvointi ole kaikilta osin kehittynyt suotuisasti. Työuran aikainen jatkuva oppiminen ei kohdennu tehokkaasti ja tarkoituksenmukaisesti työllisyyttä parantavaan koulutukseen. Väestön vähäinen fyysinen aktiivisuus ja liikkumattomuudesta aiheutuvat yhteiskunnalliset kustannukset heikentävät yksilöiden ja yhteiskunnan toimintakykyä. Epävarmuutta lisäävät poliittisen osallistumisen eriytyminen sekä yleinen asenteiden jyrkkyminen.

Työllisyyden ja talouden kehitys on epävarmaa ja koulutetun työvoiman saatavuus vaikeuttaa yritystoimintaa sekä julkisten palvelujen tuotantoa. Varmistetaan, että koulutusjärjestelmämme tuottaa riittävästi osaamista ja tekijöitä kriittisille aloille — jokainen suorittaa vähintään toisen asteen tutkinnon ja yhä useampi nuori myös korkea-asteen tutkinnon. Pandemian aikana kasvatuksen ja koulutuksen poikkeusjärjestelyt ovat vaikuttaneet lasten ja nuorten oppimiseen ja syventänyt yhä jatkuvaa

oppimistulosten laskutrendiä. Kulttuuri ja luovat alat, liikunta ja nuorisotyö ovat vuoteen 2023 mennessä pitkälti toipuneet koronakriisin väliaikaisista vaikutuksista mm. palvelujen käyttöön.

Opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonala vahvistaa ja uudistaa yhteiskunnan sivistysperustaa ja rakentaa edellytykset osallisuuden vahvistumiselle kestäväan kasvuun perustuvassa yhteiskunnassa. Korkea osaamis- ja koulutustaso vahvistaa yhteiskunnallista resilienssiä ja luo edellytyksiä talouden kasvulle, joka perustuu ensisijaisesti teknologisen kehityksen ja osaamisen tuomalle tuotavuuskasvulle. Varhaiskasvatusta, koulutusta ja jatkuvaa oppimista edistävillä toimilla tuetaan osaavan työvoiman saatavuutta, korkeaa työllisyyttä ja tuottavuuskasvua. Tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoimintaa vahvistamalla tuetaan teknologista kehitystä, tuottavuutta ja talouden rakennemuutosta. Luovat alat ja aineettomat sisällöt tukevat hyvinvointia ja kestävää kasvua. Tieteellinen tieto rakentaa sivistystä ja maailmankuvaa, tuottaa vaurautta ja hyvinvointia sekä toimii päätöksenteon perustana ja käytäntöjen kehittäjänä. Yliopistojen keskeinen tehtävä on kasvattaa kriittiseen ja analyyttiseen ajatteluun. Edettäessä kohti T&K-toiminnan rahoituksen nostamista 4 prosenttiin bruttokansantuotteesta on varmistettava riittävä TKI-osaajien kouluttaminen.

Tieto, osaaminen ja luovuus ovat olennaisia myös kansakunnan henkiselle kriisinkestävyydelle. Sivistys, eli kasvatusta, koulutus, tiede ja taide rakentavat ihmisten välistä luottamusta ja kunnioitusta sekä kriittistä ajattelua. Väestön osaamistason nostaminen ja yhteiskunnallisen yhteenkuuluvuuden ja osallisuuden sekä tasa-arvon vahvistaminen edellyttävät hallinnonalan toimijoiden yhteistyötä ja hallinnonalarajat ylittävää politiikkaa. Kaiken toiminnan lähtökohtia ovat yhdenvertaisuus, kestävä kehitys ja talouskasvu.

Lukiokoulutuksen keskeinen tavoite on varmistaa laaja-alainen yleissivistys sekä tuottaa opiskelijoille jatko-opintokelpoisuus. Lukiokoulutusta kehitetään tulevaisuudessakin omana koulutusmuotonaan, jolla on oma toimintaa ohjaava lainsäädäntö sekä rahoitusjärjestelmä.

Ammatillisen koulutuksen tavoitteena on varmistaa jokaiselle opiskelijalle riittävät ammatilliset ja sivistykselliset valmiudet sekä työelämätaidot siirtyä opintojen jälkeen työelämään tai jatko-opintoihin. Tällä hetkellä ammatillisen perustutkinnon suorittaneiden työllisyysaste jää monilla koulutusaloilla työllisyysaste erittäin heikoksi. On myös merkkejä koulutuksen sopeutumisesta työmarkkinatarpeen muutokseen. Tekniikan alalla tutkintomäärien lasku on parantanut valmistuneiden todennäköisyyttä työllistyä, huolimatta tekniikan alan ammatillisen tutkinnon suorittaneiden kokonaistyöllisyyden laskusta. Aikuisille suunnattu ammatillinen koulutus painottuu liian pitkäkestoiseen perustutkintokoulutukseen ja heikon työmarkkinahyödyn tuottavaan moninkertaiseen koulutukseen.

Taiteella ja kulttuurilla on itseisarvo. Luovilla aloilla sekä tapahtuma-alalla on merkittävä työllisyys- ja kasvupotentiaali. Luovien alojen työpaikkoja lisätään ja kulttuuripalvelujen saavutettavuutta parannetaan. Lasten ja nuorten hyvinvointi on turvattava, syrjäytymistä on vähennettävä ja osallisuutta vahvistettava. Liikunnallisen aktiivisuuden lisääminen tapahtuu kansallisen liikunnallisen elämäntavan ja toimintakyvyn ohjelman puitteissa. Näillä toimilla on keskeinen merkitys myös henkisen hyvinvoinnin ja kriisinkestävyyden edistämisessä.

Tavoitteellisesti toimimalla Suomella on kaikki edellytykset säilyttää paikkansa maailman arvostetuimpien sivistys- ja hyvinvointivaltioiden joukossa. Osaamista, luovuutta, yhteiskunnallista yhteenkuuluvuutta, tasa-arvoa ja luottamusta ylläpitävien instituutioiden ja politiikkojen merkitys kasvaa, ja niillä vahvistetaan yhteiskuntaa nykyisten ja tulevien haasteiden varalle.

Yhteiskunnalliset vaikuttavuustavoitteet

Opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonalalla tavoitteena on, että varhaiskasvatus, koulutus, tiede, taide ja kulttuuri, liikunta ja nuorisotyö uudistavat ja vahvistavat yhteiskunnan sivistysperustaa ja että yhteiskunnallinen yhdenvertaisuus, luottamus, avoimuus ja vakaus lisääntyvät. Näitä tavoitteita tarkentavat hallinnonalan yhteiskunnalliset vaikuttavuustavoitteet:

- Varhaiskasvatuksen laatu paranee. Suomalaisten oppimistulokset ja koulutustaso nousevat. Perustaitojen osaaminen vahvistuu ja jokainen saavuttaa peruskoulusta riittävät perustiedot.
- Sivistys luo edellytyksiä talouden kasvulle, koulutus vastaa paremmin työelämän tarpeisiin ja vähentää kohtaanto-ongelmaa. Työelämän ja koulutuksen ulkopuolella olevien nuorten määrä vähenee.
- Kaiken ikäiset suomalaiset liikkuvat enemmän.

Yhteiskunnallisten vaikuttavuustavoitteiden toteutumista seurataan määrällisillä indikaattoreilla, joille on asetettu tavoitearvot. Hallinnonalan yhteiskunnallista vaikuttavuutta koskevat tavoitteet toteutuvat pitkällä aikavälillä. Lähivuosina tavoite on lähestyä pääosin vuodelle 2030 tai 2040 määritellyä tavoitetasoa.

— Koulutustarjonnan ja työelämän tarpeiden vastaavuutta seurataan vastavalmistuneiden työllistymisellä ja jatko-opintoihin siirtymisellä ammatillisesti eriytyneessä koulutuksessa. Tavoitteena on, että kaikkien oppilaitosten kaikilla koulutusaloilla vuoden kuluttua valmistumisesta valmistuneista yli 85 % on työllisiä tai siirtynyt jatko-opintoihin. (Taulukossa viitearvo sisältää kaikki opiskelijoiksi siirtyneet, ei vain jatko-opintoihin siirtyneitä.)

— Väestön osaamistasoa seurataan 16—65- ja 25—34-vuotiaiden luku- ja numerotaidon tasolla kansainvälisessä aikuisten taitotutkimus PIAACissa. Tavoitteena on, että molemmissa seurantaikäryhmissä keskimääräinen luku- ja numerotaito ovat vuosien 2022—2023 tutkimuksessa korkeammalla tasolla kuin vuoden 2012 tutkimuksessa. Vuonna 2012 16—65-vuotiaiden lukutaidon taso oli 288 pistettä ja numerotaidon taso 282 pistettä, 25—34-vuotiailla lukutaito 309 pistettä, numerotaito 303 pistettä.

— Väestön koulutustason nousua seurataan Tilastokeskuksen koulutustasomittaimella, joka mittaa perusasteen jälkeisen koulutuksen keskimääräistä pituutta väestötasolla. Tavoitteena on, että 25—64-vuotiaiden koulutustasomittain nousee keskimäärin vähintään 5 pistettä vuodessa jaksolla 2020—2040.

— Sivistyspohjaisen taloudellisen kasvun kannalta keskeistä tieteen tasoa ja vaikuttavuutta mitataan Top 10 -indeksillä (Web of Science), joka tarkastelee eniten viitattuun 10 prosenttiin kuuluvien julkaisujen suhteellista osuutta julkaisuista. Maiden välinen vertailu on normalisoitu tieteenalakohtaisesti niin, että maailman keskitaso tieteenalalla on 1. Tavoitteena on, että tutkimuksen TOP 10 -indeksi ei heikkene.

— Taiteen ja kulttuurin osuutta sivistykseen perustuvasta taloudellisesta kasvusta mitataan kulttuurin satelliittitilinpäiden mukaisella kulttuurialojen osuudella arvonlisäyksestä. Tavoitteena on, että kulttuurialojen osuus arvonlisäyksestä nousee yli vuoden 2008 tason (3,6 % bruttokansantuotteesta).

— Liikunnallista elämäntapaa seurataan liikkumissuosituksen täyttävien osuudella aikuisväestöstä. Tavoitteena on, että liikkumissuosituksen täyttäneiden määrä kasvaa siten, että suosituksen täyttää puolet aikuisista.

Yhteiskunnalliset vaikuttavuustavoitteet

	2024	2025	2026
	toteutuma/arvio	tavoite	tavoite

	2024 toteutuma/arvio	2025 tavoite	2026 tavoite
Koko väestön koulutus- ja osaamistaso nousee edistämällä talouden uudistumista, työllisyyttä ja hyvinvointia			
— Väestön osaamistaso kansainvälisessä aikuisten taitotutkimus PIAACissa. (ei alita vuoden 2022 PIAACissa saavutettua tasoa)	25-34-vuotiaiden lukutaito 311 pistettä (tavoite 309) ja numerotaito 305 pistettä (tavoite 303) 16-65-vuotiaiden lukutaito 296 pistettä (tavoite 288), numerotaito 294 (tavoite 282) (2022)		lukutaito yli 311 (25—34 v) ja yli 296 (16—65 v) pistettä, numerotaito yli 305 (25—34 v) ja yli 294 (16—65 v) pistettä (2032)
— 25—64-vuotiaiden koulutustasomittain (nousee yli 5 pistettä vuodessa 2020—2040)	451 (2023)	468	473
Koulutustarjonta vastaa uuden työvoiman tarvetta ja toimialan palvelurakenne vastaa väestömuutokseen			
— kaikkien oppilaitosten kaikilla koulutusaloilla vuoden kuluttua valmistumisesta valmistuneista yli 85 % on työllisiä tai siirtynyt jatko-opintoihin. (osuus valmistuneista, joilla tavoite toteutuu)	ammattillinen perustutkinto 23 %, ammattikorkeakoulututkinto 86 %, ylempi korkeakoulututkinto 73 % (2022)		ammattillinen perustutkinto 50 %, ammattikorkeakoulututkinto 75 %, ylempi korkeakoulututkinto 85 %
Tieteen taso ja vaikuttavuus paranevat ja tutkimus-, innovaatio- ja kehittämistoiminnan edellytykset vahvistuvat			
— Top 10 -indeksi (säilyy vähintään aiemmallalla tasolla)	1,09 (2019—2022)	1,14	1,14 (2016—2019 toteutuma)
Taidetta ja kulttuuria tehdään, tuotetaan ja hyödynnetään monipuolisesti sekä huolehditaan monimuotoisesta kulttuuriperinnöstä			
— kulttuurialojen osuus arvonalisäyksestä (ylittää vuoden 2008 tason)	3,1 % (2022)		3,6 %
Liikkuva elämäntapa vahvistuu			
Liikkumissuosituksen täyttävien määrä (20—69-vuotiaat), %	26 % (2021—2022)	50 %	50 %

Sukupuolten tasa-arvo

Sukupuolten tasa-arvon edistäminen on tavoitteena varhaiskasvatuksessa sekä esi- ja perusopetuksessa. Varhaiskasvatus on sukupuolisensitiivistä eli lapsia rohkaistaan tekemään valintoja ilman sukupuoleen tai muihin henkilöön liittyviin seikkoihin sidottuja stereotyyppisiä rooleja ja ennako-odotuksia. Esi- ja perusopetus puolestaan on sukupuolitietoista eli opettajan tulee yhtäältä tiedostaa omat käsityksensä sukupuolesta ja sen moninaisuudesta, toisaalta osata kohdata oppilaat yksilöinä eikä sukupuolensa edustajina. Osa sukupuolitietoisuutta on myös yhteiskunnallisten ja kulttuuristen tekijöiden tunnistaminen sekä niiden purkaminen. Tämän seurauksena oppilaiden yksilöllisiä valintoja tuetaan ja siten esimerkiksi heidän hakeutumistaan sukupuolityypillisille aloille voidaan lieventää. Tasa-arvolain velvoite tehdä tasa-arvosuunnitelma koskee koko koulutusjärjestelmää.

Sukupuolten tasa-arvoon liittyviä tavoitteita edistetään osana toisen asteen koulutuksen kehittämistoimia. Uudistusten keskeisinä tavoitteina on turvata yksilöiden ja alueiden yhdenvertaisuutta ja tasa-arvoa koulutuspalvelujen saatavuudessa. Näitä tavoitteita edistetään panostamalla opintojen ohjaukseen ja moniammatilliseen tukeen siten, että jokainen opiskelija saa tarvitsemansa tuen siirtyäkseen koulupolulla eteenpäin. Lukiokoulutuksen saavutettavuus turvataan alueilla, joilla lasten ja nuorten määrä vähentyy voimakkaasti. Ammatillisen koulutuksen tavoitteena on varmistaa jokaiselle opiskelijalle riittävät ammatilliset ja sivistykselliset valmiudet sekä työelämätaidot siirtyä opintojen jälkeen työelämään tai jatko-opintoihin. Koulutuksen keskeyttämistä toisella asteella vähennetään määrätietoisesti.

Työ- ja opiskeluhuvinvointiin panostaminen on nostettu yhdeksi keskeiseksi korkeakoulujen yhteiseksi sopimuskauden 2025—2028 tavoitteeksi. Korkeakoulun on edistettävä toiminnassaan suunnitelmallisesti ja korkeakouluyhteisöä osallistaen yhdenvertaisuutta, tasa-arvoa ja korkeakouluyhteisön monimuotoisuutta. Lisäksi korkeakoululla tulee olla saavutettavuussuunnitelma, jonka tavoitteiden toteutumista seurataan korkeakouluissa säännöllisesti.

Kulttuurin ja taiteen sekä liikunnan ja nuorisotyön toimialalla sukupuolten tasa-arvon tavoitteita edistävät mm. laki kuntien kulttuuritoiminnasta, taiteen valtionavustusjärjestelmän toimeenpano, koululaisten harrastustoiminnan laajentaminen, opetus- ja kulttuuriministeriön toimenpideohjelma moninaisuuden edistämiseksi, taide- ja kulttuurialan uusi eettinen ohjeisto, liikuntalaki, liikuntapoliittisen selonteon toimeenpano ja nuorten työpajatoiminnan laajentaminen. Sukupuolten tasa-arvo on kriteerinä liikuntaa edistävien järjestöjen yleisavustuksissa ja sillä on vaikutusta avustuksen määrän harkintaan. Nuorisolain perusteella valtakunnallisille nuorisoalan järjestöille myönnettävissä yleisavustuksissa tasa-arvo ja yhdenvertaisuus ovat yksi arviointiperuste. Suomen elokuvasäätiö edistää tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta elokuva-alalla mm. av-tuotannoille suunnatun digitaalisen tasa-arvo- ja yhdenvertaisuustyökalun avulla.

Sukupuolinäkökulman valtavirtaistamista ja hallituksen tasa-arvopolitiikan toteutumista edistetään vakiinnuttamalla sukupuolinäkökulman huomioivat hallinto- ja toimintatavat asioiden valmistelussa ja päätöksenteossa. Sukupuolivaikutusten arviointi sisällytetään osaksi säädösvalmisteluprosesseja. Hallinnonalan tulosohtaukseen sekä toiminnan ja talouden suunnitteluun sisällytetään toimenpiteiden vaikuttavuuden seuranta. Valtionavustusten haku- ja myöntöprosesseissa huomioidaan sukupuolten tasa-arvon edistäminen ja hallinnonalan toimintojen sukupuolivaikutuksia seurataan tilastoinnin ja tutkimusten avulla.

Eräitä toimialan tunnuslukuja sukupuolen mukaan

	2022			2023			2024		
	lkm	miehet	naiset	lkm	miehet	naiset	lkm	miehet	naiset
Ammatillisen tutkinnon suorittaneet	67 431	45 %	55 %	68 781	45 %	55 %	72 486	45 %	55 %
Ylioppilastutkinnon suorittaneet	30 264	41 %	59 %	30 765	42 %	58 %	30 864	42 %	58 %
Ammattikorkeakouluissa suoritettut tutkinnot									
(ammattikorkeakoulututkinnot ja ylemmät ammattikorkeakoulututkinnot)	28 089	37 %	63 %	30 495	36 %	64 %	33 336	37 %	63 %
Yliopistoissa suoritettut tutkinnot (alemmat- ja ylemmät korkeakoulututkinnot ja tohtoritutkinnot)	30 459	40 %	60 %	32 988	40 %	60 %	35 865	39 %	61 %
Valtion taiteilija-apurahat	311	39 %	61 %	308	38 %	62 %	305	40 %	60 %

	2022			2023			2024		
	lkm	miehet	naiset	lkm	miehet	naiset	lkm	miehet	naiset
Valtion ylimääräiset taiteilijaeläkkeet	63	49 %	51 %	62	48 %	52 %	60	60 %	40 %
Etsivän nuorisotyön tavoittamat nuoret (15—28-vuotiaat)	20 450	56 %	44 %	20 208	44 %	56 %	20 659	57 %	43 %
Nuorten työpajatoiminta (alle 29-vuotiaat)	12 144	55 %	45 %	12 222	55 %	45 %	12 475	55 %	45 %
Urheilija-apurahapäätökset (päätökset hakemuksesta)	262	49 %	51 %	262	49 %	51 %	245	49 %	51 %

Kestävä kehitys

Opetus- ja kulttuuriministeriö edistää koulutus-, tutkimus-, kulttuuri-, nuoriso- ja liikuntapolitiikan keinoin kestävä kehitystä. Se tarkoittaa mm. sivistyksellisten oikeuksien yhdenvertaista toteutumista, kulttuurisia oikeuksia sekä hyvinvointia ja osallisuutta.

Opetus- ja kulttuuriministeriön kestävä kehityksen linjauksilla ohjataan hallinnonalan toimintaa kestävälle pohjalle mm. ottamalla huomioon hallinnonalan virastojen ja laitosten sekä toimialojen ohjauksessa kestävä kehitys ja Agenda2030:een pohjautuva Suomen kestävä kehityksen toimikunnan strategia 2022—2030.

Toimeenpantava pitkäjänteinen T&K-rahoituksen käytön suunnitelma kuvaa osaamistason nousun sekä tutkimuksen ja innovaatioiden välttämättömyyden kestävä kasvun ja hyvinvoinnin saavuttamisessa. Korkeakoulujen yhtenä tavoitteena on edistää yhteiskunnallisten haasteiden ratkaisemista, kestävä kehitystä ja kaksoissiirtymää. Lisäksi korkeakoulut pyrkivät hiilineutraaliuuteen vuoteen 2030 mennessä. Suomen Akatemia edellyttää kestävä kehityksen periaatteiden huomioimista rahoittamisessaan hankkeissa osana vastuullisen tutkimuksen toimintatapoja.

Ministeriö edistää kulttuurialan ja luovien alojen toimintaedellytyksiä, ml. kulttuuri- ja liikuntapalvelujen ja -tapahtumien vastuullista tuottamista ja kuluttamista sekä paikallista kulttuuria tukevaa ja kestävä kulttuurimatkailua.

Ministeriö edellyttää myös valtionavustusta saavilta järjestöiltä kestävä kehityksen tavoitteiden ottamista huomioon toiminnassaan.

Kirkollisasiat

Tavoitteena on edistää uskonnollisten yhdyskuntien mahdollisuuksia järjestää uskonnonharjoittamiseen liittyvää toimintaa. Hautaustoimen yleisessä järjestämisessä lähtökohtana on uskonnonvapauden ja yhdenvertaisuuden sekä arvokkuuden ja kunnioittavuuden toteutuminen.

Valtionosuudet

Valtionosuudet opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonalalla sisältäen ammatillisen koulutuksen rahoituksen (1 000 euroa)

Mom.	Toimintamuoto	2024	2025	2026	2025/2026
		TP	TA	TAE	muutos
29.10.30	Esi- ja perusopetus sekä aamu- ja iltapäivätoiminta	510 362	586 265	581 501	-4 764
29.10.31	Vapaa sivistystyö	162 555	177 407	173 153	-4 254

Mom.	Toimintamuoto	2024 TP	2025 TA	2026 TAE	2025/2026 muutos
29.20.30	Ammatillinen koulutus	1 063 802	1 018 867	1 034 022	15 155
29.20.35	Lukiokoulutus	299 287	333 411	362 436	29 025
29.80.31	Esittävä taide ja museot	154 381	147 118	155 662	8 544
29.80.34	Taiteen perusopetus	94 713	97 998	103 222	5 224
29.90.30	Liikunnan koulutuskeskukset ¹	16 996	16 467	22 214	5 747
29.90.30	Kuntien liikuntatoimi	19 772	19 864	19 978	114
29.91.30	Kuntien nuorisotyö	7 647	7 643	7 627	-16
Yhteensä		2 329 464	2 405 040	2 459 815	54 775

¹⁾ Sisältää valtakunnalliset ja alueelliset liikunnan koulutuskeskukset.

Opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain (1705/2009) mukainen kunnan omarahoitusosuus lukiokoulutuksen käyttökustannuksiin vuonna 2026 on 51,59 %, johon lisätään vuosittain euromäärä asukasta kohti ammattikorkeakoulujen kuntarahoitusosuuden poistumisen johdosta. Kuntien rahoitusosuus ammatillisen koulutuksen rahoituksessa on euromäärä, joka saadaan, kun em. lain 9 §:n 1 momentissa tarkoitettu valtion määräraha kerrotaan luvulla 1,3461. Kuntien rahoitusosuus on kuitenkin enintään vuoden 2025 tasossa.

Valtionavustukset

Opetus- ja kulttuuriministeriön toimialalla valtionavustuksilla tuetaan koulutukseen, tieteeseen, kulttuuriin, liikuntaan ja nuorisotyöhön liittyvää toimintaa ja hankkeita. Opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonalalla valtionavustuksia myöntävät ministeriön lisäksi Opetushallitus, Museovirasto, Taide- ja kulttuurivirasto, Kansallisarkisto ja Suomen Akatemia sekä erillislainsäädännön nojalla Suomen elokuvasäätiö.

Opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonalan tavoitteena on lisätä valtionavustusten vaikuttavuutta, jotta myönnettyillä avustuksilla saadaan aikaan hallitusohjelmassa, politiikkaohjelmilla ja lainsäädännöllä asetettuja tavoitteita. Valtionavustusmäärärahojen vähentyessä opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonalalla valtionavustusprosessia tehostetaan yhtenäistämällä toimintatapoja, yhdistämällä tukimuotoja, karsimalla päällekkäisyyttä ja vähentämällä hakuja. Päätöksentekoa sekä hallinnonalan viranomaisten keskinäistä työnjakoa selkeytetään.

Valtionavustukset opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonalalla (1 000 euroa)

Luku	Toimiala	2023 TA	2024 TA	2025 TA	2026 TAE
29.01	Hallinto, kirkollisasiat ja toimialan yhteiset menot	53 451	54 943	49 943	46 330
29.10	Varhaiskasvatus, esi- ja perusopetus ja vapaa sivistystyö	136 009	113 739	105 874	89 207
29.20	Ammatillinen koulutus ja lukiokoulutus	19 775	29 275	5 500	2 300
29.40 ¹	Korkeakouluopetus ja tutkimus	518 900	544 046	538 206	581 228

Luku	Toimiala	2023 TA	2024 TA	2025 TA	2026 TAE
29.70	Opintotuki (korkeakouluopis kelijoiden ateriatuki)	35 564	39 500	39 564	36 664
29.80	Taide ja kulttuuri	179 779	160 230	148 594	154 923
29.90	Liikuntatoimi	114 217	119 985	110 244	111 300
29.91	Nuorisotyö	68 925	65 212	61 222	62 182
Yhteensä		1 126 621	1 126 930	1 059 147	1 084 134

¹⁾ Sisältää momenttien 29.40.51 ja 29.40.54 valtuudet sekä valtionavustuspäättämisen momentilta 29.40.56.

Valtionavustuspäätösten¹ määrä ja suuruus

	2023 TP		2024 TP		2025 TA arvio		2026 TAE arvio	
Myönnettyjen valtionavustusten koko (euroa)	lkm	%	lkm	%	lkm	%	lkm	%
< 10 000	2 550	31	2 519	35	3 654	38	3 284	37
10 001—30 000	2 385	29	2 085	29	2 730	29	2 400	27
30 001—100 000	1 400	17	1 036	14	1 360	14	1 389	16
100 001—500 000	1 399	17	990	14	1 237	13	1 075	13
> 500 001	493	6	567	8	557	6	602	7
Yhteensä	8 227		7 197		9 538		8 819	

¹⁾ Sisältää myös henkilöille myönnettävät apurahat.

Budjettilakiesitykset

Talousarvioesitykseen liittyvät hallituksen esitykset

esityksen nimi	taloudellinen vaikutus (momentti)
Hallituksen esitys eduskunnalle kielitutkintoja koskevan lainsäädännön muuttamisesta	29.01.02
Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi valtion rahoituksesta evankelis-luterilaiselle kirkolle eräisiin yhteiskunnallisiin tehtäviin annetun lain 2 §:n ja ortodoksisesta kirkosta annetun lain 119 §:n muuttamisesta	29.01.51, 29.01.52
Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain muuttamisesta	29.10.30
Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi ammatillisesta koulutuksesta annetun lain muuttamisesta ja siihen liittyviksi laeiksi	29.20.30, 29.20.35

Pääluokan valtuudet momenteittain (milj. euroa)

	2025 varsinainen talousarvio	2026 esitys
29.40.51 Suomen Akatemian tutkimusmäärärahat (arviomääräraha) — Suomen Akatemian tutkimushankevaltuus	515,2	537,2

		2025 varsinainen talousarvio	2026 esitys
29.40.54	<i>Strateginen tutkimusrahoitus (arviomääräraha)</i>		
	— tutkimushankevaltuus	49,6	49,6

Hallinnonalan määrärahat vuosina 2024—2026

	v. 2024 tilinpäätös 1000 €	v. 2025 varsinainen talousarvio 1000 €	v. 2026 esitys 1000 €	Muutos 2025—2026 1000 €	%
01. Hallinto, kirkollisasiat ja toimialan yhteiset menot	431 022	371 096	383 566	12 470	3
01. Opetus- ja kulttuuriministeriön toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	26 506	23 363	23 398	35	0
02. Opetushallituksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	62 354	31 233	39 020	7 787	25
03. Opetushallituksen yhteydessä toimivien viranomaisten toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	12 675	11 938	12 940	1 002	8
04. Jatkuvan oppimisen ja työllisyyden palvelukeskuksen toimintamenot (siirtomääräraha 3 v)	19 840	20 162	21 352	1 190	6
05. Suomen Akatemian toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	13 539	11 947	12 494	547	5
06. Kansallisarkiston toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	22 714	21 704	30 338	8 634	40
07. Museoviraston toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	5 069	4 829	31 641	26 812	555
08. Taide- ja kulttuuriviraston toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	1 767	4 512	13 859	9 347	207
(09.) Opintotuen muutoksenhakulautakunnan toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	771	683	—	-683	-100
(10.) Taiteen edistämiskeskuksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	6 966	6 641	—	-6 641	-100
(11.) Suomenlinnan hoitokunnan toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	5 090	2 211	—	-2 211	-100

	v. 2024 tilinpäätös 1000 €	v. 2025 varsinainen talousarvio 1000 €	v. 2026 esitys 1000 €	Muutos 2025—2026 1000 €	%
(12.) Museoviraston toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	27 291	25 107	—	-25 107	-100
(13.) Saavutettavuuskirjasto Celian toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	5 750	5 484	—	-5 484	-100
(14.) Kansallisen audiovisuaalisen instituutin toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	7 407	7 088	—	-7 088	-100
21. Kansainvälinen yhteistyö (siirtomääräraha 2 v)	2 211	2 496	2 516	20	1
(28.) Toimintamenosäästö (siirtomääräraha 2 v)	—	—	—	—	0
29. Opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonalan arvonnäköveromenot (arviomääräraha)	41 359	40 000	42 952	2 952	7
30. Lasten ja nuorten harrastustoiminta (siirtomääräraha 3 v)	14 500	14 400	19 400	5 000	35
31. Eräät Opetushallituksen menot ja avustukset (siirtomääräraha 2 v)	—	21 600	28 224	6 624	31
50. Eräät avustukset (kiinteä määräraha)	1 577	1 682	1 547	-135	-8
51. Avustukset uskonnolliseen toimintaan (kiinteä määräraha)	4 551	3 442	2 966	-476	-14
52. Valtion rahoitus evankelis-luterilaisen kirkon yhteiskunnallisiin tehtäviin (arviomääräraha)	124 133	105 030	95 861	-9 169	-9
53. Jatkuvan oppimisen ja osaamisen kehittäminen (siirtomääräraha 2 v)	22 708	3 348	2 862	-486	-15
66. Rahoitusosuudet kansainvälisille järjestöille (arviomääräraha)	2 245	2 196	2 196	—	0
10. Varhaiskasvatus, esi- ja perusopetus ja vapaa sivistystyö	841 042	940 886	894 600	-46 286	-5
01. Valtion yleissivistävän koulutuksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	48 199	43 745	44 217	472	1
20. Perusopetuksen, varhaiskasvatuksen ja vapaan sivistystyön yhteiset menot (siirtomääräraha 3 v)	73 750	77 779	41 010	-36 769	-47

	v. 2024 tilinpäätös 1000 €	v. 2025 varsinainen talousarvio 1000 €	v. 2026 esitys 1000 €	Muutos 2025—2026 1000 €	%
30. Valtionosuus ja -avustus esi- ja perusopetuksen ja varhaiskasvatuksen käyttökustannuksiin (arviomääräraha)	543 984	625 641	625 163	-478	0
31. Valtionosuus ja -avustus vapaan sivistystyön oppilaitosten käyttökustannuksiin (arviomääräraha)	165 986	185 338	181 668	-3 670	-2
51. Valtionavustus järjestöille (kiinteä määräraha)	9 123	8 383	2 542	-5 841	-70
20. Ammatillinen koulutus ja lukiokoulutus	1 413 344	1 370 795	1 418 400	47 605	3
01. Valtion ammatillisen koulutuksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	8 950	9 381	9 474	93	1
21. Ammatillisen koulutuksen ja lukiokoulutuksen yhteiset menot (siirtomääräraha 3 v)	24 132	7 600	9 142	1 542	20
30. Valtionosuus ja -avustus ammatilliseen koulutukseen (arviomääräraha)	1 080 269	1 020 403	1 037 348	16 945	2
35. Valtionosuus ja -avustus lukiokoulutuksen käyttökustannuksiin (arviomääräraha)	299 993	333 411	362 436	29 025	9
40. Korkeakouluopetus ja tutkimus	3 711 838	3 950 278	4 127 096	176 818	4
20. Korkeakoululaitoksen ja tieteen yhteiset menot (siirtomääräraha 3 v)	39 349	94 591	123 967	29 376	31
50. Valtionrahoitus yliopistojen toimintaan (siirtomääräraha 2 v)	2 173 351	2 269 102	2 326 237	57 135	3
51. Suomen Akatemian tutkimusmäärärahat (arviomääräraha)	385 388	458 186	502 208	44 022	10
54. Strateginen tutkimusrahoitus (arviomääräraha)	56 876	55 631	54 631	-1 000	-2
55. Valtionrahoitus ammattikorkeakoulujen toimintaan (siirtomääräraha 2 v)	1 001 570	1 020 666	1 067 951	47 285	5
56. Tiedepoliittisten tavoitteiden edistäminen (siirtomääräraha 3 v)	28 189	24 389	24 389	—	0
66. Rahoitusosuudet kansainvälisille järjestöille (arviomääräraha)	26 856	27 713	27 713	—	0

	v. 2024 tilinpäätös 1000 €	v. 2025 varsinainen talousarvio 1000 €	v. 2026 esitys 1000 €	Muutos 2025—2026 1000 €	%
(88.) Osakehankinnat (siirtomääräraha 2 v)	259	—	—	—	0
70. Opintotuki	870 168	1 091 664	1 309 160	217 496	20
52. Opintolainojen valtiontakaus (arviomääräraha)	230 592	252 600	266 300	13 700	5
55. Opintoraha ja asumislisä (arviomääräraha)	515 504	699 300	908 660	209 360	30
57. Korkeakouluopiskelijoiden ateriatuki (arviomääräraha)	33 471	39 564	40 000	436	1
59. Koulumatkatuki (arviomääräraha)	90 602	100 200	94 200	-6 000	-6
80. Taide ja kulttuuri	623 709	537 951	565 831	27 880	5
16. Ylimääräiset taiteilija- ja sanomalehtimieseläkkeet (arviomääräraha)	21 327	22 932	23 161	229	1
20. Museoviraston kulttuuri- ja nähtävyyshankkeiden tilakustannukset (siirtomääräraha 2 v)	19 416	19 496	22 646	3 150	16
21. Taiteen ja kulttuurin yhteiset menot (siirtomääräraha 3 v)	576	576	576	—	0
30. Valtionavustukset yleisten kirjastojen toimintaan (kiinteä määräraha)	9 126	9 228	9 343	115	1
31. Valtionosuus esittävän taiteen ja museoiden käyttökustannuksiin (arviomääräraha)	157 381	147 118	155 662	8 544	6
34. Valtionosuus ja -avustus taiteen perusopetuksen käyttökustannuksiin (arviomääräraha)	96 305	99 709	104 933	5 224	5
40. Korvaus Suomenlinnan huoltoliikenteen käyttötappioon (siirtomääräraha 2 v)	252	252	252	—	0
41. Eräät käyttöoikeuskorvaukset (siirtomääräraha 3 v)	27 648	22 878	22 678	-200	-1
50. Avustukset taiteen ja kulttuurin edistämiseen (siirtomääräraha 3 v)	109 802	91 366	96 501	5 135	6
51. Apurahat taiteilijoille, kirjailijoille ja kääntäjille (arviomääräraha)	18 672	19 004	19 443	439	2
53. Valtionavustus tilakustannuksiin (siirtomääräraha 2 v)	31 211	31 356	31 948	592	2

	v. 2024 tilinpäätös 1000 €	v. 2025 varsinainen talousarvio 1000 €	v. 2026 esitys 1000 €	Muutos 2025—2026 1000 €	%
55. Digitaalisen kulttuuriperinnön saatavuus ja säilyttäminen (siirtomääräraha 3 v)	2 300	2 300	2 300	—	0
56. Valtionrahoitus kansallisten taidelaitosten toimintaan (siirtomääräraha 3 v)	65 101	66 764	68 566	1 802	3
72. Kansallisgallerian ja valtion taideteostoimikunnan kokoelmien kartuttaminen (siirtomääräraha 3 v)	1 683	1 683	1 683	—	0
75. Toimitilojen ja kiinteistövarallisuuden perusparannukset ja kunnossapito (siirtomääräraha 3 v)	3 249	3 249	6 099	2 850	88
(89.) Rahoitus Suomen arkkitehtuuri- ja designmuseosäätiölle ja kiinteistöosakeyhtiölle (siirtomääräraha 3 v)	59 660	—	—	—	0
95. Kulttuuriympäristön suojelusta aiheutuvat menot (arviomääräraha)	0	40	40	—	0
90. Liikuntatoimi	167 853	154 824	157 518	2 694	2
20. Liikuntatoimen yhteiset menot (siirtomääräraha 2 v)	8 026	7 210	726	-6 484	-90
30. Valtionosuudet kunnille ja liikunnan koulutuskeskuksille (arviomääräraha)	36 929	36 631	42 492	5 861	16
50. Liikunnan ja urheilun edistäminen (siirtomääräraha 2 v)	56 614	56 523	114 300	57 777	102
(51.) Liikunnallisen elämäntavan ja liikuntaolosuhteiden edistäminen (siirtomääräraha 2 v)	66 284	54 460	—	-54 460	-100
91. Nuorisotyö	76 815	71 450	70 764	-686	-1
20. Nuorisotyön yhteiset menot (siirtomääräraha 2 v)	712	712	712	—	0
30. Valtionosuudet kuntien nuorisotoimeen (arviomääräraha)	7 647	7 643	7 627	-16	0
50. Nuorisotyön edistäminen (siirtomääräraha 3 v)	35 405	32 095	31 425	-670	-2
51. Nuorten työpajatoiminta, etsivä nuorisotyö sekä koulu- ja oppilaitosnuorisotyö (siirtomääräraha 3 v)	33 050	31 000	31 000	—	0

	v. 2024 tilinpäätös 1000 €	v. 2025 varsinainen talousarvio 1000 €	v. 2026 esitys 1000 €	Muutos 2025—2026 1000 €	%
Yhteensä	8 135 791	8 488 944	8 926 935	437 991	5
Henkilötyövuosien kokonaismäärä	2 632	2 354	2 316		

01. Hallinto, kirkollisasiat ja toimialan yhteiset menot

Selvitysosa: Valtion sivistyshallinto uudistuu vuoden 2026 alusta ministeriöstä ja viidestä virastosta muodostuvaksi kokonaisuudeksi. Sivistyshallinnon yhteisten palveluiden kehittämistä jatketaan ja hallinnon tuottavuutta parannetaan kehittämällä sivistyshallintoa jatkuvasti uudistuvana sekä yhdessä ja yhtenäisesti johdettuna ja toimivana kokonaisuutena. Virastorakenneuudistuksen lisäksi toimenpiteisiin sisältyvät digitalisaation edistäminen sekä ohjauksen ja yhteisten palveluiden prosessien uudistaminen. Toimilla tavoitellaan sivistyshallinnon yhteistä strategista kokonaisnäkemystä, taloudellista kestävyyttä sekä toimialan avointa dialogia, uudistuvaa toimintaa ja jaettua tietoperustaa.

Virastorakenne uudistetaan siten, että hallinnonalalle muodostuu viisi virastoa. Opetushallituksen muodostavat nykyinen Opetushallitus ja Kotimaisten kielten keskus. Kansallisarkiston muodostavat nykyisten Kansallisarkiston toimintojen lisäksi Saavutettavuuskirjasto Celia sekä Varastokirjasto. Museoviraston muodostavat nykyinen Museovirasto ja Suomenlinnan hoitokunta. Taiteen edistämiskeskus ja Kansallinen audiovisuaalinen instituutti muodostavat Taide- ja kulttuuriviraston. Suomen Akatemia jatkaa nykyisellään.

Hankkeeseen sisältyvän kokonaisohjauksen toimintamallin mukaisesti hallitusohjelman toimeenpanoon sekä tulosohtaukseen ja taloussuunnitteluun liittyviä yhteisiä prosesseja ja toimintakäytäntöjä yhtenäistetään koko hallinnonalalla.

Momentteja 29.01.05—08 koskevat yhteiskunnallisen vaikuttavuuden ja toiminnallisen tuloksellisuuden tavoitteet esitetään asianomaista toimintapolitiikkaa koskevan luvun yhteydessä.

01. Opetus- ja kulttuuriministeriön toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 23 398 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää myös:

- 1) ministeriön yhteydessä toimivista lautakunnista ja muista vastaavista toimielimistä aiheutuvien menojen maksamiseen
- 2) enintään 4 000 000 euroa opetus- ja kulttuuriministeriön hyväksymistä kehittämishankkeista aiheutuvien menojen ja avustusten maksamiseen.

Selvitysosa: Opetus- ja kulttuuriministeriö johtaa koulutus-, tiede-, kulttuuri-, liikunta- ja nuorisopolitiikan palvelujen kehittämistä. Ministeriö vahvistaa toiminnallaan sivistystä sekä yhteiskunnan osaamisen ja luovuuden perustaa.

Opetus- ja kulttuuriministeriön toiminnallista tuloksellisuutta koskevat tavoitteet:

1. Ministeriön strateginen toiminta on toimintaympäristön muutoksia ennakoivaa ja toimialaa ohjaavaa. Ministeriön päätöksenteon ja strategisen toiminnan perustana on tiedolla johtaminen.
2. Lainsäädäntöprosessi on selkeästi ja suunnitelmallisesti johdettu. Lainsäädännön valmistelu on laadukasta ja asiantuntevaa.
3. Toiminnan ja talouden suunnittelussa huomioidaan julkisen talouden reunaehdot ja muun yhteiskunnallisen kehityksen vaikutukset. Toimialan ohjaus edistää yhteiskunnallisen vaikuttavuuden ja toiminnallisen tuloksellisuuden tavoitteiden toteutumista sekä tuottavuuden kasvua.
4. Ministeriön johtamista, toiminnan laatua ja riskienhallintaa kehitetään asetettujen tavoitteiden saavuttamiseksi. Edistetään pitkäjänteistä ja ennakoivaa henkilöstösuunnittelua sekä henkilöstön työhyvinvointia ja jatkuvaa oppimista. Ministeriön strategia uudistetaan.
5. Ministeriön hallinonalatason johtamista ja ohjausta vahvistetaan tuottavuuden ja vaikuttavuuden lisäämiseksi.

Toiminnan menot ja tulot (1 000 euroa)

	2024 toteutuma	2025 varsinainen talousarvio	2026 esitys
Bruttomenot	22 267	23 563	23 598
Bruttotulot	436	200	200
Nettomenot	21 831	23 363	23 398
Siirtyvät erät			
— siirtynyt edelliseltä vuodelta	2 210		
— siirtynyt seuraavalle vuodelle	6 885		

Määrärahan käytöstä arvioidaan kulutusmenojen osuudeksi 22 198 000 euroa ja siirtomenojen osuudeksi 1 200 000 euroa.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Erityisosaamista vaativat viestinnän tekniset palvelut (siirto momentille 23.01.01)	-36
Palkkausten tarkistukset	648
Toimintamenoasäästö (Lisätoimet 2024)	-179
Tuottavuustoimenpiteet (HO 2023)	-398
Yhteensä	35

2026 talousarvio	23 398 000
2025 II lisätalousarvio	238 000

2025 talousarvio	23 363 000
2024 tilinpäätös	26 506 000

02. Opetushallituksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 39 020 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää myös:

- 1) kansainvälisiin jäsenmaksuihin ja kansainvälisten järjestöjen jäsenmaksuihin
- 2) enintään 620 000 euroa ruotsinkielisen ja muun vähälevikkisen oppimateriaalimyynnin liiketaloudellisten suoritteiden hintojen alentamiseen
- 3) EU:n rahastojen tuella toteutettavien hankkeiden omarahoitusosuutta koskevien menojen maksamiseen
- 4) kielitutkintojen kehittämiseen ja toimeenpanoon, auktorisoitujen kääntäjien koulutukseen ja tutkintojen kehittämiseen sekä oikeustulkikirekisterin kehittämiseen ja toiminnan ylläpitokustannuksiin
- 5) enintään 500 000 euroa koulutusvientiä edistävien hankkeiden valmisteluun ja markkinointiin sekä Education Finland -ohjelman toimeenpanoon liittyvien menojen ja avustusten maksamiseen.

Selvitysosa: Opetushallitus toimii varhaiskasvatukseen, koulutukseen, jatkuvaan oppimiseen, kansainvälistymiseen, kotimaisiin kieliin sekä näihin kuuluvaan tieto- ja palvelutoimintaan liittyvissä tehtävissä. Opetushallituksen tehtävänä myös on tuottaa palveluja ja julkaisuja, jotka edistävät suomen ja ruotsin sekä muiden kotimaisten kielten käyttöä, kehittymistä ja asemaa.

Tuotokset ja laadunhallinta

Mittarit	2024 toteutuma	2025 arvio	2026 tavoite
Opetushallituksen palvelujen kokonaisasiakastytyväisyys (asteikko 1—5)	3,71	3,7	3,7
Luottamus- ja maineindeksi kokonaisarvo	3,16	3,36	3,36
Asiakaspalveluratkaisun palvelutapahtumien asiakastytyväisyys (NPS)	54	35	35
Kotimaisten kielten keskus			
Julkaisut (painotettu kappalemäärä)	2 945	3 700	3 000
Kielineuvonta (vastauksia, kpl)	5 450	5 400	5 400
Verkkopalvelun kävijämäärä (1 000 hlöä)	7 158	6 200	6 200

Toiminnan menot ja tulot (1 000 euroa)

	2024 toteutuma	2025 varsinainen talousarvio	2026 esitys

	2024 toteutuma	2025 varsinainen talousarvio	2026 esitys
Bruttomenot	146 126	56 924	63 286
Bruttotulot	79 143	20 862	24 266
Nettomenot	66 983	36 062	39 020
Siirtyvät erät			
— siirtynyt edelliseltä vuodelta	10 518		
— siirtynyt seuraavalle vuodelle	10 143		

Määrärahan käytöstä arvioidaan kulutusmenojen osuudeksi 39 020 000 euroa.

Maksullisen palvelutoiminnan kustannusvastaavuuslaskelma, liiketaloudelliset suoritteet, vähälevikkinen oppimateriaalituotanto (1 000 euroa)

	2024 toteutuma	2025 varsinainen talousarvio	2026 esitys
Maksullisen toiminnan tuotot	1 301	1 300	1 200
Maksullisen toiminnan kokonaiskustannukset			
— erilliskustannukset	1 603	1 920	1 820
— osuus yhteiskustannuksista	632	460	460
Kustannukset yhteensä	2 235	2 380	2 280
Kustannusvastaavuus (tuotot - kustannukset)	-934	-1 080	-1 080
Kustannusvastaavuus, %	58	55	53
Hintatuki	620	620	620
Kustannusvastaavuus hintatuen jälkeen, %	86	81	80

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Education Finland/Koulutusviennin rahoitus (siirto momentilta 29.01.31)	250
Kansallisten tietovarantojen tuotantokustannukset	850
Kotimaisten kielten keskuksen toimintamenot (siirto momentilta 29.01.07)	4 829
Koulutusalan viennin vauhdittaminen	-250
Lukutaito-hanke	-450
Opiskelija-, harjoittelija-, opettaja-, nuoriso- ja asiantuntijavaihto sekä virkamiesvaihtoon myönnettävät stipendit, apurahat ja avustukset (siirto momentille 29.01.31)	-180
Suomalaisen koulutuksen tunnettuuden ja yhteistyön edistäminen (siirto momentille 29.01.31)	-70
Suomen kielitilanteen systemaattinen seuranta	264
Vuoden 2025 talousarvion siirtojen tarkentuminen (siirto momentille 29.01.31)	-300
Yleisten kielitutkintojen järjestelmän kehittäminen	200
Palkkausten tarkistukset	670
Toimintamenosäästö (Lisätoimet 2024)	2 611

Tuottavuustoimenpiteet (HO 2023)	-637
Yhteensä	7 787

2026 talousarvio	39 020 000
2025 II lisätalousarvio	203 000
2025 talousarvio	31 233 000
2024 tilinpäätös	62 354 000

03. Opetushallituksen yhteydessä toimivien viranomaisten toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 12 940 000 euroa.

Käyttösuunnitelma (euroa)

Kansallinen koulutuksen arviointikeskus	4 964 000
Ylioppilastutkintolautakunnan kanslia	7 976 000
Yhteensä	12 940 000

Selvitysosa: Kansallinen koulutuksen arviointikeskus toimii koulutuksen ja varhaiskasvatuksen ulkopuolista arviointia suorittavana riippumattomana asiantuntijaorganisaationa, joka tuottaa tietoa koulutuspoliittista päätöksentekoa ja koulutuksen ja varhaiskasvatuksen kehittämistä varten.

Ylioppilastutkintolautakunnan kanslia hoitaa ja kehittää ylioppilastutkinnon toimeenpanoa ja lautakunnan hallintoa.

Toiminnan menot ja tulot (1 000 euroa)

	2024 toteutuma	2025 varsinainen talousarvio	2026 esitys
Bruttomenot	15 587	18 410	16 073
Bruttotulot	3 310	6 472	3 133
Nettomenot	12 277	11 938	12 940
Siirtyvät erät			
— siirtynyt edelliseltä vuodelta	1 573		
— siirtynyt seuraavalle vuodelle	1 971		

Maksullisen palvelutoiminnan kustannusvastaavuuslaskelma, julkisoikeudelliset suoritteet, YTL (1 000 euroa)

	2024 toteutuma	2025 varsinainen talousarvio	2026 esitys
Maksullisen toiminnan tuotot	2 802	2 677	2 922
Maksullisen toiminnan kokonaiskustannukset			
— erilliskustannukset	3 322	3 226	3 302
— osuus yhteiskustannuksista	373	306	363
Kustannukset yhteensä	3 695	3 532	3 665
Kustannusvastaavuus (tuotot - kustannukset)	-893	-855	-743
Kustannusvastaavuus, %	76	76	80

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Ammatillisen koulutuksen toiminnanohjauksen kokeilun seuranta- ja vaikuttavuustutkimus (siirto momentilta 29.20.21)	175
Englanninkielisen ylioppilastutkinnon sekä taito- ja taideaineiden kokeiden valmistelu, toimeenpano ja arvostelu	230
Kansallinen koulutuksen arviointikeskuksen toimintaedellytysten turvaaminen	300
Ylioppilastutkintolautakunnan jäsenten ja asiantuntijajäsenten palkkioiden indeksin mukaiset korotukset	132
Palkkausten tarkistukset	89
Toimintamenosäästö (Lisätoimet 2024)	300
Tuottavuustoimenpiteet (HO 2023)	-224
Yhteensä	1 002

2026 talousarvio	12 940 000
2025 II lisätalousarvio	33 000
2025 talousarvio	11 938 000
2024 tilinpäätös	12 675 000

04. Jatkuvan oppimisen ja työllisyyden palvelukeskuksen toimintamenot (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 21 352 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää myös jatkuvan oppimisen ja työllisyyden palvelukeskuksen tehtävien mukaisten siirtomenojen maksamiseen.

Selvitysosa: Jatkuvan oppimisen palvelukeskuksen tehtävänä on tieto-, neuvonta- ja ohjauspalveluiden kehittäminen ja koordinointi, osaamis- ja työvoimatarpeen ennakoititiedon analysointi, työllisille ja työvoiman ulkopuolisille suunnatun koulutuksen ja täydentävän koulutuksen järjestäminen sekä alueellisten ja muiden yhteistyöverkostojen tuki ja vaikuttavuuden edistäminen.

Määrärahasta 10 000 000 euroa on tarkoitettu työn ohessa opiskelun pilotointi- ja kehittämishankkeeseen. Hankkeessa vahvistetaan työnantajien roolia työntekijöiden jatkuvassa oppimisessa ja kehitetään koulutuksen toteuttajien toimintaa. Tavoitteena on mahdollistaa jatkuva oppiminen siten, että työssä olevat voivat jatkaa työntekeä osaamisen kehittämisen aikana.

Toiminnan menot ja tulot (1 000 euroa)

	2024 toteutuma	2025 varsinainen talousarvio	2026 esitys
Bruttomenot	30 793	20 162	21 352
Bruttotulot	2	-	-
Nettomenot	30 793	20 162	21 352
Siirtyvät erät			
— siirtynyt edelliseltä vuodelta	38 831		
— siirtynyt seuraavalle vuodelle	27 880		

Määrärahan käytöstä arvioidaan siirtomenojen osuudeksi 20 000 000 euroa ja kulutusmenojen osuudeksi 1 352 000 euroa.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Ennakoinnin tietojärjestelmän ylläpitokustannukset (Osaamistarvekompassi) (siirto momentilta 29.01.53)	101
Työn ohessa opiskelun kehittäminen ja aikuiskoulutustuen korvaavan järjestelmän toimeenpano (siirto momentilta 29.01.53)	85
Palkkausten tarkistukset	32
Toimintamenoasäästö (Lisätoimet 2024)	1 000
Tuottavuustoimenpiteet (HO 2023)	-28
Yhteensä	1 190

2026 talousarvio	21 352 000
2025 II lisätalousarvio	12 000
2025 talousarvio	20 162 000
2024 tilinpäätös	19 840 000

05. Suomen Akatemian toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 12 494 000 euroa.

Selvitysosa: Suomen Akatemia on tieteen ja tutkimuksen asiantuntijaorganisaatio, joka rahoittaa korkealaatuista tieteellistä tutkimusta, toimii tieteen ja tiedepolitiikan asiantuntijana sekä vahvistaa tieteen ja tutkimustyön asemaa. Akatemia nostaa vertaisarvioidulla kilpailulla tutkimusrahoituksellaan ja tiedepoliittisella toiminnallaan tutkimuksen laatua ja vaikuttavuutta sekä tukee vahvasti tieteen

uudistumista. Suomen Akatemian yhteydessä toimii strategisen tutkimuksen neuvosto, jonka hallinnolliset palvelut tuottaa Akatemian hallintovirasto.

Toiminnallinen tuloksellisuus

- Akatemian rahoittamien tutkimushankkeiden aineistot, menetelmät ja tulokset ovat saatavilla avoimen ja vastuullisen tieteen periaatteiden mukaisesti.
- Akatemia tuottaa eri tahojen käyttöön avointa laadukasta tiedepoliittista dataa ja analyysejä sekä kehittää tutkimuksen ja tutkimustoiminnan vaikuttavuuden arviointitapoja.
- Tutkimusrahoituksen hakijat saavat ajantasaisen tiedon Akatemian rahoitusperiaatteista ja mahdollisuuksista sekä päätöksenteosta.
- Akatemia toimii laadukkaasti, tehokkaasti ja taloudellisesti ottaen huomioon talouden reunaehdot.

Henkisten voimavarojen hallinta

- Suomen Akatemia kehittää ja johtaa työyhteisöään tavoitteena henkilöstön hyvä työkyky ja -hyvinvointi, asiantuntijuus, vahva osaaminen ja sen kehittäminen. Akatemian strateginen henkilöstösuunnitelma vastaa tunnistettujen riskien hallintaan.

Tuloksellisuuden tunnuslukuja

	2023 toteutuma	2024 toteutuma	2025 tavoite	2026 tavoite
Yhteiskunnallinen vaikuttavuus				
Avoimesti saatavina olevien vertaisarvioitujen julkaisujen osuus Akatemian hankkeissa (%)	90	78	88	89
Naisten osuus (%) Akatemian hakemusrvioinnin asiantuntijoista	41	39	38	39
Toiminnallinen tuloksellisuus				
Tutkimusrahoituksen hankekanta	4 688	4 217	4 700	4 500
Rahoitustoiminnan ml. STN kustannusten osuus myönnetystä rahoituksesta (%)	2,2	2,0	<3,5	<3,5
Kaikkien rahoitusmuotojen käsittelykustannukset (euroa/hakemus)	1 357	1 319	<=1 200	<=1 000
Henkisten voimavarojen hallinta				
Työtyytyväisyysindeksi (VMBaro)	3,75	3,45	>3,6	>3,6
Henkilötyövuodet	133,4	131,9	128	115

Suomen Akatemian tulostavoitteiden toteuttamiseen käytetään myös momenttien 29.40.51, 29.40.54 ja 29.40.66 määrärahoja.

Toiminnan menot ja tulot (1 000 euroa)

	2024 toteutuma	2025 varsinainen talousarvio	2026 esitys
Bruttomenot	13 536	12 242	12 874
Bruttotulot	460	295	380

	2024 toteutuma	2025 varsinainen talousarvio	2026 esitys
Nettomenot	13 076	11 947	12 494
Siirtyvät erät			
— siirtynyt edelliseltä vuodelta	1 233		
— siirtynyt seuraavalle vuodelle	1 696		

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Toimitilamuutoksen viivästyminen	344
Tutkimusinfekomitean toimikunnaksi muuttamisesta aiheutuvat kustannukset	125
Palkkausten tarkistukset	300
Tuottavuustoimenpiteet (HO 2023)	-222
Yhteensä	547

2026 talousarvio	12 494 000
2025 II lisätalousarvio	755 000
2025 talousarvio	11 947 000
2024 tilinpäätös	13 539 000

06. Kansallisarkiston toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 30 338 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää myös:

- 1) Kansallisarkiston kansainvälisen yhteistyön edellyttämien järjestöjen ja ohjelmien maksujen ja rahoitusosuuksien maksamiseen
- 2) EU:n hyväksymien hankkeiden menojen maksamiseen.

Selvitysosa: Kansallisarkisto on opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonalalle kuuluva virasto, joka toimii kansalliseen kulttuuriperintöön kuuluvien asiakirjojen ja tietoaineistojen sekä kirjastoaineiston käytettävyyden turvaamiseen, digitaalisen arkistoinnin kehittämiseen, lukemisesteisten henkilöiden yhdenvertaisen lukemisen ja oppimisen edistämiseen sekä saavutettavan julkaisemisen edistämiseen liittyvissä tehtävissä.

Toiminnallinen tuloksellisuus

- Kansallisarkisto muodostaa uuden, yhtenäisesti toimivan virastokokonaisuuden
- Kansallisarkisto tehostaa toimintaansa digitaalisilla toimintatavoilla.

Henkisten voimavarojen hallinta

- Kansallisarkisto kehittää ja johtaa työyhteisöään tavoitteena henkilöstön hyvinvointi, asiantuntijuus ja osaamisen jatkuva kehittäminen.
- Johtaminen on ratkaisukeskeistä, ennakoivaa ja tietoon perustuvaa. Keskeistä on henkilöstön luottamuksen ja tuloksellisuuden vahvistaminen.

Tuloksellisuuden tunnuslukuja

	2023 toteutuma	2024 toteutuma	2025 arvio	2026 arvio
Yhteiskunnallinen vaikuttavuus				
Digitoidun aineiston kokonaismäärä (KA,milj. tiedostoa)	205	252,6	334	390
Verkkopalveluiden käyttö (KA, milj. käyntikertaa/v)	2,0	2,2	2,7	3,0
Vastaanotettujen viranomaisten digitaalisten aineisto siirtojen määrä (KA, kpl/v)	13	17	30	35
Asiakkaita palveluiden piirissä (Celia, kpl)	76 032	74 859	76 000	76 000
Vuosittaiset kirjahankinnat				
Saavutettavuuskirjasto Celian kokoelmaan (kpl)	1 482	1 474	1 300	1 300
Toiminnallinen tuloksellisuus				
Käsitellyt tietopyynnot (KA, kpl)	24 651	21 202	23 000	23 000
Vastaanotetun aineiston määrä (Vark, hm/v)	1 854	1 663	1 000	1 800
Tilausten määrä (Vark, kpl/v)	68 677	60 881	25 000	65 000
Aktiivisten palvelukumppanien osuus rekisterissä olevista (Celia, %)	54%	51%	54%	56%
Henkisten voimavarojen hallinta				
Työtyytyväisyysindeksi (VMBaro)	3,5	3,5	3,5	3,7
Henkilötyövuodet	270	289	273	272

Toiminnan menot ja tulot (1 000 euroa)

	2024 toteutuma	2025 varsinainen talousarvio	2026 esitys
Bruttomenot	33 760	34 612	33 204
Bruttotulot	2 741	2 912	2 866
Nettomenot	31 019	31 700	30 338
Siirtyvät erät			
— siirtynyt edelliseltä vuodelta	5 035		
— siirtynyt seuraavalle vuodelle	4 247		

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Celian toimintamenot (siirto momentilta 29.01.13)	5 484
SAPA-hanke	-1 272
Talvisota 90 -hanke	-50
Toimipaikasta luopumisesta aiheutuva aineistojen siirto	135

Varastokirjaston muuttokustannukset	-1 330
Varastokirjaston toimintamenot (siirto momentilta 29.01.08)	4 512
Viranomaisaineistojen massadigitointi	1 080
Vuokran indeksitarkistus	98
Palkkausten tarkistukset	459
Tuottavuustoimenpiteet (HO 2023)	-482
Yhteensä	8 634

2026 talousarvio	30 338 000
2025 II lisätalousarvio	1 802 000
2025 talousarvio	21 704 000
2024 tilinpäätös	22 714 000

07. Museoviraston toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 31 641 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää myös Suomenlinnan perusparannushankkeiden rahoittamiseen.

Momentille nettoutettavia tuloja vastaavia menoja voidaan maksaa myös momentilta 29.80.20.

Selvitysosa: Museovirasto on kulttuuriperinnön ja kulttuuriympäristön viranomainen, asiantuntija ja tiedontuottaja. Museovirasto vastaa kulttuuriympäristön ja kulttuuriomaisuuden suojelusta, kulttuuriperintötiedon keräämisestä ja säilyttämisestä, museoalan ohjaamisesta ja kehittämisestä sekä kulttuuriperintöalan kansainvälisten sopimusten asiantuntijuudesta yhteistyössä muiden viranomaisten kanssa. Museovirastoon kuuluva Suomen kansallismuseo vastaa kulttuurihistoriallisesta kansalliskokoelmasta sekä museo- ja nähtävyysskohteiden ohjelmistosta ja yleisötyöstä.

Museoviraston tehtävänä on huolehtia Unescon maailmanperintöluetteloon hyväksytyn ja kansainvälisesti merkittävän kulttuuriperintökohteen, Suomenlinnan, sekä muiden viraston hallintaan kuuluvien alueiden hallinnosta, hoidosta, ylläpidosta, kehittämisestä ja esittelystä. Suomenlinnan maailmanperintökohte on merkittävä kansallisomaisuus, jota hoidetaan ja säilytetään kansallisten suojelutavoitteiden ja maailmanperintösopimuksen velvoittamalla tavalla. Suomenlinnan linnoituksen säilymisen, kävijähallinnan ja käytönhallinnan kestävästä tasapainosta huolehditaan.

Museoviraston tehtävänä yhteiskunnallisten vaikuttavuustavoitteiden toteuttamisessa on:

- Huolehtia monimuotoisen kansallisen kulttuuriperinnön säilymisestä yhteiskunnallisena voimavarana.
- Tarjota kansallisesti ja kansainvälisesti merkittäviä kulttuuriperintöpalveluita Suomen kansallismuseon museo- ja nähtävyysskohteissa, Suomenlinnassa sekä digitaalisten kanavien ja asiantuntija- ja viranomaistyön kautta.
- Huolehtia ja kertoa Suomenlinnan maailmanperintöarvoista ja kohteiden suojelusta ja vastuullisesta käytöstä.
- Edistää kulttuurista kestävyttä ja kestävyysmurrosta yleisötyön, kulttuuriperinnön suojelun, kestävään ja vastuulliseen matkailuun liittyvien toimenpiteiden, omien sekä toimialan toimintatapojen kehittämisen ja sidosryhmätyön avulla.

— Edistää osaavalla ja oikea-aikaisella korjausrakentamisella ja restauroinnilla kulttuurista ja ekologista kestävyyttä sekä huolehtia Suomenlinnan maailmanperintökohteen säilymisestä hoito- ja käyttösuunnitelman mukaisella tavalla mahdollistamalla asuntojen, liikehuoneistojen ja koko linnoitusympäristön käyttö.

— Osallistua aktiivisesti kansalliseen ja kansainväliseen yhteistyöhön kulttuuriperinnön merkityksen ja mahdollisuuksien tunnistamiseksi ja hyödyntämiseksi.

Opetus- ja kulttuuriministeriö asettaa Museovirastolle seuraavat toiminnallisen tuloksellisuuden tavoitteet:

— Virasto kehittää palveluita, aineistoja ja infrastruktuuria saavutettaviksi, asiakaslähtöisiksi ja mahdollisimman digitaalisiksi.

— Virasto uudistaa Suomen kansallismuseon sekä sen kohteiden palvelut ja toimintamallit (Uusi Kansallinen -hanke) sekä toteuttaa näyttelyt ja palveluinfrastruktuurin siten, että laajentuva Kansallismuseo avataan yleisölle vuonna 2027.

— Virasto tarjoaa tietoa ja osaamista kulttuuriperinnön kehittämiseksi ja suojelemiseksi sekä vahvistaa kulttuuriperinnön ja kulttuuriperintötiedon roolia osana kokonaisturvallisuutta ja huolehtii niiden säilymisen turvaamisesta.

— Virasto saattaa Suomenlinnan kunnostusta vaativat asuinhuoneistot käyttökuntoon taloudellisten reunaehtojen puitteissa.

Tulostavoitteiden toteuttamiseen käytetään myös momenttien 29.80.20 ja 29.80.75 määrärahoja.

Tuloksellisuuden tunnuslukuja

	2023 toteutuma	2024 toteutuma	2025 tavoite	2026 tavoite
Yhteiskunnallinen vaikuttavuus				
Suomenlinnan paikallistaloudellinen vaikutus (milj. euroa)	280	—	280	280
Tuotokset ja laadunhallinta				
Objektien katselumäärät Finna-palvelussa, kpl	1 815 968	1 738 974	1 500 000	1 750 000
Sähköisesti luetteloitujen objektien saatavuus Finna-palvelussa, kpl	378 875	421 441	450 000	500 000
Museoiden ja linnojen kokonaiskävijämäärä	781 363	531 859	565 000	564 000
Toiminnallinen tehokkuus				
Museo- ja linnassakäynnin keskihinta, euroa	2,72	3,07	4,3	4,3
Museo- ja linnassakäynnin keskitulo, euroa	4,88	4,85	4,5	4,5
Vuokra-asuntojen käyttöaste, %	89	88	93	95
Vuokratuotot (SLHK), kasvu %	1,1	9,6	2,5	4
Henkisten voimavarojen hallinta				
Työtyytyväisyysindeksi (Tutka)	—	—	—	3,7
Henkilötyövuodet	398	358	378	378

Toiminnan menot ja tulot (1 000 euroa)

	2024	2025	
	toteutuma	varsinainen talousarvio	2026 esitys
Bruttomenot	45 902	40 133	46 941
Bruttotulot	16 574	12 815	15 300
Nettomenot	29 328	27 318	31 641
Siirtyvät erät			
— siirtynyt edelliseltä vuodelta	1 733		
— siirtynyt seuraavalle vuodelle	4 787		

Maksullisen toiminnan kustannusvastaavuuslaskelma, liiketaloudelliset suoritteet (1 000 euroa)

	2024	2025	
	toteutuma	varsinainen talousarvio	2026 esitys
Maksullisen toiminnan tuotot	10 945	10 160	9 740
Maksullisen toiminnan kokonaiskustannukset	12 978	12 580	11 950
Kustannusvastaavuus (tuotot-kustannukset)	-2 033	-2 420	-2 210
Kustannusvastaavuus, %	84	81	82

Momentin nimike on muutettu.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Kansallismuseon uudistamisen vaikutukset	2 680
Kansallismuseon uudistilojen varustaminen ja kalustaminen	5 200
Kertaluonteisen siirron palautus (siirto momentille 29.80.50)	-1 000
Kotimaisten kielten keskuksen toimintamenot (siirto momentille 29.01.02)	-4 829
Museoviraston toiminnan turvaaminen	1 134
Museoviraston toimintamenot (siirto momentilta 29.01.12)	25 107
Suomenlinnan hoitokunnan toimintamenot (siirto momentilta 29.01.11)	2 211
Toimitiloista työn muutokseen ja digitaalisuuteen, Sturenkadun kiinteistöstä luopuminen	-3 701
Vuokran indeksitarkistus	88
Palkkausten tarkistukset	365
Tuottavuustoimenpiteet (HO 2023)	-443
Yhteensä	26 812

2026 talousarvio	31 641 000
2025 II lisätalousarvio	43 000
2025 talousarvio	4 829 000
2024 tilinpäätös	5 069 000

08. Taide- ja kulttuuriviraston toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 13 859 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää myös:

- 1) enintään 260 000 euroa esitystoiminnan ja muun maksullisen palvelutoiminnan hintatukeen
- 2) EU-rahoitteisten hankkeiden omarahoitusosuutena ja sitä koskevien menojen maksamiseen.

Selvitysosa: Taide- ja kulttuurivirasto toimii taiteen ja kulttuurin, mediakasvatuksen ja turvallisen mediaympäristön edistämiseen sekä audiovisuaalisen kulttuurin arkistointiin ja tuntemuksen edistämiseen liittyvissä tehtävissä.

Taide- ja kulttuurivirasto edistää taidetta ja kulttuuria sekä niiden asemaa ja merkitystä yhteiskunnassa sekä luo edellytyksiä taiteen tekemiselle ja taiteilijoiden työskentelylle. Taide- ja kulttuurivirasto edistää mediakasvatusta ja medialukutaitoa, lapsille turvallista mediaympäristöä, säilyttää elokuva- ja radio- ja televisio-ohjelmiin liittyviä aineistoja ja edistää niiden tutkimusta ja muuta käyttöä sekä edistää audiovisuaalisen kulttuurin tuntemusta.

Viraston yhteydessä toimii taide- ja kulttuurineuvosto, joka päättää vertaisarvointiin perustuvista taiteilijoiden ja työryhmien apurahoista ja taidepalkinnoista sekä tekee esityksen taiteen akateemikkojen nimittämisestä. Lisäksi viraston yhteydessä toimii kirjailijoiden ja kääntäjien apurahalautakunta, kuvataiteen apurahalautakunta ja esittävän taiteen valtionosuuslautakunta sekä kuvaohjelmalautakunta.

Taide- ja kulttuuriviraston tehtävä yhteiskunnallisten vaikuttavuustavoitteiden toteuttamisessa on:

- Rakentaa moniarvoista, kestävä ja demokraattista yhteiskuntaa taiteen ja kulttuurin avulla.
- Luoda edellytyksiä taide- ja kulttuurialan ammattilaisten ja yhteisöjen työlle valtakunnallisesti.
- Säilyttää toimialansa kulttuuriperintöä ja lisätä sen tunnettuutta, saatavuutta ja käytettävyyttä kaikille kansalaisille yhdenvertaisesti.
- Edistää kriittistä medialukutaitoa ja mediakasvatusta sekä lapsille turvallista mediaympäristöä.
- Vahvistaa demokratiakehitystä ja kansallista resilienssiä informatiovaikuttamista vastaan.

Opetus- ja kulttuuriministeriö asettaa Taide- ja kulttuurivirastolle seuraavat toiminnallisen tuloksellisuuden tavoitteet:

- Virasto uudistaa luottamuselinrakennettaan ja sen toimintaa.
- Virasto kehittää sekä elokuva- että radio- ja tv-arkiston aineistojen digitaalisia säilyttämiskäytännöksiä entistä kustannustehokkaammiksi käytettävyydestä ja pitkäaikaissäilytyksen turvallisuudesta tinkimättä.
- Virasto edistää mediakasvatusta ja vahvistaa kriittistä medialukutaitoa osana kokonaisturvallisuutta ja yhteiskunnan turvallisuusstrategiaa mediakasvatuksen keinoin.

Tuloksellisuuden tunnuslukuja

	2023	2024	2025	2026
	toteutuma	toteutuma	tavoite	tavoite
Tuotokset ja laadunhallinta				
Valtionavustus- ja apurahahakemukset	16 413	16 010	13 000	12 000
Vuoden aikana Elonet-suoratoistopalveluun lisätyt pitkät elokuvat	18	20	35	35
Maksullisten elokuvanäytösten katsojamäärä	38 854	38 114	38 000	38 000
Kuvaohjelmien tarjonnan valvontatapahtumat	35	70	54	54
Toiminnallinen tehokkuus				
Apuraha-/avustushakemuksen käsittelyaika (keskimäärin viikkoa)	14	14	13	13
Radio- ja TV-arkiston (RTVA:n) kokonaiskustannukset/tallennetut ja arkistoidut teratavut, euroa / teratavu	2 156	1 727	1 320	1 157
Luokittelijoiden valvonnan kustannukset, euroa/ohjelma ¹	445	288	400	400
Henkisten voimavarojen hallinta				
Henkilötyövuodet ²	147	140	149	149
Työtyytyväisyysindeksi (Tutka)	—	—	—	3,25

¹⁾ Uudelleenluokitellut

²⁾ Sisältää määräaikaiset taiteenedistäjät, joiden palkkakulut on maksettu momentilta 29.80.52 vuoteen 2023 asti sekä hankerahoituksella palkattuja määräaikaisia virkahenkilöitä vuosina 2023—2026

Toiminnan menot ja tulot (1 000 euroa)

	2024	2025	2026
	toteutuma	varsinainen talousarvio	esitys
Bruttomenot	15 289	14 860	14 681
Bruttotulot	1 847	1 131	822
Nettomenot	13 442	13 729	13 859
Siirtyvät erät			
— siirtynyt edelliseltä vuodelta	1 212		
— siirtynyt seuraavalle vuodelle	2 142		

Momentin nimike on muutettu.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Digitaaliset palvelut	148
Kansallisen audiovisuaalisen instituutin toimintamenot (siirto momentilta 29.01.14)	7 088
Taiteen edistämiskeskuksen toimintamenot (siirto momentilta 29.01.10)	6 641
Varastokirjaston toimintamenot (siirto momentille 29.01.06)	-4 512
Palkkausten tarkistukset	236
Tuottavuustoimenpiteet (HO 2023)	-254

Yhteensä	9 347
-----------------	-------

2026 talousarvio	13 859 000
2025 II lisätalousarvio	9 000
2025 talousarvio	4 512 000
2024 tilinpäätös	1 767 000

(09.) Opintotuen muutoksenhakulautakunnan toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Selvitysosa: Momentti ehdotetaan poistettavaksi talousarviosta.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Opintotuen muutoksenhakulautakunnan yhdistäminen sosiaaliturva-asioiden muutoksenhakulautakuntaan (siirto momentille 33.01.07)	-683
Yhteensä	-683

2025 II lisätalousarvio	7 000
2025 talousarvio	683 000
2024 tilinpäätös	771 000

(10.) Taiteen edistämiskeskuksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Selvitysosa: Momentti ehdotetaan poistettavaksi talousarviosta.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Taiteen edistämiskeskuksen toimintamenot (siirto momentille 29.01.08)	-6 641
Yhteensä	-6 641

2025 II lisätalousarvio	146 000
2025 talousarvio	6 641 000
2024 tilinpäätös	6 966 000

(11.) Suomenlinnan hoitokunnan toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Selvitysosa: Momentti ehdotetaan poistettavaksi talousarviosta.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Suomenlinnan hoitokunnan toimintamenot (siirto momentille 29.01.07)	-2 211
Yhteensä	-2 211

2025 II lisätalousarvio	13 000
2025 talousarvio	2 211 000
2024 tilinpäätös	5 090 000

(12.) *Museoviraston toimintamenot* (siirtomääräraha 2 v)

Selvitysosa: Momentti ehdotetaan poistettavaksi talousarviosta.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Museoviraston toimintamenot (siirto momentille 29.01.07)	-25 107
Yhteensä	-25 107

2025 II lisätalousarvio	722 000
2025 talousarvio	25 107 000
2024 tilinpäätös	27 291 000

(13.) *Saavutettavuuskirjasto Celian toimintamenot* (siirtomääräraha 2 v)

Selvitysosa: Momentti ehdotetaan poistettavaksi talousarviosta.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Celian toimintamenot (siirto momentille 29.01.06)	-5 484
Yhteensä	-5 484

2025 II lisätalousarvio	37 000
2025 talousarvio	5 484 000
2024 tilinpäätös	5 750 000

(14.) *Kansallisen audiovisuaalisen instituutin toimintamenot* (siirtomääräraha 2 v)

Selvitysosa: Momentti ehdotetaan poistettavaksi talousarviosta.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Kansallisen audiovisuaalisen instituutin toimintamenot (siirto momentille 29.01.08)	-7 088
Yhteensä	-7 088

2025 II lisätalousarvio	40 000
2025 talousarvio	7 088 000
2024 tilinpäätös	7 407 000

21. Kansainvälinen yhteistyö (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään 2 516 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

- 1) kansainvälisten järjestöjen toimintaan ja pohjoismaiseen yhteistyöhön osallistumisesta sekä kulttuurisopimusten ja vaihto-ohjelmien toimeenpanosta aiheutuviin menoihin
- 2) ulkomaille suuntautuvan kulttuuri- ja sivistystoiminnan palkkaus- ja ohjelmamenoihin tarkoitettujen avustusten ja apurahojen maksamiseen
- 3) enintään kahta henkilötyövuotta vastaavan henkilöstön palkkaamiseen määräaikaisiin tehtäviin.

Selvitysosa:

Määrärahan arvioitu käyttö (euroa)

Fulbright-stipendivaihtotoiminta	319 000
Muut kansainväliset hankkeet	2 197 000
Yhteensä	2 516 000

Määrärahalla rahoitetaan opetus- ja kulttuuriministeriön toimialan monenkeskiseen ja kahdenväliseen kansainväliseen yhteistyöhön, ulkosuomalais toimintaan sekä sukukansayhteistyöhön liittyviä hankkeita.

Määrärahan käytöstä arvioidaan kulutusmenojen osuudeksi 2 063 000 euroa ja siirtomenojen osuudeksi 453 000 euroa.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Kertamenon poistuminen	-80
Toimintameno säästö (Lisätoimet 2024)	100
Yhteensä	20

2026 talousarvio	2 516 000
2025 talousarvio	2 496 000

2024 tilinpäätös

2 211 000

*(28.) Toimintamenosäästö (siirtomääräraha 2 v)**29. Opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonalan arvonlisäveromenot (arviomääräraha)*

Momentille myönnetään 42 952 000 euroa.

*Selvitysosa:***Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)**

Kopiointia, tallennusta ja käyttöoikeuksia koskevan tiedotus- ja selvitystoiminnan arvonlisäverot (siirto momentille 29.01.31)	-2 048
Tasomuutos	5 000
Yhteensä	2 952

Määräraha on kehyksen ulkopuolinen.

2026 talousarvio	42 952 000
2025 II lisätalousarvio	-2 048 000
2025 talousarvio	40 000 000
2024 tilinpäätös	41 358 502

30. Lasten ja nuorten harrastustoiminta (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään 19 400 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

1) nuorisolain (1285/2016) 12 a §:ssä tarkoitettuun lasten ja nuorten harrastustoiminnan järjestämisestä ja kehittämisestä aiheutuvien menojen ja avustusten maksamiseen

2) enintään yhtä henkilötyövuotta vastaavan määräaikaisen henkilöstön palkkaamisesta aiheutuvien menojen maksamiseen.

Kohdassa 2) tarkoitettujen henkilöiden osalta työnantajalle maksetut sairausvakuutuksen mukaiset etuudet otetaan nettobudjetoitaessa tuloina huomioon.

Selvitysosa: Määrärahalla tuetaan lasten ja nuorten toiveisiin vastaavaa harrastustoimintaa paikallis- ja aluetasolla sekä lasten ja nuorten harrastamisen sekä perheiden hyvinvoinnin yhteensovittamista siten, että harrastustoiminta toteutetaan ennen tai jälkeen koulupäivän.

Harrastustoiminnan Suomen malli edistää koulujen ja harrastustoimijoiden monialaista yhteistyötä. Mahdollistamalla jokaiselle mieluinen maksuton harrastusmahdollisuus edistetään lasten ja nuorten hyvinvointia, tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta.

Harrastustoiminnan laajuutta kuvaavat tiedot¹

	Lukuvuosi 2023—2024 (toteutuma)	Lukuvuosi 2024—2025 (toteutuma)	Lukuvuosi 2025—2026 (suunnitelma)
Avustusta saaneiden kuntien määrä	262	258	264
Avustuksella tuettujen harrastusryhmien määrä	8 598	8 403	10 668
Koulujen määrä, joissa on avustuksella tuettuja harrastusryhmiä	2 046	2 017	1 975

¹⁾ AVI:n valtionavustusten tietojärjestelmä (VaDi)

Määrärahan käytöstä arvioidaan siirtomenojen osuudeksi 19 250 000 euroa ja kulutusmenojen osuudeksi 150 000 euroa.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Tasomuutos	5 000
Yhteensä	5 000

2026 talousarvio	19 400 000
2025 II lisätalousarvio	5 000 000
2025 talousarvio	14 400 000
2024 tilinpäätös	14 500 000

31. Eräät Opetushallituksen menot ja avustukset (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään 28 224 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

- 1) avustusten maksamiseen vähälevikkisen oppimateriaalin tuottamiseen
- 2) luku- ja kirjoitustaidon parantamista edistäväistä toimenpiteistä aiheutuvien menojen ja avustusten maksamiseen
- 3) tekijänoikeuslakiin (404/1961) perustuvien kopiointi- ja muiden käyttöoikeuskorvausten sekä kopiointia, tallennusta ja käyttöoikeuksia (ml. elokuvat) koskevan tiedotus- ja selvitystoiminnan menojen maksamiseen

- 4) suomalaisen koulutuksen tunnettuuden ja yhteistyön edistämiseen tarkoitettujen menojen ja avustusten maksamiseen
- 5) opiskelija-, harjoittelija-, opettaja-, nuoriso- ja asiantuntijavaihtoon sekä virkamiesvaihtoon myönnettäviin stipendeihin, apurahoihin ja avustuksiin
- 6) EU:n ja Pohjoismaiden ministerineuvoston rahoittamien hankkeiden ja ohjelmien sekä Luova Eurooppa -ohjelman kansallisen rahoituksen maksamiseen
- 7) avustusten maksamiseen kodin ja koulun yhteistyöstä huolehtiville järjestöille, Kehittämiskeskus Opinkirjo ry:lle, koulun vapaan harrastustoiminnan tukemiseen, Suomen lasten ja nuorten kuvataidekoulujen liitto ry:lle, Kristillisten koulujen tukemiseen, Ympäristökasvatusjärjestö FEE Suomi ry:lle, Kesälukioseura ry:lle, Suomi-koulujen Tuki ry:lle, Karjalan Liitto ry:lle, Sofia-opiston kannatusyhdistys ry:lle sekä Kriittiselle korkeakoululle ja Suomi-koulujen toimintaan ja kehittämiseen sekä kotiperuskoulu/hemgrundskola -toimintaan sekä vaihto-oppilasjärjestöjen ja lukiolaisten tiedeolympiatoiminnan tukemiseen.
- 8) avustusten maksamiseen Maa- ja kotitalousnaisten Keskus ry:lle, Marttaliitto ry:lle ja Käsi- ja taideteollisuusliitto TAITO ry:lle ja niiden edelleen jaettavaksi piiri- tai jäsenjärjestöilleen, Finlands svenska Marthaförbund rf:lle ja Sami Duodji ry:lle.
- 9) enintään neljää henkilötyövuotta vastaavan määräaikaisen henkilöstön palkkaamisesta aiheutuvien menojen maksamiseen.

Kansainväliseen toimintaan myönnettävät avustukset ja apurahat budjetoidaan maksupäätösperusteisina.

Selvitysosa:

Määrärahan arvioitu käyttö (euroa)

Avustukset oppimateriaalien tuottamiseen

Avustukset vähälevikkisen ruotsinkielisen oppimateriaalin tuottamiseen	580 000
Avustukset kehitysvammaisille tarkoitetun oppimateriaalin tuottamiseen	315 000
Avustus saamelaiskäräjille saamenkielisen oppimateriaalin tuottamiseen	800 000
Suomenruotsalaisen viittomakielen oppimateriaalin tuottaminen	150 000

Kansalliset kansainväliset avustukset ja apurahat

EU:n ja Pohjoismaiden ministerineuvoston rahoittamien hankkeiden ja ohjelmien kansallinen rahoitus, monenkeskinen ja kahdenvälinen yhteistyö, korkeakoulutus	997 000
Luova Eurooppa -ohjelman kansallinen vastinrahoitus	201 000
Opiskelija-, harjoittelija-, opettaja-, nuoriso- ja asiantuntijavaihto sekä virkamiesvaihtoon myönnettävät stipendit, apurahat ja avustukset	1 912 000
Suomalaisen koulutuksen tunnettuuden ja yhteistyön edistäminen	313 000

Järjestöavustukset

Käsi- ja taideteollisuusjärjestöjen toiminta	1 795 000
Kotitalousneuvontajärjestöjen toiminta	1 568 000
Suomi-koulujen toiminnan tukeminen	429 000
Yleissivistävän koulutuksen järjestöt	271 000
Etäkoulu Kulkurin ja kotiperuskoulu/hemgrundskola -toiminnan tukeminen	148 000
Karjalan Liitto	131 000
Kesälukioseura ry	128 000
Sofia-opiston kannatusyhdistys ry:n ulkosuomalaisten sivistystoiminta	83 000
Kriittisen korkeakoulun toiminta	78 000

Kristilliset koulut	50 000
Muut menot ja avustukset	
Kopiointia, tallennusta ja käyttöoikeuksia koskeva tiedotus- ja selvitystoiminta	16 725 000
Muut luku- ja kirjoitustaidon parantamista edistävät toimenpiteet	1 550 000
Yhteensä	28 224 000

Määrärahan käytöstä arvioidaan kulutusmenojen osuudeksi 17 275 000 euroa ja siirtomenojen osuudeksi 10 949 000 euroa.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Education Finland/Koulutusviennin rahoitus (siirto momentille 29.01.02)	-250
Eräät valtionavustukset järjestöille (siirto momentilta 29.10.51)	4 681
Kertamenon poistuminen	-65
Kopiointia, tallennusta ja käyttöoikeuksia koskevan tiedotus- ja selvitystoiminnan arvonlisäverot (siirto momentilta 29.01.29)	2 048
Lukutaito-ohjelma	550
Opiskelija-, harjoittelija-, opettaja-, nuoriso- ja asiantuntijavaihto sekä virkamiesvaihtoon myönnettävät stipendit, apurahat ja avustukset (siirto momentilta 29.01.02)	180
Suomalaisen koulutuksen tunnettuuden ja yhteistyön edistäminen (siirto momentilta 29.01.02)	70
Vuoden 2025 talousarvion siirtojen tarkentuminen (siirto momentilta 29.01.02)	300
Toimintamenosäästö (Lisätoimet 2024)	-890
Yhteensä	6 624

2026 talousarvio	28 224 000
2025 II lisätalousarvio	89 148 000
2025 talousarvio	21 600 000

50. Eräät avustukset (kiinteä määräraha)

Momentille myönnetään 1 547 000 euroa.

Käyttösuunnitelma (euroa)

1.	Svenska Finlands folkting -nimisestä järjestöstä annetun lain (1331/2003) mukainen valtionavustus	773 000
2.	Paasikivi-Seura	10 000
3.	Tammenlehvän perinneliitto	63 000
4.	Ruotsinkielisen viittomakielen elvytysohjelma	131 000
5.	Vähemmistökielisen sanomalehdistön tuki	500 000
6.	Opetus-, kasvatus- ja koulutusalojen säätiö (OKKA)	60 000
7.	UKK-Seura	10 000
Yhteensä		1 547 000

Selvitysosa:

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Kertaluonteisten erien poisto	-135
Yhteensä	-135

2026 talousarvio	1 547 000
2025 talousarvio	1 682 000
2024 tilinpäätös	1 577 000

51. Avustukset uskonnolliseen toimintaan (kiinteä määräraha)

Momentille myönnetään 2 966 000 euroa.

Käyttösuunnitelma (euroa)

1.	Avustus ortodoksiselle kirkolle (L 985/2006, 119 §)	2 196 000
2.	Avustukset Suomen Merimieskirkolle	134 000
	— mistä merimieskirkkojen rakennusavustuksiin ja rakennuslainojen hoitoon (enintään)	52 000
3.	Avustukset eräiden siirtoväen sankarihautojen hoitoon ja luovutetun alueen hautausmaiden kunnostamiseen	32 000
4.	Avustus rekisteröidyille uskonnollisille yhdyskunnille	524 000
5.	Avustus uskontojen vuoropuhelun edistämiseen	80 000
	Yhteensä	2 966 000

Selvitysosa:**Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)**

Indeksitarkistus (0,6 %)	14
Kertaluonteisten erien poisto	-290
Valtionavustuksen määräaikainen vähentäminen verotuksen muutoksesta aiheutuvasta kirkollisverotuottojen kasvusta johtuen (Lisätoimet 2025)	-200
Yhteensä	-476

Momentin nimike on muutettu.

2026 talousarvio	2 966 000
2025 talousarvio	3 442 000
2024 tilinpäätös	4 551 000

52. Valtion rahoitus evankelis-luterilaisen kirkon yhteiskunnallisiin tehtäviin (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 95 861 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää valtion rahoituksesta evankelis-luterilaiselle kirkolle eräisiin yhteiskunnallisiin tehtäviin annetun lain (430/2015) mukaiseen rahoitukseen.

Selvitysosa: Evankelis-luterilaisen kirkon yhteiskunnallisten tehtävien rahoituksen perusteena ovat hautaustoimeen, väestökirjanpitoon ja kulttuurihistoriallisesti arvokkaiden rakennusten ja irtaimiston ylläpitoon liittyvät laissa säädettyt tehtävät.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Indeksitarkistus (0,6 %)	631
Valtionavustuksen määräaikainen vähentäminen verotuksen muutoksesta aiheutuvasta kirkollisverotuottojen kasvusta johtuen (Lisätoimet 2025)	-9 800
Yhteensä	-9 169
2026 talousarvio	95 861 000
2025 talousarvio	105 030 000
2024 tilinpäätös	124 133 000

53. Jatkuvan oppimisen ja osaamisen kehittäminen (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään 2 862 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

- 1) työikäisten osaamisen kehittämisestä ja kokeiluista aiheutuvien menojen ja avustusten maksamiseen
- 2) enintään seitsemää henkilötyövuotta vastaavan henkilöstön palkkaamiseen määräaikaisiin tehtäviin.

Selvitysosa: Määrärahan käytöstä arvioidaan kulutusmenojen osuudeksi 1 962 000 euroa ja siirtomenojen osuudeksi 900 000 euroa.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Ennakoinnin tietojärjestelmän ylläpitokustannukset (Osaamistarvekompassi) (siirto momentille 29.01.04)	-101
Työn ohessa opiskelun kehittäminen ja aikuiskoulutustuen korvaavan järjestelmän toimeenpano (siirto momentille 29.01.04)	-85
Toimintamenoosästä (Lisätoimet 2024)	1 000
Valtionavustussäästö (Lisätoimet 2024)	-1 300
Yhteensä	-486
2026 talousarvio	2 862 000

2025 II lisätalousarvio	12 500 000
2025 talousarvio	3 348 000
2024 tilinpäätös	22 708 000

66. Rahoitusosuudet kansainvälisille järjestöille (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 2 196 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää Unescon ja muiden hallitustenvälisten monenkeskisen sivistyksellisen yhteistyön järjestöjen ja ohjelmien jäsenmaksujen ja rahoitusosuuksien maksamiseen.

Selvitysosa:

Määrärahan arvioitu käyttö (euroa)

Unescon jäsenmaksu	1 409 000
Suomen maksuosuus Euroopan nuorisosäätiöön	38 000
Suomen maksuosuus WIPOlle	110 000
Suomen maksuosuus ICCROMille	20 000
Maailman kulttuuri- ja luonnonperinnön suojelua koskevasta sopimuksesta aiheutuvat menot	14 000
OECD/CERI jäsenmaksu	45 000
Suomen maksuosuus Euroopan neuvoston EURIMAGES-rahastoon	325 000
Suomen maksuosuus Euroopan audiovisuaaliselle observatoriolle	22 000
Suomen maksuosuus WADAlle	95 000
OECD/INES jäsenmaksu	32 000
Suomen maksuosuus kulttuuri-ilmaisujen moninaisuuden suojelemista ja edistämistä koskevasta Unescon yleissopimuksesta	5 000
Suomen maksuosuus urheilun dopinginvastaisesta Unescon yleissopimuksesta	20 000
Suomen maksuosuus aineettoman kulttuuriperinnön suojelua koskevasta Unescon yleissopimuksesta	15 000
Suomen maksuosuus Euroopan neuvoston kulttuurireittejä koskevasta laajennetusta osittaissopimuksesta	7 000
Suomen maksuosuus Pohjoisen ulottuvuuden kulttuurikumppanuudesta	20 000
Suomen maksuosuus Euroopan neuvoston urheilua koskevasta laajennetusta osittaissopimuksesta	19 000
Yhteensä	2 196 000
2026 talousarvio	2 196 000
2025 talousarvio	2 196 000
2024 tilinpäätös	2 244 986

10. Varhaiskasvatus, esi- ja perusopetus ja vapaa sivistystyö

Selvitysosa: Opetus- ja kulttuuriministeriön yhteiskunnallisen vaikuttavuuden tavoitteet varhaiskasvatukselle, esi- ja perusopetukselle ja vapaalle sivistystyölle ovat:

- Opetuksen ja varhaiskasvatuksen laatu ja tasa-arvo vahvistuvat, oppimistulokset parantuvat ja varhaiskasvatuksen osallistumisaste nousee.
- Varhaiskasvatuksen, esi- ja perusopetuksen ja vapaan sivistystyön perusta säilyy vahvana ja toimintakykyisenä.
- Toimintakulttuuri ja oppimisympäristöt modernisoituvat ja monipuolistuvat.

Yhteiskunnallista vaikuttavuutta mitataan kansallisilla ja kansainvälisillä tutkimus- ja arviointihankkeilla.

Opetuksen ja varhaiskasvatuksen laatu ja tasa-arvo vahvistuvat, oppimistulokset parantuvat ja varhaiskasvatuksen osallistumisaste nousee

Varhaiskasvatuksen, esi- ja perusopetuksen ja vapaan sivistystyön tavoitteena on taata sivistykselliset perusoikeudet jokaiselle sekä edistää hyvinvointia, oppimista ja kasvua. Lähtökohtana on tutkittuun tietoon ja vahvaan pedagogiikkaan perustuva kokonaisvaltainen näkemys oppijan kehityksestä, oppimisesta ja kasvusta. Varhaiskasvatusta ja esi- ja perusopetusta kehitetään lasten ja nuorten oppimista ja hyvinvointia edistävänä turvaamalla ammattitaitoinen ja laadukas opetus, ohjaus- ja tukitoimet sekä turvallinen oppimisympäristö sekä vahvistamalla koulutuksellista tasa-arvoa.

Toiminnalliset tavoitteet

- Varhaiskasvatusta toteutetaan laadukkaasti siten, että lasten kehitystä ja oppimista sekä heidän hyvinvointiaan edistetään kokonaisvaltaisesti.
- Esi- ja perusopetus toteutetaan tasa-arvoisesti, laadukkaasti ja tuloksellisesti siten, että oppilaat saavuttavat jatko-opintojen edellyttämät valmiudet ja saavat opinnoissa ja koulunkäynnissä tarvitsemansa tuen.
- Toteutetaan esi- ja perusopetuksen oppimisen ja koulunkäynnin tuen kokonaisuudistus ja käynnistetään tarvittavat toimenpiteet sen toimeenpanemiseksi sekä uudistuksen tavoitteiden toteutumisen seuraamiseksi.
- Edistetään varhaiskasvatuksen, esi- ja perusopetuksen koulutuksellista tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta kohdentamalla tasa-arvorahoitusta niille päiväkodeille ja kouluille, jotka sijaitsevat sosioekonomisesti huono-osaisemmillä alueilla.
- Käynnistetään toimenpiteitä ja vahvistetaan tietopohjaa perusopetuksen oppimistulosten ja laadun vahvistamiseksi.
- Edistetään oppijoiden koulutuksellista tasa-arvoa, hyvinvointia, turvallisuutta ja yhteisöllisyyttä ja jatketaan toimia koulukiusaamisen ja poissaolojen vähentämiseksi.
- Edistetään lasten tunnetaitojen ja osallisuuden vahvistamista varhaiskasvatuksessa ja esi- ja perusopetuksessa.
- Edistetään vapaassa sivistystyössä hankitun osaamisen tunnistamista ja hyödyntämistä jatkamalla kansallisten aikuisten perustaitojen osaamismerkkien suorittamismahdollisuuksien käyttöönottoa sekä edistämällä suoritettua osaamista Koski-tietovarantoon.
- Mahdollistetaan perusopetukseen valmistavan opetuksen jatkuminen kahden lukuvuoden ajan toteuttamalla perusopetukseen valmistavan opetuksen lisäopetus sekä tuetaan opetuksen järjestäjien edellytyksiä vahvistaa suomi ja ruotsi toisena kielenä -ja kirjallisuus -oppimäärien opetuksen vaikuttavuutta ja varmistetaan oppimäärän opetuksen kohdentuminen siitä hyötyville oppilaille.

Oppimistulokset ovat heikentyneet Suomessa lähes koko 2000-luvun ajan OECD:n PISA-tutkimusten mukaan. Tavoitteena on kääntää pitkäkestoinen oppimistulosten heikkeneminen takaisin nousuun ja saavuttaa vuosituhaten alun taso PISA-tutkimuksen kaikissa ydinalueissa.

Oppilaan kotitaustan vaikutus oppimistuloksiin on lisääntynyt ja oppilaiden väliset osaamiserot ovat kasvaneet. Tavoitteena on oppilaan sosioekonomisen taustan vaikutuksen vähentäminen oppimistuloksiin sekä sosioekonomisten erojen kaventaminen sekä oppilaiden välisten osaamiserojen kaventuminen ja tasa-arvoisten oppimistulosten edistäminen.

Varhaiskasvatuksen, esi- ja perusopetuksen ja vapaan sivistystyön perusta säilyy vahvana ja toimintakykyisenä

Tavoitteena on toimintakyvyn, saavutettavuuden ja toiminnan vaikuttavuuden turvaaminen. Tämä edellyttää strategista ohjauksen kehittämistä.

Toiminnalliset tavoitteet

- Toimialan yleisiä suunnittelu- ohjaus- ja valvontatehtäviä vahvistetaan kehittämällä varhaiskasvatuksen, esi- ja perusopetuksen sekä vapaan sivistystyön tietojohdantamista. Varhaiskasvatuksen raportointia kehitetään tietovarannon tietojen pohjalta. Kehitetään varhaiskasvatuksen laadunarviointijärjestelmää. Toteutetaan esi- ja perusopetuksen oppimistulosten arviointijärjestelmä, jolla vahvistetaan perusopetuksen arvioinnin tietopohjaa.
- Edistetään varhaiskasvatuksen, esi- ja perusopetuksen sekä vapaan sivistystyön tietopohjaa, tutkimusta ja tutkimusperustaista päätöksentekoa.
- Toteutetaan opetus- ja kulttuuriministeriön johtaman väestökehityksen haasteita käsittelevän työryhmän työtä. Arvioidaan väestökehityksen vaikutuksia perusopetuksen järjestämisessä.
- Toteutetaan laatuun, laadun arviointiin sekä väestökehitykseen liittyvää tietotuotantoa ja toimialan strategiseen kehittämiseen liittyviä toimia sekä toteutetaan selvitys- ja tutkimustyötä.

Toimintakulttuuri ja oppimisympäristöt modernisoituvat ja monipuolistuvat

Tavoitteena on uudistaa varhaiskasvatuksen, koulujen ja oppilaitosten opiskeluympäristöjä ja toimintakulttuuria niin, että esi- ja perusopetus, varhaiskasvatus ja vapaa sivistystyö vastaavat tulevaisuuden haasteisiin.

Toiminnalliset tavoitteet

- Toteutetaan laajapohjainen perusopetuksen tulevaisuustyö, jossa tavoitteena on luoda kansallinen visio tulevaisuuden perusopetuksesta.
- Toteutetaan varhaiskasvatuksen, esi- ja perusopetuksen sekä vapaan sivistystyön digitalisaation viitekehys, jotka edistävät digitaaliset ratkaisut ja arviointikäytänteet edistävät digitalisaation ohjausta ja vaikuttavuutta sekä hallinnonalan ennakoitukykyä.
- Kehitetään varhaiskasvatus- ja koulutustoimijoiden digitaalisia palveluita ja oppimateriaaleja sekä niiden yhteentoimivuutta, parannetaan oppijoiden medialukutaitoa ja tieto- ja viestintäteknologista osaamista sekä vahvistetaan kansalaisten digitaalista sivistystä.
- Edistetään kestävä kehityksen tavoitteiden toimeenpanoa sekä demokratiakasvatusta osana koulujen ja oppilaitosten toimintakulttuuria.

— Käynnistetään työ, jossa tavoitteena on luoda kansallinen visio tulevaisuuden vapaasta sivistystyöstä.

Lapsi- ja oppilasmäärät vuosina 2023—2026

	2023 toteutuma	2024 toteutuma	2025 arvio	2026 arvio
Varhaiskasvatus ¹	233 832	233 000	233 000	233 000
Esiopetus ²	51 780	49 144	49 000	47 400
Perusopetus, vuosiluokat 1—9 ²	548 083	542 630	538 300	525 700
Aikuisten perusopetus	5 060	5 424	5 400	5 200
Tutkintokoulutukseen valmentava koulutus ³	502	509	520	530
Esi- ja perusopetuksen vaikeimmin kehitysvammaiset oppilaat	1 816	1 946	1 790	1 740
Esi- ja perusopetuksen muut vammaisoppilaat	9 731	9 623	9 570	9 330
Maahanmuuttajien valmistava opetus	8 185	7 175	7 500	6 000
Joustavan perusopetuksen oppilaat (enintään)	1 907	1 974	1 870	1 830

¹ Vuoden 2024 määrä on muista kohdista poiketen arvio. Arvioissa varhaiskasvatusasteen oletetaan pysyvän vuoden 2023 tasolla.

² Esi- ja perusopetuksen toteutumat ovat toteutumavuoden syksyn 20.9. toteumatietoja (kunnat, kuntayhtymät, valtio, yliopistot, yksityiset opetuksen järjestäjät).

³ Opiskelijamäärissä on otettu huomioon vain perusopetuksen rahoitusjärjestelmän kautta rahoitettava tutkintokoulutukseen valmentava koulutus.

Valtionavustustoiminnan tavoitteet

Toimialan valtionavustusten tavoitteena on tukea varhaiskasvatuksen, esi- ja perusopetuksen ja vapaan sivistystyön strategisten tavoitteiden toteutumista. Avustuksilla vahvistetaan varhaiskasvatuksen ja esi- ja perusopetuksen laatua, tasoitetaan oppimiseroja ja vähennetään yhteiskunnallisen eriarvoistumiskehityksen vaikutuksia koulutukselliseen tasa-arvoon. Vapaan sivistystyön ja sivistystyötä tekevien järjestöjen avustuksilla edistetään ja tuetaan yhteiskunnan eheyttä, tasa-arvoa, elinikäistä oppimista ja aktiivista kansalaisuutta, näitä tukevaa koulutusta ja vapaan sivistystyön laatua ja vaikuttavuutta sekä koulutuspoliittisesti tärkeiden kohderyhmien koulutusmahdollisuuksia.

01. Valtion yleissivistävän koulutuksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 44 217 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää myös:

- 1) Eurooppa-koulujen opettajien ja hallinto henkilökunnan palkkausmenojen ja muiden menojen maksamiseen
- 2) valtion yleissivistävien oppilaitosten kansainvälistämiseen, maahanmuuttajien täydentävään opetukseen, oppimis- ja ohjauskeskus Valterin palvelu- ja kehittämiskeskustoimintaan sekä avustuksina oppimisympäristöjen kehittämiseen ja monipuolistamiseen
- 3) Helsingin eurooppalaisen koulun toiminnasta aiheutuvien menojen maksamiseen

4) EU:n rahastojen tuella toteutettavien hankkeiden omarahoitusosuutta koskevien menojen maksamiseen.

Selvitysosa: Suomalais-venäläinen koulu ja Helsingin ranskalais-suomalainen koulu toimivat esi- ja perusopetuksen sekä lukiokoulutuksen oppilaitoksina. Koulut kehittävät kulttuuriyhteyksien ja verkottumisen kautta koulujen kielten- ja kulttuuriopetusta. Valtakunnallinen oppimis- ja ohjauskeskus Valteri tukee lähikouluperiaatteen toteutumista ja edistää yhdessä kotikunnan kanssa tuen tarpeessa olevan koulunkäyntiä monialaisella asiantuntijuudella. Helsingin eurooppalaisen koulun tehtävänä on tarjota Eurooppa-koulujen opetussuunnitelmiin perustuvaa opetusta.

Oppilasmäärät

	2024 toteutuma	2025 arvio	2026 tavoite
Helsingin ranskalais-suomalainen koulu	816	829	838
Suomalais-venäläinen koulu	711	695	700
Oppimis- ja ohjauskeskus Valteri	307	313	310
Eurooppa-koulut (suomalaiset oppilaat)	412	400	390
Koulukotien perusopetus	93	98	99
Helsingin eurooppalainen koulu	306	315	320
Yhteensä	2 645	2 650	2 657

Oppimis- ja ohjauskeskus Valterin ohjaustoiminnan tunnusluvut

	2024 toteutuma	2025 arvio	2026 tavoite
Ohjaustoiminta kentällä			
— ohjauskäyntejä	820	1 000	1 100
— ohjauspalveluja käyttäneiden kuntien määrä	207	225	225
Tilapäinen opetus ja kuntoutus			
— tukijaksopäivät	3 651	3 500	3 700
— tukijaksojen oppilaat	705	615	625

Henkilötyövuodet

	2024 toteutuma	2025 arvio	2026 tavoite
Helsingin ranskalais-suomalainen koulu	74,5	75	75
Suomalais-venäläinen koulu	77,4	78	78
Oppimis- ja ohjauskeskus Valteri	491,4	477,5	477,3
Eurooppa-koulut	28	29	29
Helsingin eurooppalainen koulu	58	62	62
Yhteensä	729,3	721,5	721,3
Työtyytyväisyys (1—5)	4,0	4,0	4,0

Valteri-koulun julkisoikeudellisen toiminnan kustannusvastaavuuslaskelma (1 000 euroa)

	2024 toteutuma	2025 varsinainen talousarvio	2026 esitys
Maksullisen toiminnan tuotot	1 196	1 154	1 238
Maksullisen toiminnan kokonaiskustannukset			
— erilliskustannukset	2 804	2 524	2 599
— osuus yhteiskustannuksista	2 000	1 326	1 585
Kustannukset yhteensä	4 804	3 850	4 184
Kustannusvastaavuus (tuotot - kustannukset)	-3 608	-2 696	-2 946
Kustannusvastaavuus, %	25	30	30

Helsingin eurooppalaisen koulun julkisoikeudellisen toiminnan kustannusvastaavuuslaskelma (1 000 euroa)

	2024 toteutuma	2025 varsinainen talousarvio	2026 esitys
Maksullisen toiminnan tuotot	904	908	922
Maksullisen toiminnan kokonaiskustannukset			
— erilliskustannukset	1 866	2 035	2 035
— osuus yhteiskustannuksista	1 395	1 550	1 550
Kustannukset yhteensä	3 261	3 585	3 585
Kustannusvastaavuus (tuotot - kustannukset)	-2 358	-2 667	-2 663
Kustannusvastaavuus, %	28	25	26

Määrärahan arvioitu käyttö (euroa)

Kielikoulut	6 934 000
Oppimis- ja ohjauskeskus Valteri	29 165 000
Koulukotien perusopetus	2 345 000
Eurooppa-koulut	2 306 000
Helsingin eurooppalainen koulu	3 467 000
Yhteensä	44 217 000

Toiminnan menot ja tulot (1 000 euroa)

	2024 toteutuma	2025 varsinainen talousarvio	2026 esitys
Bruttomenot	70 718	67 499	69 997
Bruttotulot	24 595	23 754	25 780

	2024 toteutuma	2025 varsinainen talousarvio	2026 esitys
Nettomenot	46 123	43 745	44 217
Siirtyneet erät			
— edelliseltä vuodelta siirtyneet	3 647		
— seuraavalle vuodelle siirtyneet	5 723		

Kuntien rahoitusosuus valtion yleissivistävän lukiokoulutuksen kustannuksiin, 1 745 000 euroa, on otettu huomioon momentin 29.20.35 mitoituksessa.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Oppimis- ja ohjauskeskus Valterin toiminnan turvaaminen (kertaluonteisen siirron palautus momentille 29.10.30)	-760
Perusopetuksen tuen uudistus (siirto momentilta 29.10.30)	163
Toimitilavuokrien indeksikorotukset	206
Vuosiviikkotuntien lisäämisen vaikutukset valtion kouluille (siirto momentilta 29.10.30)	7
Palkkausten tarkistukset	856
Yhteensä	472

2026 talousarvio	44 217 000
2025 II lisätalousarvio	315 000
2025 talousarvio	43 745 000
2024 tilinpäätös	48 199 000

20. Perusopetuksen, varhaiskasvatuksen ja vapaan sivistystyön yhteiset menot (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään 41 010 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

- 1) perusopetuksen, varhaiskasvatuksen, vapaan sivistystyön ja sivistystyötä tekevien järjestöjen sekä niihin liittyvien kokeilu-, tutkimus-, kehittämis-, arviointi- ja seurantahankkeista sekä elinikäiseen oppimiseen liittyvästä EU- ja kansainvälisestä yhteistyöstä aiheutuvien menojen ja avustusten maksamiseen
- 2) OECD:n ja EU:n hyväksymien muiden kuin rakennerahastoista rahoitettavien tutkimus- ja koulutushankkeiden maksamiseen
- 3) tilastoinnista, tietoteknisistä palveluista sekä toiminnan seurannan ja ohjauksen tietojärjestelmistä aiheutuvien menojen maksamiseen
- 4) 25 228 000 euroa valtionavustuksina varhaiskasvatuksen sekä esi- ja perusopetuksen koulutuksellista tasa-arvoa edistäviin toimenpiteisiin opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain (1705/2009) 44 a §:n mukaisesti

5) 2 200 000 euroa oppimisen tuen uudistuksen tutkimushankkeesta ja toimeenpanosta aiheutuvien menojen ja avustusten maksamiseen

6) enintään 6 000 000 euroa varhaiskasvatuksen täydennyskoulutusmallin valtionavustuksiin

7) enintään 20 henkilötyövuotta vastaavan määräaikaisen henkilöstön palkkaamisesta aiheutuvien menojen maksamiseen.

Selvitysosa: Kokeilu-, tutkimus-, kehittämis- ja arviointihankkeilla tuetaan perusopetuksen, varhaiskasvatuksen ja vapaan sivistystyön toimialan strategisia tavoitteita. Toiminnan seurannan ja ohjauksen tietojärjestelmien tavoitteena on parantaa tiedon saatavuutta ja laatua, edistää sähköistä asiointia ja tuottaa kattavaa tietoa mm. päätöksenteon ja lainsäädäntömuutoksien tueksi.

Määrärahan käytöstä arvioidaan siirtomenojen osuudeksi 29 710 000 euroa ja kulutusmenojen osuudeksi 11 300 000 euroa.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Kertamenon poistuminen	-5 000
Perusopetuksen tuen uudistus (siirto momentilta 29.10.30)	-1 060
Tasa-arvon edistäminen esi- ja perusopetuksessa ja varhaiskasvatuksessa	-30 000
Toimintameno säästö (Lisätoimet 2024)	-709
Yhteensä	-36 769

2026 talousarvio	41 010 000
2025 II lisätalousarvio	8 000 000
2025 talousarvio	77 779 000
2024 tilinpäätös	73 750 000

30. Valtionosuus ja -avustus esi- ja perusopetuksen ja varhaiskasvatuksen käyttökustannuksiin (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 625 163 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

1) opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain (1705/2009) mukaisten valtionosuuksien maksamiseen

2) enintään 9 872 000 euroa edellä mainitun lain 44 §:n mukaisten avustusten maksamiseen

3) enintään 22 550 000 euroa edellä mainitun lain 45 §:n 2 momentin ja vieraskielisten sekä saamenkielisten ja romanikielisten oppilaiden täydentävään opetukseen perusopetuksessa ja lukiokoulutuksessa myönnettävän valtionavustuksen perusteista annetun asetuksen (1777/2009) mukaisten valtionavustusten maksamiseen

4) edellä mainitun lain 45 §:n 1 momentin ja saamenkieliseen ja saamen kielen opetukseen perusopetuksessa, lukiossa ja ammatillisessa koulutuksessa myönnettävän valtionavustuksen perusteista annetun valtioneuvoston asetuksen (1769/2009) mukaisten valtionavustusten maksamiseen

5) enintään 240 000 euroa saamelaiskäräjien käytettäväksi valtionavustuksen maksamiseen saamelaiskäräjistä annetun lain (974/1995) 4 §:ssä tarkoitetuille saamelaisten kotiseutualueen kunnille saamenkielisten lasten varhaiskasvatuspalveluiden turvaamiseksi

6) Suomen ja Ruotsin välillä yhteistyöstä ulkomaanopetuksen alalla tehdyn sopimuksen (VNa 72/2014) mukaisten menojen maksamiseen

7) Suomen hallituksen ja Euroopan kemikaaliviraston välisen toimipaikkasopimuksen (VNa 11/2008) mukaisesti Euroopan kemikaaliviraston henkilöstön lasten varhaiskasvatuksen järjestämisestä aiheutuviin menoihin Suomessa samoin edellytyksin kuin muilla kunnassa asuvilla

8) enintään 8 000 000 euroa perusopetuksen vahvistamisesta aiheutuvien menojen ja avustusten maksamiseen.

Opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain mukaisen aamu- ja iltapäivätoiminnan valtionosuuden laskennallisena perusteena käytettävä ohjaustuntien määrä on enintään 3 390 000 tuntia. Ohjaustuntien hinta on 22,37 euroa.

Selvitysosa:

Määrärahan arvioitu käyttö (euroa)

VALTIONOSUUDET JA RAHOITUS (Opetus- ja kulttuuritoimen rahoituslain mukainen rahoitus)

1. Esi- ja perusopetus	538 261 000
1.1. Perusopetukseen valmistava opetus	116 214 000
1.2. Aikuisten perusopetus	54 135 000
1.3. Pidennetyn oppivelvollisuuden piirissä olevat viisivuotiaat	4 088 000
1.4. Perusopetuksen aineenopetus	3 800 000
1.5. Ulkomailla toimivien koulujen rahoitus perusopetuslain mukaiseen opetukseen	4 893 000
1.6. Yksityisen opetuksen järjestäjän alkavan ja laajenevan toiminnan rahoitus	3 922 000
1.7. Lisärahoitus pidennettyyn oppivelvollisuuteen, vaikeimmin kehitysvammaiset	71 735 000
1.8. Lisärahoitus pidennettyyn oppivelvollisuuteen, muut kuin vaikeimmin kehitysvammaiset	241 804 000
1.9. Sisäoppilaitoslisä	3 336 000
1.10. Koulukotikorotus	965 000
1.11. Joustavan perusopetuksen lisä	6 000 000
1.12. Tutkintokoulutukseen valmentava koulutus	6 597 000
1.13. Yksityisten kielikoulujen kaksivuotisessa esiopetuksessa olevat viisivuotiaat	493 000
1.14. Valmistavan opetuksen lisäopetus	20 279 000
2. Aamu- ja iltapäivätoiminta	
Aamu- ja iltapäivätoiminnan valtionosuus	43 240 000
Laskennallinen rahoitus ja valtionosuudet yhteensä	581 501 000

VALTIONAVUSTUKSET

3. Opetus- ja kulttuuritoimen rahoituslain 44 §:n mukaiset valtionavustukset (enintään)	9 872 000
3.1. Laajamittainen ja suppea kaksikielisen opetuksen järjestäminen sekä kielikylpytoiminta	842 000
3.2. Kerhotoiminnan tukeminen	2 865 000
3.3. Avustukset yksityisten opetuksen järjestäjien käyttökustannuksiin	4 490 000
3.4. Digitaalisten oppimisympäristöjen, osaamisen, valmiuksien ja pedagogisten käytänteiden kehittämiseen, alueellisen ja yksilöllisen yhdenvertaisuuden tukemiseen, digitalisaation yhteentoimivuuden edistämiseen digitalisaation viitekehystä toimeenpanevan kehittämisohjelman toimenpiteillä sekä koulujen, oppilaitosten ja kunnallisen varhaiskasvatuksen kansainväliseen toimintaan	1 175 000
3.5. Avustukset yksityisten kielisaarekekoulujen käyttökustannuksiin	500 000
4. Opetus- ja kulttuuritoimen rahoituslain 45 §:n mukaiset valtionavustukset	24 750 000
4.1. Rahoituslain 45 §:n 1 momentin mukaisiin valtionavustuksiin saamenkieliseen ja saamen kielen opetukseen perusopetuksessa, lukiossa ja ammatillisessa koulutuksessa myönnettävän valtionavustuksen perusteista annetun valtioneuvoston asetuksen (1769/2009) mukaisesti	2 200 000
4.2. Rahoituslain 45 §:n 2 momentin ja asetuksen (1777/2009) mukaiset avustukset saamenkielisten ja romanikielisten oppilaiden äidinkielen opetuksen järjestämiseen (enintään)	75 000
4.3. Rahoituslain 45 §:n 2 momentin ja asetuksen (1777/2009) mukaiset avustukset vieraskielisten oppilaiden äidinkielen ja suomi/ruotsi toisena kielenä -opetuksen sekä heidän muun opetuksensa tukemiseen (enintään)	22 475 000
5. Valtionavustuslain mukaiset valtionavustukset	240 000
5.1. Saamenkielisten lasten varhaiskasvatuspalveluiden turvaamiseen saamelaitosten kotiseutualueen kunnissa (enintään)	240 000
6. Kansainvälisiin sopimuksiin perustuvat menot	800 000
6.1. Suomen ja Ruotsin välillä yhteistyöstä ulkomaanopetuksen alalla tehdyn sopimuksen mukaiset menot	450 000
6.2. Euroopan kemikaaliviraston henkilöstön lasten varhaiskasvatuksen järjestämisen menot	350 000
7. Hallitusohjelman mukaiset toimenpiteet	8 000 000
7.1. Perusopetuksen vahvistaminen	8 000 000
Valtionavustukset ja menot yhteensä	43 662 000
Yhteensä	625 163 000

Varhaiskasvatuspalvelun EU:n kemikaaliviraston henkilöstön lapselle tuottavalla kunnalla on oikeus periä palvelun tuottamisesta aiheutuneiden kokonaiskustannusten ja perheen maksuosuuden välinen erotus Suomen valtiolta.

Määrärahan mitoituksessa käytetyt euromäärät yksikköä kohden (ei sis. alv)

Esi- ja perusopetuksen kotikuntakorvauksen perusosa	8 651,22 euroa/oppilas
Aamu- ja iltapäivätoiminta	22,37 euroa/ohjaustunti

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Indeksikorotukset (3,8 %)	18 957
Perusopetuksen tuen uudistus (siirto momentille 28.90.30) (HO 2023)	-53 495
Perusopetuksen tuen uudistus (siirto momentille 29.10.01) (HO 2023)	-163
Perusopetuksen tuen uudistus (siirto momentille 29.10.20) (HO 2023)	1 060
Perusopetuksen vahvistaminen (HO 2023)	67 983
Valmistavan opetuksen laajentaminen	-37 000
Valmistavan opetuksen lisäopetus	13 800
Valteri-koulun toiminnan turvaaminen (kertaluonteisen siirron palautus momentilta 29.10.01)	760
Vuosiviikkotuntien lisäämisen vaikutukset valtion kouluille (siirto momentille 29.10.01)	-7
Yksityisen opetuksen järjestäjien kotikuntakorvauksen nosto 100 prosenttiin (siirto momentille 28.90.30)	-6 363
Toimintameno säästö (Lisätoimet 2024)	990
Valtionavustussäästö (Lisätoimet 2024)	-7 000
Yhteensä	-478

2026 talousarvio	625 163 000
2025 talousarvio	625 641 000
2024 tilinpäätös	543 983 729

31. Valtionosuus ja -avustus vapaan sivistystyön oppilaitosten käyttökustannuksiin (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 181 668 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

1) vapaasta sivistystyöstä annetun lain (632/1998) mukaisen valtionosuuden maksamiseen kansalaisopistoille, kansanopistoille, opintokeskuksille ja kesäyliopistoille sekä Snellman-korkeakoulu-nimiselle oppilaitokselle, mistä valtionosuuteen oikeuttavien yksiköiden enimmäismäärän estämättä enintään 12 330 000 euroa 100 prosentin valtionosuutena lain 9 §:n 2 momentin mukaiseen koulutukseen

2) enintään 8 515 000 euroa edellä mainitun lain 14 §:n mukaisiin avustuksiin.

Valtionosuuteen oikeuttavat yksiköt

	enimmäismäärä	yksikkö
Valtionosuus kansalaisopistojen käyttökustannuksiin	1 464 392	opetustunti
Valtionosuus kansanopistojen käyttökustannuksiin	234 440	opiskelijaviikko
Valtionosuus opintokeskusten käyttökustannuksiin	125 960	opetustunti
Valtionosuus kesäyliopistojen käyttökustannuksiin	42 256	opetustunti

Kansanopistojen valtionosuuteen oikeuttavista laskennallisista opiskelijaviikoista suunnataan enintään 3 792 opiskelijaviikkoa Snellman-korkeakoulu -nimiselle vapaan sivistystyön oppilaitokselle. Valtionosuuteen oikeuttavien yksiköiden enimmäismäärästä kansanopistojen ylläpitäjille myönnetään oppivelvollisille suunnattuun koulutukseen 100 prosentin valtionosuuteen oikeuttavia suoritteita siten, että niistä aiheutuvat menot ovat enintään 6 500 000 euroa.

Opetustuntien tai opiskelijaviikkojen enimmäismäärän estämättä määrärahaa saa käyttää oikaisupäätöksistä aiheutuvien valtionosuuksien maksamiseen.

Selvitysosa:

Valtionosuuksien ja -avustusten arvioitu jakautuminen (euroa)

	Valtionosuus	Valtionavustus	Yhteensä
Kansalaisopistot	88 391 000	2 149 000	90 540 000
Kansanopistot	53 034 000	1 166 000	54 200 000
Opintokeskukset	15 342 000	150 000	15 492 000
Kesäyliopistot	4 056 000	50 000	4 106 000
Maahanmuuttajien kotoutumiskoulutus	12 330 000	5 000 000	17 330 000
Yhteensä	173 153 000	8 515 000	181 668 000

Vapaan sivistystyön valtionosuuksilla ja valtionavustuksilla tuetaan vapaan sivistystyön strategisten tavoitteiden toteutumista. Määrärahalla järjestetään elinikäisen oppimisen periaatteen pohjalta yhteiskunnan eheyttä, tasa-arvoa ja aktiivista kansalaisuutta tukevaa koulutusta. Valtionavustusten painotuksena on tukea vapaan sivistystyön rakenteellista kehittämistä, laatua ja vaikuttavuutta sekä koulutuspoliittisesti tärkeiden kohderyhmien koulutusmahdollisuuksia.

Määrärahan mitoituksessa käytetyt keskimääräiset yksikköhinnat

Kansalaisopistot	104,01 euroa/opetustunti
Kansanopistot	322,19 euroa/opiskelijaviikko
Opintokeskukset	184,11 euroa/opetustunti
Kesäyliopistot	156,94 euroa/opetustunti

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Indeksikorotukset (3,8 %)	5 624
Kotoutumiskoulutus (maahanmuuttokokonaisuus)	-3 500
Lakisääteinen yksikköhintojen kustannuspohjan tarkistus (kansalaisopistot)	-373
Lakisääteinen yksikköhintojen kustannuspohjan tarkistus (kansanopistot)	-6 182
Lakisääteinen yksikköhintojen kustannuspohjan tarkistus (kesäyliopistot)	-163
Lakisääteinen yksikköhintojen kustannuspohjan tarkistus (opintokeskukset)	340
Toimintamenosäästö (Lisätoimet 2024)	584
Yhteensä	-3 670

2026 talousarvio

181 668 000

2025 talousarvio	185 338 000
2024 tilinpäätös	165 985 811

51. Valtionavustus järjestöille (kiinteä määräraha)

Momentille myönnetään 2 542 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

- 1) 918 000 euroa eräiden naisjärjestöjen valtionavusta annetun lain (663/2007) mukaisiin valtionavustuksiin
- 2) 1 624 000 euroa vapaan sivistystyön tutkimuksen yhteistyö- ja tiedotustoimintaan sekä opintokeskusta ylläpitävien järjestöjen sivistys- ja kulttuuritoimintaan.

Selvitysosa:

Määrärahan arvioitu käyttö (euroa)

Opintokeskusta ylläpitävien järjestöjen sivistys- ja kulttuuritoiminta	915 000
Eräiden naisjärjestöjen valtionavusta annetun lain (663/2007) mukaiset valtionavustukset	918 000
Vapaan sivistystyön keskusjärjestöjen toimintaan sekä vapaan sivistystyön tutkimuksen yhteistyö- ja tiedotustoiminta	709 000
Yhteensä	2 542 000

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Eräät valtionavustukset järjestöille (siirto momentille 29.01.31)	-4 681
Kertaluonteisten menojen poistuminen	-1 210
Kristillisten koulujen tukeminen	50
Yhteensä	-5 841

2026 talousarvio	2 542 000
2025 talousarvio	8 383 000
2024 tilinpäätös	9 123 000

20. Ammatillinen koulutus ja lukiokoulutus

Selvitysosa:

Yhteiskunnallisen vaikuttavuuden tavoitteet

— Ammatillisella koulutuksella turvataan osaavan työvoiman saatavuus työntekijäammateissa, tuetaan alueiden elinvoimaa ja osaamistasoa, edistetään työllisyyttä ja yrittäjyyttä sekä parannetaan kansainvälistä kilpailukykyä. Opiskelijoille varmistetaan riittävät ammatilliset ja sivistykselliset valmiudet sekä työelämätaidot siirtyä opintojen jälkeen työelämään tai jatko-opintoihin.

— Lukiokoulutuksella tuetaan väestön koulutus- ja osaamistason nousua tuottamalla opiskelijoille laaja-alainen yleissivistys, korkeatasoiset valmiudet jatko-opintoihin sekä yleisiä pohjavalmiuksia työelämään ja jatkuvaan oppimiseen.

— Tutkintokoulutukseen valmentavalla koulutuksella (TUVA) mahdollistetaan joustava siirtyminen perusopetuksesta toisen asteen tutkintokoulutukseen oppivelvollisuutta suorittamalla. Oppivelvollisuusikäisten lisäksi TUVA-koulutuksella parannetaan myös muiden väestöryhmien, kuten maahanmuuttajien ja aikuisopiskelijoiden opiskeluvaihtoehtoja.

EU- ja ETA-valtioiden ulkopuolelta opiskelijan oleskeluluvalla saapuville toisen asteen koulutuksen opiskelijoille otetaan käyttöön lukuvuosimaksut 1.8.2026 alkaen. Tämä pienentää vuonna 2026 valtionosuusrahoitteiseen koulutukseen osallistuvien määriä ammatillisessa koulutuksessa arviolta noin 800 opiskelijavuodella ja lukiokoulutuksessa arviolta noin 200 opiskelijalla.

Ammatillisen koulutuksen toiminnallisen tuloksellisuuden tavoitteet

— Laadukkaan ammatillisen koulutuksen tarjonta turvataan maan eri osissa ja molemmilla kansalliskielillä. Koulutuksen järjestäjät huolehtivat ensisijaisesti oman toiminta-alueensa väestön osaamistarpeista turvaten erityisesti oppivelvollisten ja muiden vailla toisen asteen tutkintoa olevien koulutuspalvelut. Jatkuva oppimista suunnataan erityisesti tutkinnon osien ja pienempien osaamiskokonaisuuksien suorittamiseen.

— Yhteishaussa turvataan perusopetuksen päättävien oppivelvollisten välitön sijoittuminen jatko-opintoihin kohdentaen tarkoitukseen samalla riittävästi myös TUVA-koulutuksen ja TELMA-koulutuksen opiskelupaikkoja.

— Vahvistetaan ammatillisen koulutuksen opiskelijan oikeutta oppimisen tukeen osana tutkintokoulutusta siten, että tukiopestuksesta ja muusta tuesta ja ohjauksesta muodostuu matalan kynnyksen tukimuotoja, jotka ovat kaikkien opiskelijoiden saavutettavissa. Lisäksi turvataan opiskelijan oikeus erityiseen tukeen, jos hän tarvitsee todennettujen oppimisvaikeuksien tai muiden syiden vuoksi säännöllistä ja pitkäaikaista erityisopetusta tutkinnon tai koulutuksen perusteiden mukaisten ammattitaitovaatimusten ja osaamistavoitteiden saavuttamiseksi. Uudistus tulee voimaan 1.8.2026.

— Vuoden 2026 alusta sovellettavalla uudella rahoitusmallilla kannustetaan laadukkaan ja riittävästi lähiopetusta sisältävän tutkintokoulutuksen järjestämiseen oppivelvollisille ja muille vailla tutkintoa oleville sekä ensisijaisesti tutkintoa pienempien osaamiskokonaisuuksien tarjoamiseen tutkinnon jo suorittaneille osaamistaan täydentäville aikuisille. Uudet rahoitusperusteet palkitsevat aiempaa enemmän opintosuorituksista ja valmistumisesta sekä koulutuksen jälkeisestä työllistymisestä ja jatko-opintoihin siirtymisestä. Uutena kriteerinä rahoituksen määräytymisperusteissa otetaan huomioon opiskelijoiden lähtötaso ja aiempi koulutustausta.

— Ammatillisen koulutuksen toiminnanohjausta ja lupasääätelyä uudistetaan järjestäjäneutraaliteetti varmistuen ja ruotsinkielisen ammatillisen koulutuksen erityispiirteet huomioiden. Vuoden 2026 alusta käynnistyvässä kahdeksanvuotisessa toiminnanohjauksen kehittämisen kokeilussa luodaan koulutuksen järjestäjille ohjausmekanismi, joilla koulutustarjonta suuntautuu aiempaa paremmin työelämän tarpeiden mukaisesti. Kokeiluun valituilla koulutuksen järjestäjillä on aiempaa laajemmat mahdollisuudet järjestää eri alojen tutkintokoulutusta. Opetus- ja kulttuuriministeriö käy kokeiluun osallistuvien koulutuksen järjestäjän kanssa neuvottelut, joissa sovitaan tavoitteista ja toimenpiteistä.

— Edistetään ammatillisen koulutuksen digitalisaatiota mm. yhteiskunnassa ja työelämässä tarvittavien digitaitojen ja -osaamisen kehittymisen osalta ja kasvatetaan koulutuksen järjestäjien kyvykkyyttä hyödyntää digitalisaation luomia mahdollisuuksia.

Lukiokoulutuksen toiminnallisen tuloksellisuuden tavoitteet

— Turvataan laadukas, monipuolinen ja saavutettava lukiokoulutus maan eri osissa ja molemmilla kansalliskielillä.

— Vahvistetaan 1.8.2025 voimaan tulleen uudistuksen mukaisesti lukiolaisten oikeutta oppimisen tukeen siten, että tukiopetuksesta ja muusta tuesta ja ohjauksesta muodostuu matalan kynnyksen tukimuotoja, jotka ovat kaikkien opiskelijoiden saavutettavissa. Lisäksi turvataan opiskelijan oikeus erityisopetukseen, jos hän tarvitsee todennettujen oppimisvaikeuksien tai muiden syiden vuoksi erityisopetusta lukion oppimäärän suorittamiseksi.

— Vuoden 2026 alusta sovellettavilla uudistetuilla rahoitusperusteilla vahvistetaan syrjäisten ja opiskelijamäärältään pienempien sekä vähemmistökielellä sijaintikunnassa opetusta järjestävien lukiokoulutuksen järjestäjien rahoitusta. Tällä turvataan koulutuksen saavutettavuutta ja sivistyksellisten oikeuksien toteutumista.

— Valmistellaan ylioppilastutkinnon digitaalisen koejärjestelmän uudistusta ja kielitaidon suullisen osaamisen arvioinnin sisällyttämistä osaksi ylioppilastutkintoa.

— Englanninkielisen lukio-opetuksen tarjontaa vahvistetaan ja mahdollistetaan englanninkielisen ylioppilastutkinnon suorittaminen syksystä 2028 lukien. Tavoitteena on vahvistaa heikosti suomen tai ruotsin kieltä taitavien nuorten sivistyksellisiä oikeuksia. Englanninkielinen koulutus voi käynnistyä syksyllä 2026.

— Mahdollistetaan yhden taito- ja taideaineen kokeen suorittaminen osana ylioppilastutkintoa ja yhden pakollisen ylioppilaskokeen korvaaminen taito- ja taideaineen kokeella syksystä 2029 lukien. Muutokset koskevat ensimmäistä kertaa syksyllä 2027 aloittavia opiskelijoita.

— Edistetään lukiokoulutuksen digitalisaatiota mm. yhteiskunnassa ja työelämässä tarvittavien digitaitojen ja -osaamisen kehittymisen osalta ja kasvatetaan koulutuksen järjestäjien kyvykkyyttä hyödyntää digitalisaation luomia mahdollisuuksia.

Tutkintokoulutukseen valmentavan koulutuksen (TUVA) toiminnallisen tuloksellisuuden tavoitteet

— Edistetään opiskelijoiden valinnanmahdollisuuksia suorittaa joustavasti ammatillisia opintoja, lukio-opintoja sekä korottaa perusopetuksen arvosanoja.

— Yhdenmukaistetaan eri koulutusmuotojen opiskelijoiden saamia palveluja ja tukea.

— Turvataan vaativan erityisen tuen järjestämisen edellytykset.

— Lisätään koulutuksen järjestäjien välistä yhteistyötä ja koulutuksen hankintaa koulutuksen järjestämisessä.

— Valmistellaan TUVA-koulutuksen kehittämistä ja oppivelvollisuuslain tarkentamista valmistelevan työryhmän ehdotusten pohjalta tarvittavat muutokset koulutuksen valintaperusteisiin, sisältöön ja kestoon sekä arvioidaan koulutuksen järjestäjäverkon ja rahoitusjärjestelmän muutostarpeita.

Ammatillisen koulutuksen ja lukiokoulutuksen uudet opiskelijat

	2022 toteutuma	2023 toteutuma	2024 toteutuma	2025 arvio	2026 arvio
Ammatillisen koulutuksen uudet opiskelijat¹					
Perustutkintokoulutus	81 882	82 038	83 808	81 000	81 000
— tavoitteena koko tutkinnon suorittaminen	64 944	63 966	64 749	61 500	61 000
— tavoitteena tutkinnon osan/osien suorittaminen ²	16 938	18 072	19 059	19 500	20 000
Ammattitutkinto- ja erikoisammattitutkintokoulutus	37 161	39 669	36 792	34 000	34 000
— tavoitteena koko tutkinnon suorittaminen	29 673	31 566	28 374	26 000	26 000
— tavoitteena tutkinnon osan/osien suorittaminen ²	7 488	8 103	8 418	8 000	8 000
Valmentavat koulutukset ³	8 583	10 023	10 110	10 500	11 000
Muu ammatillinen koulutus	6 135	6 858	6 261	5 500	5 000
Lukiokoulutuksen uudet opiskelijat					
Tutkintokoulutus	43 494	45 498	46 140	47 300	47 800
— nuorten oppimäärä	34 566	35 100	36 057	37 000	37 500
— aikuisten oppimäärä	8 076	9 564	9 276	9 500	9 500
— ulkomainen tutkinto	852	834	807	800	800
Aineopiskelijat	1 992	627	96	100	100
Tutkintokoulutukseen valmentava koulutus ⁴	242	351	405	450	500

¹⁾ Opetushallinnon alaisen valtionosuusrahoitteisen ammatillisen koulutuksen uudet opiskelijat.

²⁾ Sisältää myös tutkinnon osaa pienempien kokonaisuuksien uudet opiskelijat.

³⁾ Sisältää ammatillisen koulutuksen rahoitusjärjestelmän kautta rahoitettavan tutkintokoulutukseen valmentavan koulutuksen (TUVA) sekä työhön ja itsenäiseen elämään valmentavan koulutuksen (TELMA). Vuonna 2022 lukuun sisältyy ammatilliseen koulutukseen valmentava koulutus (VALMA).

⁴⁾ Sisältää lukiokoulutuksen rahoitusjärjestelmän kautta rahoitettavan tutkintokoulutukseen valmentavan koulutuksen (TUVA). Vuonna 2022 lukuun sisältyy lukiokoulutukseen valmistava koulutus (LUVA).

Ammatilliset perustutkinnot, ammatti- ja erikoisammattitutkinnot sekä ylioppilastutkinnot

	2022 toteutuma	2023 toteutuma	2024 toteutuma	2025 arvio	2026 arvio
Ammatilliset tutkinnot yhteensä¹	67 488	68 819	72 324	74 000	74 000
Perustutkinnot	43 323	44 979	45 857	47 000	48 000
Ammatti- ja erikoisammattitutkinnot	24 165	23 840	26 467	27 000	26 000
Ylioppilastutkinnot yhteensä	31 251	31 443	31 464	32 150	32 650
Ylioppilastutkinnot, pl. ulkomaiset tutkinnot	30 612	30 846	30 864	31 500	32 000
Ulkomaiset tutkinnot	639	597	600	650	650

¹⁾ Opetushallinnon alaisen valtionosuusrahoitteisen ammatillisen koulutuksen tutkinnot.

Ammatillisen koulutuksen ja lukiokoulutuksen järjestäjien lukumäärät omistajatyypin mukaan¹

	2022 toteutuma	2023 toteutuma	2024 toteutuma	2025 toteutuma	2026 arvio

	2022 toteutuma	2023 toteutuma	2024 toteutuma	2025 toteutuma	2026 arvio
Ammatillisen koulutuksen järjestäjät yhteensä²	138	135	135	133	131
— kuntajärjestäjät	8	8	8	8	8
— kuntayhtymäjärjestäjät	33	33	33	33	33
— yksityiset järjestäjät	97	94	94	92	90
Lukiokoulutuksen järjestäjät yhteensä³	257	257	257	257	257
— kuntajärjestäjät	217	217	217	217	217
— kuntayhtymäjärjestäjät	6	6	6	6	6
— yksityiset järjestäjät	34	34	34	34	34

¹⁾ Ammatillisen koulutuksen järjestäjät 1.1. ja lukiokoulutuksen järjestäjät 20.9. -tilanteen mukaisesti.

²⁾ Lisäksi yksi valtion oppilaitos

³⁾ Lisäksi valtion oppilaitoksia kolme ja seitsemään eri yliopistoon kuuluvia harjoittelukouluja kahdeksan.

01. Valtion ammatillisen koulutuksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 9 474 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää myös:

1) Saamelaisalueen koulutuskeskuksen ja Merenkulun turvallisuuskoulutuskeskuksen kansainvälistämiseen, oppimisympäristöjen ja digitaalisten ratkaisujen kehittämiseen, työnantajille maksettaviin koulutuskorvauksiin ja EU:n rahastojen tuella toteutettavien hankkeiden omarahoitusosuutta koskevien menojen maksamiseen

2) enintään 2 400 000 euroa Merenkulun turvallisuuskoulutuskeskuksen liiketaloudellisten suoritteiden hintojen alentamiseen.

Selvitysosa: Merenkulun turvallisuuskoulutuskeskus tuottaa merenkulkuelinkeinon, viranomaisten ja vesillä liikkuvien kansalaisten turvallisuustasoa parantavaa ja ylläpitävää sekä ympäristöönnettomuuksia ehkäisevää turvallisuuskoulutusta pelastautumiskoulutusyksikössä Lohjalla ja palokoulutusyksikössä Upinniemiessä.

Saamelaisalueen koulutuskeskuksen tehtävänä on lisätä saamelaisväestön ammatillista osaamista, järjestää saamelaisalueen elinkeinoelämän tarpeita vastaavaa koulutusta ja edistää alueen työllisyyttä sekä säilyttää ja kehittää saamelaiskulttuuria ja saamen kieltä. Koulutuskeskuksen erityistehtävänä on palvella Euroopan unionin ainutta alkuperäiskansaa.

Toiminnan tunnuslukuja

	2024 toteutuma	2025 arvio	2026 tavoite
Merenkulun turvallisuuskoulutuskeskus			
Koulutettavien määrä	5 266	4 200	4 400
Saamelaisalueen koulutuskeskus			
Opiskelijavuosimäärä, ammatillinen koulutus	104	121	121

	2024 toteutuma	2025 arvio	2026 tavoite
Opiskelijatyöpäivien määrä, saamen kielen ja kulttuurin lukuvuosikoulutus	3 972	5 064	6 358
Opiskelijatyöpäivien määrä, lyhytkoulutus	5 250	5 000	5 000

Henkilötyövuodet

	2024 toteutuma	2025 arvio	2026 tavoite
Saamelaisalueen koulutuskeskus	53,7	58,5	58,5
Merenkulun turvallisuuskoulutuskeskus	27	27	27
Yhteensä	80,7	85,5	85,5

Merenkulun turvallisuuskoulutuskeskuksen liiketaloudellisen toiminnan kustannusvastaavuuslaskelma (1 000 euroa)

	2024 toteutuma	2025 varsinainen talousarvio	2026 esitys
Maksullisen toiminnan tuotot	1 779	1 500	1 500
Maksullisen toiminnan kokonaiskustannukset			
— erilliskustannukset	3 559	3 010	3 900
— osuus yhteiskustannuksista	1 467	1 452	562
Kustannukset yhteensä	5 026	4 462	4 462
Kustannusvastaavuus (tuotot - kustannukset)	-3 247	-2 962	-2 962
Kustannusvastaavuus, %	35	34	34
Hintatuki	2 400	2 400	2 400
Kustannusvastaavuus hintatuen jälkeen, %	83	87	87

Määrärahan arvioitu käyttö (euroa)

Saamelaisalueen koulutuskeskus	5 674 000
Merenkulun turvallisuuskoulutuskeskuksen hintatuki	2 433 000
Merenkulun turvallisuuskoulutuskeskuksen muut menot	1 367 000
Yhteensä	9 474 000

Toiminnan menot ja tulot (1 000 euroa)

	2024 toteutuma	2025 varsinainen talousarvio	2026 esitys
Bruttomenot	11 169	11 601	11 539

	2024	2025	
	toteutuma	varsinainen talousarvio	2026 esitys
Bruttotulot	2 402	2 220	2 065
Nettomenot	8 767	9 381	9 474
Siirtyvät erät			
— siirtynyt edelliseltä vuodelta	1 725		
— siirtynyt seuraavalle vuodelle	1 908		

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Saamelaisalueen koulutuskeskuksen toimitilojen keskittäminen Inariin (siirto momentille 29.20.21)	-89
Vuokrien indeksikorotus	55
Palkkausten tarkistukset	127
Yhteensä	93

2026 talousarvio	9 474 000
2025 II lisätalousarvio	47 000
2025 talousarvio	9 381 000
2024 tilinpäätös	8 950 000

21. Ammatillisen koulutuksen ja lukiokoulutuksen yhteiset menot (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään 9 142 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

- 1) kokeilu-, tutkimus-, kehittämis- ja arviointihankkeista aiheutuvien menojen ja avustusten maksamiseen
- 2) tietoteknisten palvelujen rahoittamiseen, toiminnan seurannan ja ohjauksen tietojärjestelmien sekä muiden ammatillisen koulutuksen ja lukiokoulutuksen yhteisten menojen rahoittamiseen
- 3) Örebron kuulovammaisten oppilaitoksen suomalaisten ammatillisen koulutuksen opiskelijoiden kustannusten kattamiseen
- 4) enintään 1 700 000 euroa Pohjoiskalotin koulutussäätiön työvoimakoulutuksena järjestämän ammatillisen koulutuksen ja siihen liittyvän majoituksen menoihin
- 5) EU:n hyväksymien muiden kuin rakennerahastoista rahoitettavien tutkimus- ja koulutushankkeiden maksamiseen
- 6) enintään 20 henkilötyövuotta vastaavan määräaikaisen henkilöstön palkkaamisesta aiheutuvien menojen maksamiseen.

Selvitysosa: Kokeilu-, tutkimus-, kehittämis- ja arviointihankkeilla tuetaan ammatillisen koulutuksen ja lukiokoulutuksen strategisia tavoitteita.

Määrärahan käytöstä arvioidaan siirtomenojen osuudeksi 6 880 000 euroa ja kulutusmenojen osuudeksi 2 262 000 euroa.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Ammatillisen koulutuksen toiminnanohjauksen kokeilun seuranta- ja vaikuttavuustutkimus (siirto momentille 29.01.03)	-175
Hankerahoituksen vähentäminen (Lisätoimet 2024)	-1 000
Saamelaisalueen koulutuskeskuksen toimitilojen keskittäminen Inariin (siirto momentilta 29.20.01)	89
Toimintameno säästö (Lisätoimet 2024)	2 628
Yhteensä	1 542
2026 talousarvio	9 142 000
2025 talousarvio	7 600 000
2024 tilinpäätös	24 132 000

30. Valtionosuus ja -avustus ammatilliseen koulutukseen (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 1 037 348 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää ammatillisesta koulutuksesta annetussa laissa (531/2017), tutkintokoulutukseen valmentavasta koulutuksesta annetussa laissa (1215/2020), oppivelvollisuuslaissa (1214/2020) ja ammatillisen koulutuksen toiminnanohjauksen kokeilusta annetussa laissa (1077/2024) säädettyjen tehtävien toteuttamiseksi:

- 1) 987 027 000 euroa opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain (1705/2009) mukaisena rahoituksena ammatillisen koulutuksen järjestäjille myönnettävään laskennalliseen perusrahoitukseen ja harkinnanvaraiseen rahoitukseen
- 2) edellä mainitun rahoituslain 32 i §:ssä tarkoitettuna korvauksena yksityisille ammatillisen koulutuksen järjestäjille koulutuspalveluihin sekä muuhun kuin liiketaloudelliseen toimintaan liittyviin hankintoihin ja toimitilavuokriin sisältyvistä arvonlisäveroista aiheutuviin kustannuksiin
- 3) 1 536 000 euroa laskennallisin perustein määräytyvään kompensatioon ammatillisen koulutuksen järjestäjille opetusmetsien käyttöoikeuksien uudistamisen ja opetusmetsämallin mukaisesti.

Kohdassa 1) tarkoitettuun harkinnanvaraiseen rahoitukseen sisältyvän strategisen kehittämisen rahoituksen osuus on enintään 1,5 prosenttia opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain (1705/2009) 9 §:n mukaisesta ammatillisen koulutuksen määrärahasta.

Ammatillisen koulutuksen toiminnanohjauksen kokeilusta annetun lain (1077/2024) 11 § mukaisena harkinnanvaraisena strategisen kehittämisen rahoituksena toiminnanohjauksen kokeilun toteutukseen

myönnettävän rahoituksen osuus on enintään yksi prosentti opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain (1705/2009) 9 §:n mukaisesta ammatillisen koulutuksen määrärahasta.

Selvitysosa: Opetusmetsämallissa Metsähallitus tekee 14 ammatillisen koulutuksen järjestäjän kanssa vastikkeellisen käyttöoikeussopimuksen. Sopimuksen mukaan puun myyntitulot tuloutetaan ammatillisen koulutuksen järjestäjien sijaan Metsähallitukselle ja ammatillisen koulutuksen järjestäjille maksetaan kompensatio, joka otetaan valtion talousarviossa lisäyksenä huomioon Metsähallituksen tuloutuksena.

Määrärahan arvioitu käyttö ja siihen vaikuttavat tekijät (euroa)

Ammatillisen koulutuksen määräraha yhteensä (ei sisällä arvonnlisävero- eikä opetusmetsäkompensatioita)	2 115 840 000
— Laskennallisen perusrahoituksen osuus yhteensä	2 080 840 000
— Toteutuneiden opiskelijavuosien perusteella myönnettävä rahoitus	1 040 420 000
— Suoritettujen osaamispisteiden ja tutkintojen perusteella myönnettävä rahoitus	624 252 000
— Työllistymisen ja jatko-opiskelun perusteella myönnettävä rahoitus	374 551 000
— Opiskelijapalautteen perusteella myönnettävä rahoitus	20 808 000
— Työelämäpalautteen perusteella myönnettävä rahoitus	20 808 000
— Harkinnanvaraisen rahoituksen osuus yhteensä	35 000 000
— Strategisen kehittämisen rahoitus (1,11 % ammatillisen koulutuksen määrärahasta)	23 500 000
josta toiminnanohjauksen kokeilun toteutus (0,95 % ammatillisen koulutuksen määrärahasta)	20 000 000
josta ammattitaitokilpailujen järjestäminen	2 500 000
josta urheilijoiden ammatillisen koulutuksen tukeminen	500 000
— Koulutuksen järjestämiskustannuksiin liittyvistä syistä ja muista välttämättömistä tarpeista aiheutuvat rahoituksen korotukset	11 500 000
Kuntien rahoitusosuus	-1 128 813 000
Arvonlisäverolain (1501/1993) 39 § ja 40 §:ssä tarkoitettuihin koulutuspalveluihin sekä muuhun kuin liiketaloudelliseen toimintaan liittyviin hankintoihin ja toimitilavuokriin sisältyvien arvonnlisäverojen osuus yksityisille ammatillisen koulutuksen järjestäjille aiheutuneista kustannuksista	48 785 000
Kompensatio ammatillisen koulutuksen järjestäjille opetusmetsien käyttöoikeuksien uudistamisen ja opetusmetsämallin mukaisesti	1 536 000
Yhteensä	1 037 348 000

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Ammatillisen koulutuksen indeksi (3,0 %)	29 156
Arvonlisäverokompensaation tarkentuminen	1 790
Lukuvuosimaksut EU/ETA-valtioiden ulkopuolisille opiskelijoille (Lisätoimet 2025)	-10 000
Strategiarahoituksen vähentäminen (Lisätoimet 2024)	-5 000
Vuoden 2024 ammatillisen koulutuksen indeksin tarkistus	999
Yhteensä	16 945

2026 talousarvio	1 037 348 000
2025 talousarvio	1 020 403 000
2024 tilinpäätös	1 080 268 945

35. Valtionosuus ja -avustus lukiokoulutuksen käyttökustannuksiin (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 362 436 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain (1705/2009) mukaisten valtionosuuksien maksamiseen lukiokoulutukseen ja tutkintokoulutukseen valmentavaan koulutukseen.

Selvitysosa:

Määrärahan arvioitu käyttö ja siihen vaikuttavat tekijät (euroa)

Laskennalliset kustannukset (opiskelijamäärä * yksikköhinta)	971 664 000
— kunnallinen tutkintokoulutus, nuorten oppimäärä (92 520 * 9 023,53 €)	834 857 000
— yksityinen tutkintokoulutus, nuorten oppimäärä (9 100 * 9 126,68 €, sis. alv.)	83 053 000
— kunnallinen tutkintokoulutus, aikuisten oppimäärä (4 950 * 5 274,66 €)	26 110 000
— yksityinen tutkintokoulutus, aikuisten oppimäärä (1 450 * 5 464,37 €, sis. alv.)	7 923 000
— kunnallinen tutkintokoulutukseen valmentava koulutus (380 * 10 511,13 €)	3 994 000
— yksityinen tutkintokoulutukseen valmentava koulutus (70 * 10 992,04 €, sis. alv.)	769 000
— erityisen koulutustehtävän lisärahoitus (1,51 % kokonaiskustannuksista)	14 958 000
Kuntien rahoitusosuus	-609 228 000
Yhteensä	362 436 000

Määrärahan mitoituksessa käytetyt euromäärät yksikköä kohden (ei sis. alv)

Lukiokoulutus	8 983,87 euroa/opiskelija
---------------	---------------------------

Valtionosuuden mitoituksessa huomioon otettu kuntien rahoitusosuus sisältää 12 243 000 euroa kuntien osuutena lukiokoulutuksesta harjoittelukouluissa ja valtion yleissivistävissä oppilaitoksissa.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Lakisääteinen yksikköhintojen kustannuspohjan tarkistus	9 809
Lukuvuosimaksut EU/ETA-valtioiden ulkopuolisille opiskelijoille (Lisätoimet 2025)	-960
Opiskelijamääräarvion muutos ilman lukuvuosimaksujen vaikutusta	5 628
Vailla kotikuntaa olevien opiskelijoiden määrän kasvu	550
Valtion oppilaitosten ja harjoittelukoulujen opiskelijamäärämuutokset	-257
Valtionosuuden indeksikorotus (3,8 %)	14 255
Yhteensä	29 025

2026 talousarvio	362 436 000
2025 talousarvio	333 411 000

2024 tilinpäätös

299 992 872

40. Korkeakouluopetus ja tutkimus

Selvitysosa:

Yhteiskunnallinen vaikuttavuus

- Suomalaisen tieteen ja tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoiminnan tasoa ja vaikuttavuutta nostetaan.
- Korkeasti koulutetun osaavan työvoiman ja tutkijakunnan saatavuus turvataan mahdollistaen yhteiskunnan, kulttuurin ja työelämän uudistuminen.
- Tieto- ja osaamispohja vahvistuvat edistään talouskasvua ja uusien työpaikkojen syntymistä.

Valtion investoinnit T&K-toimintaan kohdennetaan valtion tutkimus- ja kehittämistoiminnan rahoituksesta vuosina 2024–2030 annetun lain (1092/2022) asettamien tavoitteiden ja reunaehtojen sekä T&K-rahoituksen monivuotisen suunnitelman mukaisesti. Luvun 29.40 valtionavustukset käytetään lähes kokonaisuudessaan tiedepoliittisten tavoitteiden edistämiseen.

Suomen tieteen kansainvälinen taso sekä tieto- ja osaamispohja vahvistuvat

Toiminnalliset tavoitteet

- Ammattikorkeakoulut, yliopistot, Suomen Akatemia ja Kansallisarkisto luovat edellytyksiä sivistyksen, kestäväen kasvun ja hyvinvoinnin sekä Suomen kilpailukykyyn vahvistamiselle.
- Tiedepoliittisin instrumentein ja korkeakoulujen toimenpitein edistetään vahvojen ja verkottuneiden tutkimus- ja osaamiskeskittymien muodostumista, kansainvälistymistä ja kytkeytymistä globaaleihin edelläkävijäverkostoihin.
- Tutkimusrahoituksella vahvistetaan huippututkimuksen edellytyksiä ja kansallisia tutkimusinfrastruktuureja sekä eri toimijoita ja aloja yhdistävää tutkimus- ja innovaatiotoimintaa.
- Korkeakoulut profiloituvat sekä terävöittävät koulutuksen ja tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoimintansa vahvuusalueitaan luoden edellytykset kansainväliseen kärkeen tähtäävälle tutkimukselle.
- Tutkimusinfrastruktuurien, tutkimusaineistojen, tutkimustulosten ja osaamisen laajaa hyödyntämistä sekä korkeakoulujen, tutkimusorganisaatioiden ja yritysten välistä yhteistyötä edistetään, mukaan lukien kaupallistaminen ja osaamisen vienti.
- Tutkimustoiminnan ja tietoyhteiskunnan kehittäminen turvataan korkeatasoisilla tukipalveluilla digitalisaatiota hyödyntäen.
- Avointa tiedettä ja innovaatiotoimintaa sekä vastuullista tutkijan ja tutkimuksen arviointia edistetään hallinnonalojen välisenä yhteistyönä sekä yhdessä tiedeyhteisön kanssa.

Korkeasti koulutetun osaavan työvoiman ja tutkijakunnan saatavuus turvataan

Toiminnalliset tavoitteet

— Korkeakoulutetun työvoiman määrää kasvatetaan ja korkeakoulutuksen saavutettavuutta parannetaan korkeakoulutuksen tarjontaa lisäämällä, läpäisyä parantamalla, koulutuksen kasautumista vähentämällä ja joustavia opiskelumahdollisuuksia kehittämällä.

— Korkeakoulut lisäävät kansainvälisten tutkinto-opiskelijoiden ja tutkijoiden määrää ja samanaikaisesti parantavat heidän valmiuksiaan työllistyä valmistumisen jälkeen Suomeen.

— Yliopistot lisäävät ja uudistavat tohtorikoulutusta siten, että tutkinnon suoritusajat lyhenevät, koulutuksen laatu paranee ja osaaminen siirtyy nykyistä nopeammin työelämän käyttöön.

— Korkeakoulut nostavat koulutuksen laatua uudistamalla koulutussisältöjä, opetusmenetelmiä, oppimisympäristöjä ja opettajien pedagogista osaamista. Digitaalisuudella parannetaan laadun lisäksi resurssien tarkoituksenmukaista käyttöä.

— Korkeakoulut lisäävät jatkuvan oppimisen mahdollisuuksia koulutustarjontaa uudistamalla ja rahoituspohjaa laajentamalla, monipuolistavat opiskelijoiden ohjausta ja lisäävät yhteistyötä muun työelämän kanssa.

— Korkeakouluja johdetaan hyvin, hyvinvointiin panostetaan ja osaamisen kehittämisestä huolehditaan systemaattisesti.

— Korkeakoulujen toiminta edistää yhteiskunnallisten haasteiden ratkaisemista, kestävästä kehityksestä ja kaksoissiirtymää.

Ammattikorkeakoulujen ja yliopistojen opiskelija- ja tutkintomäärät

	2022	2023	2024	2025 arvio	2026 arvio
Ammattikorkeakoulujen perustutkinnot¹					
— korkeakoulun kannalta uudet opiskelijat	38 123	37 213	..	38 500	38 500
— ensikertaa korkeakoulusektorille kirjautuvat opiskelijat	28 430	28 768	29 000	29 400	29 900
— tutkinnot	23 430	25 251	27 282	28 000	28 000
— suoritetuista tutkinnoista koulutustasoa nostavia	21 072	22 611	24 300	24 300	24 300
— opiskelijamäärä	142 344	147 411	151 605	153 000	153 000
Ylemmät ammattikorkeakoulututkinnot	4 659	5 244	6 057	6 100	6 100
Yliopiston perustutkinnot²					
— korkeakoulun kannalta uudet opiskelijat	26 607	25 655	..	26 600	26 600
— ensikertaa korkeakoulusektorille kirjautuvat opiskelijat	15 990	15 271	15 600	16 000	16 400
— suoritettut alemmat korkeakoulututkinnot	13 170	14 040	15 435	16 000	16 200
— suoritetuista alemmista korkeakoulututkinnoista koulutustasoa nostavia	11 748	12 699	14 000	14 400	14 400
— suoritettut ylemmät korkeakoulututkinnot	15 666	17 223	18 555	19 000	19 500
— suoritetuista ylemmistä korkeakoulututkinnoista koulutustasoa nostavia	14 691	16 302	17 200	17 600	17 600
— opiskelijamäärä	143 487	147 327	152 076	153 000	153 300
Yliopiston tohtorintutkinnot	1 623	1 725	1 875	1 900	2 000

¹⁾ Korkeakoulun kannalta uudet opiskelijat ovat ensimmäistä kertaa opiskelijana kyseisessä ammattikorkeakoulussa läsnä- tai poissaolevaksi kirjautuneita. Ensikertaa korkeakoulusektorille kirjautuneiden luvuissa ei ole mukana lukuvuosimaksuvelvollisia ja tilauskoulutuksen opiskelijoita. Koulutustasoa nostavat tutkinnot, joiden suorittajilla ei ole ollut aiempaa samantasoista Suomessa suoritettua korkeakoulututkintoa. Vuosi 2024 on arvio näiden molempien tietojen kohdalla.

²⁾ Sisältää alemman ja ylemmän korkeakoulututkinnon opiskelijat ja tutkinnot. Korkeakoulun kannalta uudet opiskelijat ovat ensimmäistä kertaa uutena opiskelijana kyseisessä yliopistossa läsnä- tai poissaolevaksi kirjautuneina. Ensikertaa korkeakoulusektorille kirjautuneiden luvussa ei ole mukana lukuvuosimaksuvelvollisia ja tilauskoulutuksen opiskelijoita. Koulutustasoa nostavat tutkinnot, joiden suorittajilla ei ole ollut aiempaa samantasoista Suomessa suoritettua korkeakoulututkintoa. Vuosi 2024 on arvio näiden molempien tietojen kohdalla.

20. Korkeakoululaitoksen ja tieteen yhteiset menot (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään 123 967 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

- 1) ammattikorkeakouluihin, yliopistoihin ja tiedelaitoksiin liittyvien kokeilu-, tutkimus-, arviointi-, selvitys- ja kehittämistoiminnan menojen ja avustusten maksamiseen
- 2) korkeakoulujen, tutkimuslaitosten ja tieteen yhteisten tietoteknisten palvelujen ja tietoverkon rahoittamiseen, digitalisaation edistämiseen sekä korkeakoulujen ja tieteen toiminnan seurannan ja ohjauksen tietojärjestelmien sekä muiden vastaavien yhteisten menojen keskitettyyn rahoittamiseen
- 3) enintään 23 000 000 euroa datanhallinnan ja suurteholaskennan infrastruktuurien rakentamisen ja ylläpitämisen sekä käytön monipuolistamisen ja kyvykkyyksien vahvistamisen rahoittamiseen
- 4) 75 000 000 euroa LUMI-AI-supertietokoneen hankinnasta ja käytöstä aiheutuviin menoihin
- 5) EU:n hyväksymien muiden kuin rakennerahastoista rahoitettavien tutkimus- ja koulutushankkeiden maksamiseen
- 6) enintään 187 henkilötyövuotta vastaavan henkilöstön palkkaamiseen määräaikaisiin tehtäviin.

Selvitysosa: Tutkimus-, arviointi-, selvitys- ja kehittämistoiminnalla tuetaan korkeakoulu- ja tiedepoliittisten tavoitteiden toteuttamista. Tavoitteena on korkeakoulujen ja tieteen yhteisillä tai yhtenäisillä tietoteknisillä palveluilla ja digitalisaation edistämällä kohottaa tukitoimintojen palvelutasoa, alentaa kustannuksia ja edistää sähköistä asiointia. Valtio on varautunut uuden LUMI-AI-supertietokoneen rakentamiseen.

Määrärahan arvioitu käyttö (euroa)

Tutkimus-, arviointi-, selvitys- ja kehittämistoiminta	3 532 000
Korkeakoulujen ja tieteen yhteiset tietotekniset palvelut, tietoverkko ja digitalisaation edistäminen	22 435 000
Datahallinnan ja suurteholaskennan infrastruktuurin rakentaminen ja ylläpito sekä käytön monipuolistaminen ja kyvykkyyksien vahvistaminen (enintään)	23 000 000
LUMI-AI-supertietokoneen hankinta ja käyttö	75 000 000
Yhteensä	123 967 000

Määrärahan käytöstä arvioidaan siirtomenojen osuudeksi 122 967 000 euroa ja kulutusmenojen osuudeksi 1 000 000 euroa.

Määrärahasta käytetään arviolta 122 milj. euroa tutkimus- ja kehittämistoimintaan.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

EU:n rahoittamien T&K-hankkeiden kansallinen vastinrahoitus (siirto momentille 32.20.50)	-610
EuroHPC LUMI:n korvaaminen uudella supertietokoneella	25 000
EuroQCI-hanke (siirto momentille 32.01.49)	-65

Kertamenon poistuminen	-1 100
Muu muutos	65
Psykoterapeuttikoulutus (siirto momentille 33.03.63)	-2 000
Suurteholaskennan ekosysteemin käytön monipuolistaminen ja kyvykkyyksien vahvistaminen	8 000
Team Finland Knowledge -verkoston asiantuntija (siirto momentilta 24.01.01)	86
Yhteensä	29 376

2026 talousarvio	123 967 000
2025 II lisätalousarvio	-2 000 000
2025 talousarvio	94 591 000
2024 tilinpäätös	39 349 000

50. Valtionrahoitus yliopistojen toimintaan (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään 2 326 237 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää yliopistolain (558/2009) mukaisena rahoituksena:

- 1) 1 959 253 000 euroa laskennallisin perustein määräytyvään yliopistojen perusrahoitukseen
- 2) 208 298 000 euroa korvausta yliopistoille aiheutuneisiin arvonlisäverolain (1501/1993) 39 ja 40 §:ssä tarkoitettuihin koulutuspalveluihin sekä yliopistojen muuhun kuin liiketaloudelliseen toimintaan liittyviin hankintoihin ja toimitilavuokriin sisältyvien arvonlisäverojen kustannuksiin
- 3) enintään 158 686 000 euroa yliopistojen tuloksellisuusrahoitukseen ja muuhun harkinnanvaraiseen rahoitukseen.

Selvitysosa: Yliopistojen valtionrahoitus määräytyy yliopistolain (558/2009) 49 §:n, yliopistoista annetun valtioneuvoston asetuksen (770/2009) ja yliopistojen perusrahoituksen laskentakriteereistä annetun opetus- ja kulttuuriministeriön asetuksen (170/2024) perusteella.

Helsingin yliopiston yhteydessä toimii Kansalliskirjasto, jonka tehtävistä säädetään yliopistolaissa (558/2009) ja kulttuuriaineistojen tallettamisesta ja säilyttämisestä annetussa laissa (1433/2007). Tavoitteena on vahvistaa Kansalliskirjaston roolia kirjastoalan kansallisena kehittäjänä ja koko kirjastoverkon peruspalvelujen tarjoajana.

Opettajankoulutusta järjestävissä yliopistoissa on opetusharjoittelua ja opettajankoulutuksen kehittämistä varten harjoittelukouluja, joiden tavoitteena on opettajankoulutusta palvelevan toiminnan korkea taso ja läheinen vuorovaikutus yliopiston muun toiminnan kanssa. Harjoittelukoulujen oppilasmäärä on noin 8 600, josta noin 2 300 on lukiolaisia.

Yliopistojen määrälliset tavoitteet

	2020 toteutuma	2022 toteutuma	2024 toteutuma ¹	2026 arvio
Alemmat korkeakoulututkinnot	15 096	13 476	15 435	16 200

	2020 toteutuma	2022 toteutuma	2024 toteutuma ¹	2026 arvio
Ylemmät korkeakoulututkinnot	18 513	15 663	18 555	19 500
Tohtorin tutkinnot	1 839	1 626	1 876	2 000
Tieteelliset julkaisut (jufo 2 ja 3)/opetus- ja tutkimushenkilökunta, % ²	62,9	64,4	69,0	65,0
Kansainvälisten yhteisjulkaisujen osuus tieteellistä julkaisuista (jufo 1—3), %	53,9	54,0	54,0	56,5
Tavoiteajassa suoritettujen alempien ³ korkeakoulututkintojen osuus, %	36,4	51,4	53,0	55,0
Tavoiteajassa suoritettujen ylempien korkeakoulututkintojen osuus, %	28,6	34,1	36,6	40,0

¹⁾ Julkaisutiedot perustuvat arvioon.

²⁾ Julkaisufoorumi on tieteellisen julkaisutoiminnan laadunarviointia tukeva luokitusjärjestelmä. Kolmiportaisessa luokituksessa keskeiset ulkomaiset ja kotimaiset julkaisukanavat jaotellaan perustasoon (1) ja korkeimman tason (3) väliin.

³⁾ Alemmissa ja ylemmissä korkeakoulututkinnoissa tavoiteaika tarkoittaa yliopistolain 40 §:ssä määriteltyä tavoiteaikaa.

Määrärahan arvioitu käyttö ja siihen vaikuttavat tekijät (euroa)

Yliopistojen laskennallinen perusrahoitus	1 959 253 000
— Kansalliskirjasto	22 743 000
— Harjoittelukoulut	58 099 000
— Yliopistojen muu laskennallinen perusrahoitus	1 878 411 000
Arvonlisäverolain mukainen arvonlisäverojen osuus yliopistoille aiheutuneista kustannuksista	208 298 000
— Arvio vuoden 2026 alv-kompensaatioksi	190 312 000
— Vuoden 2024 korvauksiin kohdennetun alv-kompensaation ja toteutuman välisen eron mukainen tarkistus	17 986 000
Yliopistojen tuloksellisuusrahoitus ja muu harkinnanvarainen rahoitus (enintään)	158 686 000
— Tohtorikoulutuksen pilotti	86 000 000
— Tutkimuksen vahvistaminen	30 000 000
— Aloituspaikkamäärän lisääminen ja avoimen korkeakoulutuksen opintoseteli	38 921 000
— Aalto-yliopistolle datahuoneen rahoitukseen	365 000
— Aalto-yliopistolle liikennetaloustieteen tutkimuksen ja osaamisen vahvistaminen	200 000
— Tuloksellisuusrahoitus ja muu harkinnanvarainen rahoitus	3 200 000
Yhteensä	2 326 237 000

Kuntien rahoitusosuus harjoittelukouluissa annettavan lukiokoulutuksen kustannuksiin, 10 498 000 euroa, on otettu huomioon momentin 29.20.35 mitoituksessa.

Määrärahasta käytetään arviolta 877 milj. euroa tutkimus- ja kehittämistoimintaan.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

ALV-kompensaation tarkentuminen	17 747
Avoimen korkeakoulutuksen tulojen kasvattaminen (HO 2023)	-900
EU:n rahoittamien T&K-hankkeiden kansallinen vastinrahoitus (siirto momentille 32.20.50)	-23 121
EU//ETA -valtioiden ulkopuolisten opiskelijoiden lukuvuosimaksujen vähimmäismäärän korottaminen (HO 2023)	-2 000

Korkeakoulujen aloituspaikkamäärän lisääminen ja avoimen korkeakoulutuksen opintoseteli	36 973
Tutkimuksen vahvistaminen	30 000
Vuoden 2024 yliopistoindeksin tarkistus	-3 638
Yliopistoindeksi (3,0 %)	59 024
Toimintamenosäästö (Lisätoimet 2024)	-750
Valtionavustussäästö (Lisätoimet 2024)	-35 800
Tasomuutos	-20 400
Yhteensä	57 135

2026 talousarvio	2 326 237 000
2025 talousarvio	2 269 102 000
2024 tilinpäätös	2 173 351 000

51. Suomen Akatemian tutkimusmäärärahat (arviomääräraha)

Momentille myönnetään määrärahaa 502 208 000 euroa.

Valtuus

Vuonna 2026 uusia rahoituspäätöksiä saa tehdä enintään 537 226 000 euron arvosta.

Valtuutta ja määrärahaa saa käyttää:

- 1) tutkimuksesta, tutkijanuran eri vaiheiden tehtävistä, tutkimusinfrastruktuurien, tutkimusedellytysten kehittämisestä, tutkimuksen hyödyntämisen edistämisestä, valtionavustuksista ja apurahoista sekä kansainvälisestä yhteistyöstä aiheutuvien menojen maksamiseen
- 2) arvioinneista, tieteellisestä julkaisutoiminnasta ja tieteen tunnetuksi tekemisestä aiheutuvien menojen maksamiseen
- 3) kansainvälisten järjestöjen, mukaan lukien tutkimusinfrastruktuurien, rahoitusosuuksista aiheutuvien menojen maksamiseen
- 4) EU:n hyväksymien tutkimushankkeiden menojen maksamiseen

Määräraha budjetoidaan maksatuspäätösperusteisena. Tutkimusrahoituksesta saa maksaa ennakoita talousarvion ulkopuolisille rahoituksen saajille.

Määrärahasta on varattu

- 1) 3 900 000 euroa avainalojen vauhdittamiseen ja osaamisen vahvistamiseen (RRF pilari3)
- 2) 870 000 euroa kansallisiin tutkimusinfrastruktuureihin (RRF pilari3)
- 3) 3 000 000 euroa paikallisiin tutkimusinfrastruktuureihin (RRF pilari3)

osana elpymis- ja palautumissuunnitelmaa, josta enintään 139 000 euroa voidaan käyttää rahoitushauista aiheutuviin toimeenpanokustannuksiin ja enintään kuutta henkilötyövuotta vastaavan henkilöstön, myös virkaan nimitettyjen, palkkausmenoihin.

4) enintään 700 000 euroa Suomen Akatemian tutkimusrahoituksen tietojärjestelmän ylläpitoon ja yhteisen valtionavustusjärjestelmän integraatioon.

Selvitysosa:

Tutkimushankkeiden myöntämisvaltuuden käytöstä valtiolle aiheutuvat menot (milj. euroa)

	2026	2027	2028	2029	2030—	Yhteensä vuodesta 2026 lähtien
Ennen vuotta 2026 tehdyt sitoumukset	445,4	353,5	260,2	107,1	27,0	1 193,2
Vuoden 2026 sitoumukset	56,8	118,7	144,7	134,2	82,8	537,2
Yhteensä	502,2	472,2	404,9	241,3	109,8	1 730,4

Määrärahan käytöstä arvioidaan siirtomenojen osuudeksi 401 760 000 euroa ja kulutusmenojen osuudeksi 100 440 000 euroa.

Määräraha käytetään kokonaisuudessaan tutkimus- ja kehittämistoimintaan.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Avainalojen vauhdittaminen (RRF pilari3)	-8 000
Kansalliset tutkimusinfrastruktuurit (RRF pilari3)	-2 230
Paikalliset tutkimusinfrastruktuurit (RRF pilari3)	-6 500
T&K-rahoituslain mukaisten lisäysten määrärahaivaikutus	60 752
Yhteensä	44 022

Määräraha on osittain kehyksen ulkopuolinen.

2026 talousarvio	502 208 000
2025 II lisätalousarvio	3 600 000
2025 talousarvio	458 186 000
2024 tilinpäätös	385 388 168

54. Strateginen tutkimusrahoitus (arviomääräraha)

Momentille myönnetään määrärahaa 54 631 000 euroa.

Valtuutta ja määrärahaa saa käyttää:

1) strategiseen tutkimukseen valtioneuvoston päättämien teema-alueiden ja painopisteiden mukaisesti

- 2) strategisen tutkimuksen neuvoston rahoittamien tutkimushankkeiden ja -ohjelmien, tutkimuksen infrastruktuureista, apurahoista ja kansainvälisestä yhteistyöstä aiheutuvien palkkausmenojen sekä muiden menojen ja avustusten maksamiseen myös ulkomaiselle organisaatiolle

- 3) arvioinneista aiheutuvien menojen maksamiseen.

Määräraha budjetoidaan maksatuspäätöspäätösten perusteella. Tutkimusrahoituksesta saadaan maksaa tarvittaessa ennakkoita talousarvion ulkopuolisille rahoituksen saajille lukuun ottamatta yrityksiä.

Valtuus

Vuonna 2026 saa tehdä uusia rahoituspäätöksiä enintään 49 631 000 euron arvosta.

Selvitysosa: Strateginen tutkimus on pitkäjänteistä, ongelmakeskeistä ja tieteellisesti korkeatasoista. Strateginen tutkimus palvelee yhteiskuntapolitiikkaa ja yhteiskunnan toimintojen kehittämistä sekä etsii ratkaisuja merkittäviin yhteiskunnan haasteisiin ja ongelmiin. Rahoitusta kohdennetaan laaja-alaisesti erilaisten yhteiskunnan haasteiden tutkimukseen sekä tutkimukseen, joka palvelee elinkeinoelämän uudistamista ja kilpailukykyä sekä työelämän ja julkisen sektorin kehittämistä. Rahoitus mahdollistaa tutkimuksen suuntaamisen yhteiskunnan muuttuvien tietotarpeiden mukaisesti sekä tutkimuksen katvealueille. Tutkimushankkeita rahoitetaan yhteiskunnallisen merkityksen, vaikuttavuuden ja tutkimuksen laadun perusteella.

Strategisen tutkimuksen tutkimushankkeiden myöntämisvaltuuden käytöstä valtiolle aiheutuvat menot (milj. euroa)

	2026	2027	2028	2029	Yhteensä vuodesta 2026 lähtien
Ennen vuotta 2026 tehdyt sitoumukset	54,6	39,1	24,0	-	117,7
Vuoden 2026 sitoumukset	-	7,5	25,6	16,5	49,6
Yhteensä	54,6	46,6	49,6	16,5	167,3

Määrärahan käytöstä arvioidaan siirtomenojen osuudeksi 51 890 000 euroa ja kulutusmenojen osuudeksi 2 741 000 euroa.

Määräraha käytetään kokonaisuudessaan tutkimus- ja kehittämistoimintaan.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Maksatuksen ajoituksen muutos	8 000
Määrärahavähennys 2025 valtuussiiirrosta momentille 23.01.23	-3 000
Siirto momentille 23.01.23	-6 000
Yhteensä	-1 000

2026 talousarvio	54 631 000
2025 II lisätalousarvio	–1 244 000
2025 talousarvio	55 631 000
2024 tilinpäätös	56 875 817

55. Valtionrahoitus ammattikorkeakoulujen toimintaan (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään 1 067 951 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää ammattikorkeakoululain (932/2014) mukaisena rahoituksena:

- 1) 941 064 000 euroa laskennallisin perustein määräytyvään ammattikorkeakoulujen perusrahoitukseen
- 2) 80 108 000 euroa korvaukseen ammattikorkeakouluille aiheutuneisiin arvonlisäverolain (1501/1993) 39 ja 40 §:ssä tarkoitettuihin koulutuspalveluihin sekä ammattikorkeakoulujen muuhun kuin liiketaloudelliseen toimintaan liittyviin hankintoihin ja tilavuokriin sisältyvien arvonlisäverojen kustannuksiin
- 3) enintään 46 429 000 euroa tuloksellisuusrahoitukseen ja ammattikorkeakoulujen muuhun harkinnanvaraiseen rahoitukseen
- 4) 350 000 euroa laskennallisin perustein määräytyvään kompensatioon ammattikorkeakouluille opetushenkilöstön käyttöoikeuksien uudistamisen ja opetushenkilöstön mukaisesti.

Selvitysosa: Ammattikorkeakoulujen valtionrahoitus määräytyy ammattikorkeakoululain (932/2014) 43 §:n, ammattikorkeakouluista annetun valtioneuvoston asetuksen (1129/2014) ja opetus- ja kulttuuriministeriön ammattikorkeakoulujen perusrahoituksen laskentakriteereistä annetun asetuksen (171/2024) perusteella.

Kohdan 4) kompensatio perustuu Metsähallituksen opetushenkilöstön mukaiseen vastikkeelliseen käyttöoikeussopimukseen Hämeen ammattikorkeakoulun kanssa momentin 29.20.30 perusteluihin viitaten.

Määrärahasta käytetään arviolta 137 milj. euroa tutkimus- ja kehittämistoimintaan.

Ammattikorkeakoulujen määrälliset tavoitteet

	2020 toteutuma	2022 toteutuma	2024 ¹ toteutuma	2026 arvio
Ammattikorkeakoulututkinnot	24 372	23 430	27 282	28 800
Ylemmät ammattikorkeakoulututkinnot	3 870	4 659	6 057	5 800
Ammatillinen opettajankoulutus, valmistuneet	1 620	1 632	1 752	1 640
Julkaisut/opettajat ja T&K-henkilöstö	1,82	1,94	1,95	2,00
Tavoiteajassa suoritettujen ammattikorkeakoulututkintojen osuus, % ²	62,4	66,3	68,0	70,0

¹⁾ Julkaisutiedot perustuvat arvioon.

²⁾ Ammattikorkeakoulututkinnoissa tavoiteaika tarkoittaa ammattikorkeakoululain 30 §:ssä määriteltyä tavoiteaikaa.

Määrärahan arvioitu käyttö ja siihen vaikuttavat tekijät (euroa)

Ammattikorkeakoulujen laskennallinen perusrahoitus	941 064 000
--	-------------

Arvonlisäverolain mukainen arvonlisäverojen osuus ammattikorkeakouluille aiheutuneista kustannuksista	80 108 000
— Arvio vuoden 2026 alv-kompensaatioksi	72 125 000
— Kertaluonteinen tarkistus edellisten vuosien korvauksena kohdennettuun alv-kompensatioon	7 983 000
Ammattikorkeakoululain mukainen ammattikorkeakoulujen tuloksellisuusrahoitus ja muu harkinnanvarainen rahoitus (enintään)	46 429 000
— Aloituspaikkamäärän lisääminen ja avoimen korkeakoulutuksen opintoseteli	28 779 000
— Tutkimus- ja kehittämistoiminnan vahvistaminen	15 000 000
— Tuloksellisuusrahoitus ja muu harkinnanvarainen rahoitus	2 650 000
Kompensaatio ammattikorkeakouluille opetusmetsien käyttöoikeuksien uudistamisen ja opetusmetsämallin mukaisesti	350 000
Yhteensä	1 067 951 000

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

ALV-kompensaation tarkentuminen	17 533
Ammattikorkeakouluindeksi (3,0 %)	28 440
Avoimen korkeakoulutuksen tulojen kasvattaminen (HO 2023)	-1 100
EU:n rahoittamien T&K-hankkeiden kansallinen vastinrahoitus (siirto momentille 32.20.50)	-1 178
EU/ETA -maiden ulkopuolisten opiskelijoiden lukukausimaksut (HO 2023)	-3 000
Korkeakoulujen aloituspaikkamäärän lisääminen ja avoimen korkeakoulutuksen opintoseteli	20 227
Tutkimus- ja kehittämistoiminnan vahvistaminen	15 000
Vuoden 2024 ammattikorkeakouluindeksin tarkistus	-1 787
Toimintamenosäästö (Lisätoimet 2024)	-350
Valtionavustussäästö (Lisätoimet 2024)	-16 900
Tasomuutos	-9 600
Yhteensä	47 285

2026 talousarvio	1 067 951 000
2025 talousarvio	1 020 666 000
2024 tilinpäätös	1 001 570 000

56. Tiedepoliittisten tavoitteiden edistäminen (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään 24 389 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

- 1) tiedepoliittisten tavoitteiden edistämiseen valtionavustuslain (688/2001) mukaisesti
- 2) kansainvälisen tieteellisen yhteistyön menoihin ja rahoitusosuuksiin
- 3) yksityisen arkistotoiminnan valtionavustuksiin ja kehittämismenoihin yksityisten arkistojen valtionavustuksia koskevan lain (1006/2006) mukaisesti

- 4) tiedekasvatukseen ja tiedekeskus Heureka toimintaan
- 5) tutkimuksen infrastruktuurihankkeiden rahoittamiseen valtionavustuslain (688/2001) mukaisesti sekä valtion laitosten vastaavien hankkeiden menojen maksamiseen
- 6) tiedeyhteisön käytössä olevien valtion toimitilojen vuokriin
- 7) enintään kymmentä henkilötyövuotta vastaavan henkilöstön palkkaamiseen määräaikaisiin tehtäviin.

*Selvitysosa:***Määrärahan arvioitu käyttö (euroa)**

Yhteiskunnallista ja poliittista päätöksentekoa tukeva tutkimustoiminta	700 000
Yksityiset arkistot	5 600 000
Tieteellisten seurain valtuuskunta ja Suomen Tiedeakatemit	7 486 000
Ulkomailla sijaitsevat tiedeinstituutit	3 203 000
Tiedekasvatus	3 475 000
Muut tiedepoliittisia tavoitteita tukevat tehtävät	3 925 000
Yhteensä	24 389 000

Määrärahasta käytetään arviolta 19,5 milj. euroa tutkimus- ja kehittämistoimintaan.

Määrärahan käytöstä arvioidaan siirtomenojen osuudeksi 18 307 000 euroa ja kulutusmenojen osuudeksi 6 082 000 euroa.

2026 talousarvio	24 389 000
2025 talousarvio	24 389 000
2024 tilinpäätös	28 189 000

66. Rahoitusosuudet kansainvälisille järjestöille (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 27 713 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää Suomen maksuosuuksien maksamiseen Euroopan hiukkasfysiikan tutkimuskeskukselle (CERN), Euroopan eteläiselle observatoriolle (ESO), Euroopan molekyylibiologian laboratoriolle (EMBL), Euroopan molekyylibiologian konferenssille (EMBC), Euroopan Yliopistoinstituutille (EUI), eurooppalaiselle synkrotonisäteilykeskukselle (ESRF) ja Euroopan antiprotoni- ja ionitutkimuslaitokselle (FAIR) sekä vastaaville kansainvälisille tieteellisille järjestöille ja Euroopan sirontatutkan järjestelmän yhtiölle (EISCAT AB).

Selvitysosa: Jäsenmaksuosuudet määräytyvät pääsääntöisesti jäsenmaiden kansantuoteosuuksien perusteella järjestöjen tekemien päätösten mukaisesti.

Määräraha käytetään kokonaisuudessaan tutkimus- ja kehittämistoimintaan.

2026 talousarvio	27 713 000
------------------	------------

2025 talousarvio	27 713 000
2024 tilinpäätös	26 855 847

(88.) Osakehankinnat (siirtomääräraha 2 v)

2024 tilinpäätös	259 381
------------------	---------

70. Opintotuki

Selvitysosa:

Yhteiskunnallinen vaikuttavuus

Opintotukitoiminnan yhteiskunnallisen vaikuttavuuden tavoitteena on opiskeluajan toimeentulon turvaaminen ja opintotuen mitoittaminen siten, että mahdollistetaan tasa-arvoiset edellytykset osaamistason nousuun tukemalla omaehtoiseen koulutukseen hakeutumista ja päätoimista opiskelua.

Opintotukilain (65/1994) mukainen opintotuki koostuu opintorahasta, opintorahan huoltajakorotuksesta, asumislisästä ja opintolainan valtiontakauksesta.

Opintolaina korostaa koulutuksen investointiluonnetta. Opintolainaa nostonut ja määräajassa korkeakoulututkinnon suorittanut on oikeutettu opintolainahyvitykseen tai opintolainavähennykseen, minkä tarkoituksena on kannustaa tutkinnon suorittamiseen tavoiteajassa.

Opintojen päätyttyä voidaan opintolainojen erääntyneet korot maksaa pienituloiselle opintovelalliselle korkoavustuksena valtion varoista ilman takaisinmaksuvelvollisuutta. Korkoavustus turvaa siten lainan takaisinmaksua ehkäisten samalla valtion takausvastuun kasvu.

Korkeakouluopiskelijoiden ateriatuen tarkoituksena on mahdollistaa kohtuuhintainen päivittäinen ruokailu. Avustusta myönnettäessä sovelletaan korkeakouluopiskelijoiden ruokailun tukemisen perusteista annettua valtioneuvoston asetusta (375/2020).

Koulumatkatukilain (48/1997) mukainen koulumatkatuki korvaa toisella asteella kohtuulliset säännölliset koulumatkakustannukset. Koulumatkakustannusten laskentaperusteista säädetään opetus- ja kulttuuriministeriön asetuksella (465/2019).

Opetus- ja kulttuuriministeriö vastaa opintotukitoiminnan yleisestä johtamisesta, ohjauksesta ja kehittämisestä. Opintotuen toimeenpanotehtävät hoitaa Kansaneläkelaitos yhteistyössä oppilaitosten kanssa.

Opintotuen vaikuttavuutta arvioidaan määräajoin toteutettavilla tutkimushankkeilla.

Toiminnallinen tuloksellisuus ja toiminnalliset tavoitteet

Opintotukea kehitetään osaamistason vahvistamiseksi siten, että järjestelmä edistää suunnitelmallista ja päätoimista opiskelua ja opintoaikojen lyhenemistä.

Opintotukimäärärahat ja opintotuen saajat

	2023	2024	2026 arvio
Opintotukimenot (milj. euroa)			
Opintoraha			
— korkea-aste	343,2	362,3	389,6
— toinen aste	135,3	138,3	140,0
Asumislisä	15,6	14,9	379,1
Opintolainan valtiontakaus	189,1	230,6	266,3
— opintolainahyvitys	93,6	94,7	106,6
— takausvastuusuoritukset	85,2	112,1	135,7
Koulumatkatuki	75,5	90,6	94,2
Ateriatuki	32,2	33,5	40
Opintotuen saajat			
Opintoraha	307 337	309 131	326 450
— korkea-aste	198 682	202 029	214 750
— toinen aste	108 655	107 102	111 700
Asumislisä			
— korkea-aste	13 100	13 161	151 600
— toinen aste	2 875	1 972	75 300
Koulumatkatuki	100 569	112 696	108 800
Opintolainahyvityksen saajat	19 680	20 140	21 940
Opintolainan valtiontakauksen saajat			
Korkea-aste	208 294	211 574	212 000
Toinen aste	54 407	50 425	51 000

Keskimääräinen opintotuki (euroa/kk)

	2023	2024	2026 arvio
Opintoraha			
— korkea-aste	273	281	286
— toinen aste	207	209	211
Asumislisä	201	201	253
Koulumatkatuki	129	137	151

Valtion takaamien opintolainojen lainakanta oli vuoden 2024 lopussa 6 272 milj. euroa. Opintolainaa oli vuoden 2024 lopussa 532 145 henkilöllä. Keskimääräinen opintolainan määrä oli ammatillisen perustutkinnon suorittaneella 11 900 euroa, ammattikorkeakoulututkinnon suorittaneella 18 400 euroa ja ylemmän korkeakoulututkinnon suorittaneella 23 700 euroa.

Opintorahan perusmäärä (euroa/kk)

	1.8.2025
— vanhempiensa luona asuvat, alle 20-vuotiaat	43,15
— vanhempiensa luona asuvat, 20 vuotta täyttäneet	90,85
— muualla asuvat, alle 18-vuotiaat	113,57
— muualla asuvat, 18 vuotta täyttäneet	279,38
— avioliitossa olevat	279,38

	1.8.2025
— alle 18-vuotiaista lasta huoltavat	421,01

- Vanhempien tulot voivat pienentää tai korottaa opintorahan määrää.
- Lasta huoltavalle opiskelijalle maksettavan opintorahan huoltajakorotuksen määrä on 141,63 euroa kuukaudessa.
- Opintorahan vähävaraikorotukseen oikeutettu alle 20-vuotias sekä pienituloisen perheen alle 17-vuotias lukiokoulutuksen ja ammatillisen koulutuksen opiskelija on oikeutettu oppimateriaalilisään.
- Asumislisään olisivat oikeutettuja opiskelijat, joka asuvat vuokra- tai asumisoikeusasunnossa tai muussa asumiseen soveltuvassa majoituksessa. Asumislisän määrä on enintään 80 prosenttia kuukausittaisista ja kuntaryhmittäin määräytyvistä enimmäisasumismenoista.
- Maksuttomaan koulutukseen oikeutettujen opiskelijoiden koulumatkat voidaan korvata ilman omavastuuta yhdensuuntaisen koulumatkan pituuden ollessa vähintään seitsemän kilometriä.

Opintotuen saajamäärät ja käyttöaste (%)

	2023	2024	2026 arvio
Lukio	27 114 (26 %)	27 107 (28 %)	26 000 (27 %)
Ammatillinen koulutus	82 982 (62 %)	81 127 (62 %)	81 000 (62 %)
Ammattikorkeakoulu	106 841 (65 %)	109 149 (66 %)	109 500 (66 %)
Yliopisto	102 187 (65 %)	103 294 (66 %)	103 500 (66 %)

52. Opintolainojen valtiontakaus (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 266 300 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää opintotukilain (65/1994) mukaisista valtiontakauksista aiheutuviin menoihin.

Selvitysosa: Takausvastuusuorituksista aiheutuvat tulot on budjetoitu momentille 12.29.70.

Määrärahan arvioitu käyttö (euroa)

Opintolainahyvitys	106 600 000
Takausvastuusuoritukset	135 700 000
Maksuvapautukset	10 000 000
Tileistä poistot	6 000 000
Korkoavustukset	8 000 000
Yhteensä	266 300 000

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Korkoavustusten määrän kasvu	2 800
Opintolainahyvitysten kasvu	8 300

Takausvastuiden määrän kasvu	2 600
Yhteensä	13 700

2026 talousarvio	266 300 000
2025 talousarvio	252 600 000
2024 tilinpäätös	230 592 399

55. Opintoraha ja asumislisä (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 908 660 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää opintotukilain (65/1994) mukaisten opintorahan ja asumislisän maksamiseen.

Selvitysosa:

Määrärahan arvioitu käyttö (euroa)

Korkeakouluopiskelijoiden opintorahat	389 560 000
Muiden oppilaitosten opiskelijoiden opintorahat	140 000 000
Asumislisä	379 100 000
Yhteensä	908 660 000

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Aloituspaikkojen lisäys korkea-asteella 1.8.2026	2 400
Asumislisän ympärivuotisuus	198 700
Opintotuen saajamäärän muutos	8 260
Yhteensä	209 360

2026 talousarvio	908 660 000
2025 talousarvio	699 300 000
2024 tilinpäätös	515 503 552

57. Korkeakouluopiskelijoiden ateriatuki (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 40 000 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

1) avustuksen maksamiseen opiskelijaravintoloille Suomessa sijaitsevassa suomalaisessa korkeakoulussa alempaa tai ylempää korkeakoulututkintoa, ammattikorkeakoulututkintoa tai ylempää ammattikorkeakoulututkintoa suorittavien opiskelijoiden sekä opintotukeen oikeuttavaa

täydennyskoulutusta tai erikoistumiskoulutusta suorittavien opiskelijoiden aterioiden hinnan alentamiseksi 2,80 eurolla aterialla kohti

2) ylimääräisen avustuksen maksamiseen muualla kuin korkeakoulun tiloissa sijaitsevan opiskelijaravintolan pitäjälle enintään 1 euro, kuitenkin enintään opiskelijaruokailusta aiheutuvien tila- ja laitekustannusten määrä, sellaista aterialla kohden, josta maksetaan ateriatukea.

Selvitysosa:

Määrärahan arvioitu käyttö (euroa)

Korkeakouluopiskelijoiden ateriatuki	37 300 000
Opiskelijaravintoloiden ylimääräinen avustus	2 700 000
Yhteensä	40 000 000

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Ateriatuen korottaminen 1.1.2026 25 sentillä	3 400
Tarvearvion muutos	-2 964
Yhteensä	436

2026 talousarvio	40 000 000
2025 talousarvio	39 564 000
2024 tilinpäätös	33 470 704

59. Koulumatkatuki (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 94 200 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää koulumatkatuesta annetun lain (48/1997) mukaisen tuen maksamiseen.

Selvitysosa: Opetus- ja kulttuuriministeriön asetuksessa eräiden koulumatkakustannusten laskentaperusteista (465/2019) säädettäviä laskennallisten kustannusten perusteita voidaan tarkistaa kustannuskehityksen perusteella 1.8.2026 lukien.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Tarvearvion muutos	-6 000
Yhteensä	-6 000

2026 talousarvio	94 200 000
2025 talousarvio	100 200 000
2024 tilinpäätös	90 601 808

80. Taide ja kulttuuri

Selvitysosa: Edistetään opetus- ja kulttuuriministeriön strategia 2030:n ja valtioneuvoston kulttuuripoliittisen selonteon mukaisia yhteiskunnallisen vaikuttavuuden tavoitteita.

Yhteiskunnallisen vaikuttavuuden tavoitteet

- *Kulttuurin perusta tulevaisuuskestäväksi:* Kulttuurin perusta on vahva ja elinvoimainen.
- *Kulttuurin tekijät avainasemassa:* Taiteellisen ja luovan työn tekemisen edellytykset parantuvat.
- *Yhteistyön ja osallisuuden voima:* Osallisuus kulttuuriin lisääntyy ja arvoverkot vahvistuvat hallinnonalojen ja toimijoiden välisen yhteistyön tuloksena.
- *Uudistumisen, kestävän kasvun ja kansainvälistymisen mahdollistaminen:* Kulttuuri- ja luovien alojen uudistumisen ja kansainvälistymisen toimenpiteet monipuolistuvat. Kulttuurin talous vahvistuu kestäväällä tavalla.

Tavoite 1: Kulttuurin perusta on vahva ja elinvoimainen

Taiteen, kulttuurin ja kulttuuriperinnön infrastruktuurin ylläpitäminen ja kehittäminen mahdollistaa kulttuurin säilymisen, saatavuuden ja saavutettavuuden sekä vahvistaa demokratiaa, henkistä kriisinkestävyyttä, luovuudesta kehittyvää kasvua ja ihmisten hyvinvointia. Päivitettyjen mediakasvatuslinjausten toimeenpano vahvistaa henkistä kriisinkestävyyttä. Taiteen perusopetusta koskevan lainsäädännön uudistamista edistetään hallitusohjelman mukaisesti tavoitteena taiteen perusopetuksen saavutettavuuden parantaminen eri taiteenalat huomioiden.

Toiminnallisen tuloksellisuuden tavoitteet

- Toimeenpannaan kulttuuripoliittista selontekoa.
- Uudistetaan taiteen perusopetusta koskeva lainsäädäntö ja valtionrahoitusjärjestelmä.
- Toimeenpannaan kulttuuriperintöstrategiaa.
- Edistetään digitaalisen kulttuuriperinnön saatavuutta ja yleisten kirjastojen palveluja sekä huolehditaan digitaalisen kulttuuriperinnön keskitetyn pitkäaikaissäilytyksen ylläpidosta.
- Vahvistetaan kulttuuritoimijoiden varautumista ja roolia yhteiskunnan henkisen kriisinkestävyyden avaintoimijoina.
- Valmistellaan uuden arkkitehtuuri- ja designmuseon toteuttamista.
- Tuetaan uudistuneen Museoviraston toiminnan kehittymistä osana Sivistyshallinto 2030 -uudistusta.

Toiminnallisen tuloksellisuuden tavoitteet

	2023	2024	2025	2026
Finna-palvelu, mittarit	toteutuma	toteutuma	arvio	arvio
Aineistoja tarjoavien organisaatioiden määrä	453	461	470	470
Haettavissa oleva aineistomäärä (milj.)	17,8	18,6	18,9	19,3
Verkossa saatavilla olevat aineistot (milj.)	3,2	3,4	3,5	3,6
Verkkokäynnit (milj.)	59,3	91,4	108	120

Tavoite 2: Taiteellisen ja luovan työn tekemisen edellytykset parantuvat

Tavoitteena on, että luovaan työhön ja tekijänoikeuksiin perustuva ansainta vahvistuu kulttuurin ja luovan talouden kaikilla osa-alueilla tekijänoikeuksien toimeenpanon ja oikeuksien taloudellisen hyödyntämisen kautta. Tekijöitä, teoksia ja tekijänoikeuksia koskevan tiedon laadun parantaminen edistää toimivaa tekijänoikeusjärjestelmää.

Tuetaan toimintamallien ja verkostojen kehittymistä sekä laaja-alaista yhteistyötä. Hyödynnetään kulttuuri- ja luovien alojen ammattilaisten osaamista nykyistä paremmin yhteiskunnan eri sektoreilla. Vahvistetaan sektoreiden kykyä edistää digitaalista kehitystä ja kestävyysmurrosta.

Toiminnallisen tuloksellisuuden tavoitteet

- Laaditaan kulttuuripoliittisen selonteon mukaisesti kirja-alan toimenpideohjelma.
- Kehitetään tekijänoikeusdatan hallinnoinnin teknistä infrastruktuuria ja etsitään ratkaisuja digitaalisen ja muun teknisen kehityksen erityiskysymyksiin.
- Tuetaan Taide- ja kulttuuriviraston ja taide- ja kulttuurineuvoston toiminnan käynnistymistä osana Sivistyshallinto 2030 -uudistusta.

Toiminnallisen tuloksellisuuden tavoitteet

Tavoitteeseen liittyvät mittarit	2023 toteutuma	2024 toteutuma	2025 arvio	2026 arvio
<i>Taiteilijat</i>				
— vuosiapurahan saajien/hakemusten määrä	304/4 453	302/3 860	300/3 800	300/3 800
— pääkaupunkiseudulla asuvien osuus kaikista Taiteen edistämiskeskuksen apurahojen hakijoista/saajista, %	50/53	51/52	51/52	51/52
— pääkaupunkiseudulla rekisteröityjen yhteisöjen osuus kaikista Taiteen edistämiskeskuksen avustusten hakijoista/saajista, %	37/43	44/48	44/48	44/48
— taiteilijaeläkkeiden kokonaismäärä (31.12.)	1150	1159	1165	1170
— uusien taiteilijaeläkkeiden saajien määrä suhteessa hakijoiden määrään, %	9,9	8,8	8,8	8,5
— taidealan ammattien työttömät työnhakijat	7 541	7 193	8 000	8 200
<i>Kulttuurin toimiala</i>				
— kulttuuriammatteja päätyönään harjoittavat (työvoimatutkimus)	130 000	121 000	120 000	120 000
— kulttuurialan yritysten toimipaikat	44 484	-	43 000	43 000
— kulttuurialan yritysten henkilöstö	49 673	45 000	45 000	40 000

Tavoite 3: Osallisuus kulttuuriin lisääntyy ja arvoverkot vahvistuvat hallinnonalojen ja toimijoiden välisen yhteistyön tuloksena.

Eri väestöryhmien osallisuutta kulttuuriin edistetään turvaamalla kulttuuripalveluiden saavutettavuutta ja kehittämällä toimintatapoja. Kulttuurisen moninaisuuden toteutumista sisällöissä, palveluissa ja toimijarakenteissa vahvistetaan. Kulttuuri- ja luovien alojen vaikutus sivistisyhteiskunnan eri sektoreilla ulottuu kasvusta kestävyys-, eriytymiskehityksestä hyvinvointiin ja viennistä aluepolitiikkaan ja turvallisuuteen.

Kulttuuri- ja luovien alojen toimijoiden keskinäisellä ja sektorirajat ylittävällä yhteistyöllä sekä hallinnonalojen välisen yhteistyön parantamisella lujitetaan ja monipuolistetaan kulttuurin arvoverkkoja. Rakenteiden ja hallinnollisten resurssien kautta mahdollistetaan kulttuurin alan ammattilaisten työskentelemistä kaikkialla Suomessa.

Toiminnallisen tuloksellisuuden tavoitteet

- Huolehditaan, että taide-, kulttuuri- ja kirjastopalveluja on saatavilla eri väestöryhmien tarpeisiin.
- Vahvistetaan lasten ja nuorten osallistumismahdollisuuksia taiteeseen ja kulttuuriin.
- Vahvistetaan kulttuurihyvinvoinnin roolia osana hyvinvointialueiden ohjausta ja kuntayhteistyötä.
- Toimeenpannaan kulttuurimatkailun tiekarttaa, arkkitehtuuripoliittista ohjelmaa ja kulttuurisen moninaisuuden toimenpideohjelmaa.

Toiminnallisen tuloksellisuuden tavoitteet

	2023	2024	2025	2026
	toteutuma	toteutuma	arvio	arvio
<i>Yleiset kirjastot</i>				
— kirjastojen määrä, kpl	711	706	706	706
— kirjastoautojen määrä, kpl	123	118	114	110
— fyysisten aineistojen hankinta, kpl	1 720 038	1 622 676	1 650 000	1 650 000
— fyysisten aineistojen kokonaislainaus, kpl	82 999 801	85 435 376	85 500 000	85 600 000
— kirjastojen järjestämien tapahtumien ja koulutustilaisuuksien osallistujat, hlöä	1 485 561	1 582 446	1 650 000	1 700 000
<i>Kuntien kulttuuritoiminta</i>				
Kulttuuritoiminnan nettokäyttökustannukset: ka. €/asukas	169	-	170	170

Tavoite 4: Kulttuuri- ja luovien alojen uudistumisen, kestävän kasvun ja kansainvälistymisen toimenpiteet monipuolistuvat.

Kulttuuri- ja luovien alojen uudistumisen ja kasvun mahdollistamiseksi tarvitaan rakenteiden ja rahoituksen strategista kehittämistä ja tukemista arvoketjun eri vaiheissa. Toimijoiden keskinäinen yhteistyö toimialojen ja niiden rakenteiden kehittämisessä, rahoituksen kysymyksissä ja digitalisaation haasteiden selättämisessä tuottaa lisäarvoa kulttuuri- ja luoville aloille ja yhteiskunnan eri sektoreille. Kulttuurin talous avaa mahdollisuuksia kestäväälle liiketoiminnalle, koska se perustuu aineettomiin tuotantontekijöihin. Kansainvälistyminen edistää uudistumista ja kasvua ja sen vaikutukset näkyvät niin taloudessa, kulttuuri-ilmaisujen moninaisuudessa kuin kulttuurin rikastumisessa.

Toiminnallisen tuloksellisuuden tavoitteet

- Käynnistetään kulttuurin poikkihallinnollisen kansainvälistymisstrategian valmistelu.
- Toimeenpannaan Luovan talouden kasvustrategiaa.
- Tuetaan ja kannustetaan eri alojen toimijoita, oppilaitoksia ja viranomaisia yhteistyössä panostamaan tekijänoikeusosaamisen ja -koulutuksen lisäämiseen.

Tavoitteeseen liittyvät mittarit

	2023 toteutuma	2024 toteutuma	2025 arvio	2026 arvio
<i>Kansalliset taidelaitokset</i>				
<i>Suomen Kansallisooppera ja -baletti</i>				
— esitysten määrä	495	542	665	665
— maksavat kävijät, 1 000 henk.	198	214	215	212
— yleisökontaktit, 1 000 henk.	249	262	300	300
<i>Suomen Kansallisteatteri</i>				
— esitysten määrä	643	772	600	600
— maksavat kävijät, 1 000 henk.	131	146	139	142
— yleisökontaktit, 1 000 henk.	143	160	155	160
<i>Kansallisgalleria</i>				
— kokoelma- ja erikoisnäyttelyiden määrä	16	19	19	19
— maksavat kävijät, 1 000 henk.	714	697	580	620
— yleisökontaktit, 1 000 henk.	929	918	800	840
<i>Suomen kansallismuseo</i>				
—kokoelma- ja erikoisnäyttelyiden määrä	-	2	2	1
—maksavat kävijät, 1 000 henk.	-	271	230	270
—yleisökontaktit, 1 000 henk.	-	532	503	564
<i>Valtionosuutta saavat esittävän taiteen toimijat ja museot</i>				
— teattereiden, tanssi- ja sirkusesitysten määrä	11 700	11 200	12 200	12 200
— teatterin, tanssin ja sirkuksen kävijät, 1 000 henk.	2 020	2 080	2 200	2 200
— orkestereiden konserttien määrä	2 715	2 709	2 800	2 700
— orkestereiden konserttien kuulijat, 1 000 henk. (ei sis. striimejä)	1 124	1 178	1 200	1 100
—museoiden kävijät, 1 000 henk.	8 734	8 400	6 400	6 500 ¹
<i>Elokuva</i>				
— kotimaisten elokuvien teatteriensi-illat	49	48	35	35
— kotimaisten elokuvien katsojat elokuvateattereissa, 1 000 henk.	1 600	2 100	2 000	2 000

¹⁾ Luku sisältää vuodesta 2025 alkaen vain VOS-museot.

16. Ylimääräiset taiteilija- ja sanomalehtimieseläkkeet (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 23 161 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

- 1) ylimääräisistä taiteilijaeläkkeistä annetun lain (194/2016) mukaisten taiteilijaeläkkeiden maksamiseen
- 2) aiemmin myönnettyjen sanomalehtimieseläkkeiden sekä taiteilijaeläkkeisiin liittyvien perhe-eläkkeiden maksamiseen
- 3) uusiin taiteilijaeläkkeisiin sekä taiteilijaeläkkeisiin liittyviin perhe-eläkkeisiin siten, että enintään saa myöntää täyttä eläkettä vastaavina 51 ylimääräistä taiteilijaeläkettä, joista enintään kaksi on täydeksi eläkkeeksi korotettavaa osaeläkettä.

Määräraha budjetoidaan maksuperusteisena.

Selvitysosa: Ylimääräinen taiteilijaeläke vuonna 2025 on 1 623,02 euroa kuukaudessa. Osa-eläke on puolet täyden eläkkeen määrästä. Ylimääräistä taiteilijaeläkettä tarkistetaan kalenterivuositain siten kuin työntekijän eläkelain (395/2006) 98 §:ssä säädetään. Määräraha on laskettu vuoden 2026 arvioidussa TyEL-indeksitasossa (3114).

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Indeksitarkistus (1 %)	229
Yhteensä	229

2026 talousarvio	23 161 000
2025 II lisätalousarvio	—
2025 talousarvio	22 932 000
2024 tilinpäätös	21 327 253

20. Museoviraston kulttuuri- ja nähtävyyshankkeiden tilakustannukset (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään 22 646 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää Museoviraston käytössä olevien kulttuurihistoriallisesti arvokkaiden kulttuuri- ja nähtävyyshankkeiden tilakustannuksiin.

Selvitysosa:

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Kansallismuseon lisärakennuksen vuokramenot	2 760
Toimitiloista työn muutokseen ja digitalisuuteen -hanke	190
Vuokrien indeksitarkistus	200
Yhteensä	3 150

2026 talousarvio	22 646 000
2025 II lisätalousarvio	—
2025 talousarvio	19 496 000
2024 tilinpäätös	19 416 000

21. Taiteen ja kulttuurin yhteiset menot (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään 576 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

1) taiteen ja kulttuurin kokeilu-, tutkimus-, selvitys-, kehittämis-, arviointi- ja seurantahankkeista aiheutuvien menojen ja avustusten maksamiseen

2) taiteen ja kulttuurin tilasto- ja tietopohjasta, tietoteknisistä palveluista, toiminnan seurannan ja ohjauksen tietojärjestelmistä sekä tekijänoikeusinfrastruktuurin kehittämisestä aiheutuvien menojen ja avustusten maksamiseen

3) tekijänoikeuslain (404/1961) 55 §:ssä säädetyn tekijänoikeusneuvoston toimintamenoihin sekä tekijänoikeusasioiden neuvottelukunnan ja tekijänoikeusselvitysten kuluihin

4) enintään kahta henkilötyövuotta vastaavan määräaikaisen henkilöstön palkkaamisesta aiheutuvien menojen maksamiseen.

Selvitysosa: Kokeilu-, tutkimus-, selvitys-, kehittämis-, arviointi- ja seurantahankkeilla tuetaan taiteen ja kulttuurin toimialan strategisia tavoitteita.

Määrärahan käytöstä arvioidaan kulutusmenojen osuudeksi 486 000 euroa ja siirtomenojen osuudeksi 90 000 euroa.

2026 talousarvio	576 000
2025 talousarvio	576 000
2024 tilinpäätös	576 000

30. Valtionavustukset yleisten kirjastojen toimintaan (kiinteä määräraha)

Momentille myönnetään 9 343 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

1) yleisistä kirjastoista annetun lain (1492/2016) ja opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain (1705/2009) mukaisten kirjastojen valtionavustusten maksamiseen

2) yleisten kirjastojen erityisiin tehtäviin, valtakunnalliseen ja alueellisiin kehittämistehtäviin, kirjastojen toiminnan kehittämiseen, yleisille kirjastoille tuotettaviin valtakunnallisiin palveluihin ja kirjastoalan järjestötoimintaan tarkoitettujen valtionavustusten maksamiseen sekä Lupa- ja valvontavirastolle kirjastotoimen alueellisesta ja muusta kehittämisestä sekä palveluista aiheutuviin avustuksiin ja menoihin

3) yleisille kirjastoille kulttuurilehtien hankinnoista aiheutuviin menoihin

4) viittomakielisen kirjaston toimintaan liittyvien valtionavustusten maksamiseen.

Selvitysosa:

Määrärahan arvioitu käyttö (euroa)

Avustukset valtakunnallisiin ja alueellisiin kehittämistehtäviin	3 159 000
--	-----------

Avustukset erityisiin tehtäviin, kirjastojen toiminnan kehittämiseen, yleisille kirjastoille tuotettaviin valtakunnallisiin palveluihin ja eräille kirjastojärjestöille sekä Lupa- ja valvontavirastolle kirjastotoimen alueellisesta ja muusta kehittämisestä aiheutuviin menoihin	5 628 000
Kulttuurilehtien tilaustuki kirjastoille	136 000
Avustus vangeille järjestettäviin kirjastopalveluihin	200 000
Avustus viittomakielisen kirjaston toimintaan	220 000
Yhteensä	9 343 000

Yleisten kirjastojen toiminnalla edistetään väestön yhdenvertaisia mahdollisuuksia sivistykseen ja kulttuuriin, tiedon saatavuutta ja käyttöä, lukemiskulttuuria ja monipuolista lukutaitoa, mahdollisuuksia elinikäiseen oppimisen ja osaamisen kehittämiseen sekä aktiivista kansalaisuutta, demokratiaa ja sananvapautta.

Valtionavustuksilla tuetaan yleisten kirjastojen yhdenvertaista toimintaa ja toiminnan alueellista kehittämistä. Tavoitteena on turvata yleisten kirjastojen verkon toimivuus, toiminnan laatu sekä tiedon ja kulttuurin saatavuus ja saavutettavuus koko väestölle.

Kirjastotoimen vaikuttavuutta arvioidaan kirjastojen käytön, aineistohankintojen, henkilöstövoimavarojen ja saatavuuden indikaattoreilla.

Määrärahan käytöstä arvioidaan kulutusmenojen osuudeksi 329 000 euroa ja siirtomenojen osuudeksi 9 014 000 euroa.

Eräitä kirjastotoimen tunnuslukuja

	2023 toteutuma	2024 toteutuma	2025 arvio	2026 arvio
Kirjahankinta, kpl/1 000 asukasta	291	274	274	274
Muu aineistohankinta, kpl/1 000 asukasta	20	17	17	17
Henkilötyövuodet/1 000 asukasta	0,7	0,7	0,7	0,7
Aukiolotunnit, 1 000 tuntia	2 521	2 564	2 566	2 566
Fyysiset käynnit, kpl/asukas	8,6	9,1	9,2	9,3
Verkkokäynnit, kpl/asukas ¹	7,8	8,3	8,5	8,7
Lainaukset, kpl/asukas	15,0	15,3	16	16
E-aineistojen lainaukset, kpl/asukas	1,7	1,9	2,1	2,3
Toimintakustannukset, euroa/asukas	64,7	65,7	65,7	65,7

¹⁾ Verkkokäyntien osalta kävijätilastoihin tallentuvat vain evästeet hyväksyneet kävijät. Todellinen kävijämäärä on huomattavasti suurempi.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Indeksitarkistus (3,8 %)	115
Yhteensä	115

2026 talousarvio	9 343 000
2025 talousarvio	9 228 000
2024 tilinpäätös	9 125 645

31. Valtionosuus esittävän taiteen ja museoiden käyttökustannuksiin (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 155 662 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain (1705/2009) mukaisten esittävän taiteen ja museoiden valtionosuuksien maksamiseen.

Valtionosuuden laskennallisena perusteena käytettävä henkilötötyövuosien määrä on esittävällä taiteella enintään 3 770 ja museoilla enintään 1 228.

Selvitysosa: Valtionosuuden laskennallisena perusteena käytettävä keskimääräinen arvonlisäveroton yksikköhinta on musiikilla 61 228 euroa, muulla esittävällä taiteella 68 430 euroa ja museoilla 93 715 euroa henkilötötyvuotta kohden.

Määrärahan arvioitu käyttö (euroa)

Esittävän taiteen valtionosuus	99 668 000
Museoiden valtionosuus	55 994 000
Yhteensä	155 662 000

Momentin nimike on muutettu.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Arkkitehtuurimuseon kiinteistön vuokrauksesta vapautuvan määrärahan siirto museon valtionosuuteen (siirto momentilta 29.80.53, +6 htv)	210
Indeksitarkistus (3,8 %)	6 645
Lakisääteinen yksikköhintojen kustannuspohjan tarkistus (museot)	1 403
Lakisääteinen yksikköhintojen kustannuspohjan tarkistus (musiikki)	-3
Lakisääteinen yksikköhintojen kustannuspohjan tarkistus (muu esittävä taide)	289
Yhteensä	8 544

2026 talousarvio	155 662 000
2025 talousarvio	147 118 000
2024 tilinpäätös	157 380 750

34. Valtionosuus ja -avustus taiteen perusopetuksen käyttökustannuksiin (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 104 933 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

1) opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain (1705/2009) mukaisten valtionosuuksien maksamiseen

2) enintään 1 510 000 euroa edellä mainitun lain 44 §:ssä tarkoitettuihin valtionavustuksiin taiteen perusopetuksen järjestäjille ja muihin valtionavustuksiin taiteen perusopetuksen oppilaitosten ylläpitäjille

3) enintään 201 000 euroa taiteen perusopetuksen tietopohjan vahvistamiseen liittyvistä selvityksistä ja kehittämisestä aiheutuvien menojen maksamiseen

4) enintään yhtä henkilötyövuotta vastaavan henkilöstön palkkaamiseen määräaikaisiin tehtäviin.

Valtionosuuden laskennallisena perusteena käytettävä tuntimäärä on musiikin perusopetuksessa enintään 1 658 000 tuntia ja muussa opetustuntiperusteisen valtionosuuden piiriin kuuluvassa taiteen perusopetuksessa enintään 179 400 tuntia.

Selvitysosa: Valtionosuuden laskennallisena perusteena käytettävä keskimääräinen arvonlisäveroton yksikköhinta on 96,64 euroa opetustuntia kohden.

Määrärahan käytöstä arvioidaan siirtomenojen osuudeksi 104 732 000 euroa ja kulutusmenojen osuudeksi 201 000 euroa.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Indeksitarkistus (3,8 %)	3 934
Lakisääteinen yksikköhintojen kustannuspohjan tarkistus	1 290
Yhteensä	5 224

2026 talousarvio	104 933 000
2025 talousarvio	99 709 000
2024 tilinpäätös	96 304 913

40. Korvaus Suomenlinnan huoltoliikenteen käyttötappioon (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään 252 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää korvauksen maksamiseen Suomenlinnan huoltoliikenteen käyttötappioon.

Selvitysosa: Valtion ja Helsingin kaupungin kesken solmitun Suomenlinnan liikenteen hoitoa koskevan sopimuksen mukaisesti valtio ja kaupunki yhdessä vastaavat Suomenlinnan huoltoliikenteen käyttötappiosta.

2026 talousarvio	252 000
2025 talousarvio	252 000
2024 tilinpäätös	252 000

41. Eräät käyttöoikeuskorvaukset (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään 22 678 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

1) enintään 5 500 000 euroa tekijänoikeuslain (404/1961) mukaiseen yksityisen kopioinnin hyvitykseen ja sen järjestämisestä aiheutuvien menojen maksamiseen

2) enintään 17 178 000 euroa suojattujen teosten tekijöille maksettavaan lainauskorvaukseen ja e-kirjojen ja e-äänikirjojen kirjastokäytön korvaukseen ja sen järjestämisestä aiheutuvien menojen maksamiseen.

Selvitysosa: Määrärahasta maksetaan tekijänoikeudella suojattujen teosten tekijöille ja muille oikeudenhaltijoille hyvitystä teoksen kappaleiden valmistamisesta yksityiseen käyttöön sekä tekijänoikeuslakiin perustuvia korvauksia kirjastoissa tapahtuvasta teosten lainaamisesta ja e-kirjojen ja e-äänikirjojen kirjastokäytöstä sekä julkisen rahoituksen piirissä olevissa kulttuuriperintölaitoksissa tapahtuvasta suojatun aineiston käytöstä tekijänoikeuksien haltijoita edustavien järjestöjen kanssa tehtyjen sopimusten mukaisesti.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Kertaluonteisen erän poisto	-200
Yhteensä	-200

2026 talousarvio	22 678 000
2025 talousarvio	22 878 000
2024 tilinpäätös	27 648 000

50. Avustukset taiteen ja kulttuurin edistämiseen (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään 96 501 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

1) taiteen ja kulttuurin edistämiseen

2) opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain (1705/2009) ja valtionavustuslain (688/2001) mukaisten valtionavustusten maksamiseen

3) Suomen elokuvasäätiölle elokuvien käsikirjoittamiseen, tuotantoon, jakeluun ja muun elokuvakulttuuriin tukemiseen valtion rahoituksesta elokuvakulttuurin edistämiseen annetun lain (1174/2018) nojalla sekä Suomen elokuvasäätiön tukitoiminnasta aiheutuviin menoihin

4) rakennusperinnön suojelusta annetun lain (498/2010) nojalla suojeltujen kulttuurihistoriallisesti arvokkaiden rakennusten entistämiseen ja parantamiseen tarkoitettuihin valtionavustuksiin

- 5) Euroopan kulttuuripääkaupunki 2026 -hankkeeseen tarkoitettuihin valtionavustuksiin
- 6) Unescon kulttuuriperintöä koskevien yleissopimusten toimeenpanosta ja kulttuurimatkailun edistämisestä aiheutuviin menoihin
- 7) taide- ja kulttuuripolitiikan tutkimus-, selvitys- ja tiedotustoimintaa koskevien menojen maksamiseen sekä valtion virastojen kulttuuria koskeviin kokeilu- ja tutkimushankkeisiin
- 8) enintään kolmea henkilötyövuotta vastaavan määräaikaisen henkilöstön palkkaamisesta aiheutuvien menojen maksamiseen.

*Selvitysosa:***Määrärahan arvioitu käyttö (euroa)**

1. Opetus- ja kulttuuriministeriö	65 482 000
Elokuva, audiovisuaalinen kulttuuri ja luovat sisällöt	26 023 000
Esittävä taide, kirjallisuus, visuaalinen ja rakennustaide, muotoilu	2 364 000
Kulttuurivienti, kansainvälistyminen sekä pohjoismainen, EU- ja kansainvälinen yhteistyö	7 997 000
Euroopan kulttuuripääkaupunki 2026	9 500 000
Taide- ja kulttuurialan valtakunnalliset yhteisöt	7 516 000
Lastenkulttuuri	2 256 000
Saamelainen kulttuuri	522 000
Kulttuuriperintö	591 000
Kulttuuritilojen investointiavustukset ja seurantalojen korjausavustukset	7 734 000
Taide- ja kulttuuripolitiikan tutkimus ja erityishankkeet	979 000
2) Taide- ja kulttuurivirasto	26 561 000
Taiteenalojen edistäminen	19 142 000
Kulttuuriin osallistumisen ja saavutettavuuden, kulttuurihyvinvoinnin sekä kulttuurin moninaisuuden edistäminen	6 597 000
Rakentamisen prosenttiperiaate	500 000
Mediakasvatuksen ja lukutaidon edistäminen	322 000
3) Museovirasto	4 458 000
Näyttelypalkkiot	1 000 000
Museoalan edistäminen ja kulttuuriperinnön perusta ja jatkuvuus	2 843 000
Kansainvälisten kulttuuriperintösopimusten toimeenpano	615 000
Yhteensä	96 501 000

Määrärahan käytöstä arvioidaan siirtomenojen osuudeksi 95 831 000 euroa ja kulutusmenojen osuudeksi 670 000 euroa.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Euroopan kulttuuripääkaupunki 2026 -hanke	4 500
Kertaluonteisen siirron palautus (siirto momentilta 29.01.07)	1 000
Kertaluonteisten erien poisto	-3 765
Paimion parantolan kehittäminen	3 000

Suomen Kansallisteatterin kuparikaton peruskorjaus	2 000
Valtionavustussäästö (Lisätoimet 2024)	-1 600
Yhteensä	5 135

2026 talousarvio	96 501 000
2025 II lisätalousarvio	2 500 000
2025 talousarvio	91 366 000
2024 tilinpäätös	109 802 000

51. Apurahat taiteilijoille, kirjailijoille ja kääntäjille (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 19 443 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

1) valtion taiteilija-apurahoista annetun lain (734/1969) 3 §:n mukaisten 545 apurahavuotta vastaavien taiteilija-apurahojen sekä 3 §:n 2 momentin mukaisten erittäin ansioituneille taiteenharjoittajille myönnettävien valtion taiteilija-apurahojen maksamiseen

2) eräistä kirjailijoille ja kääntäjille suoritettavista apurahoista ja avustuksista annetun lain (236/1961) mukaisiin apurahoihin ja avustuksiin

3) enintään 960 000 euroa eräistä kuvataiteen tekijöille suoritettavista apurahoista annetun lain (115/1997) mukaisiin apurahoihin.

Määräraha budjetoidaan maksuperusteisena.

Selvitysosa:

Määrärahan arvioitu käyttö (euroa)

Valtion taiteilija-apurahat (545 kpl)	14 786 000
Kirjailijoiden ja kääntäjien apurahat ja avustukset	3 100 000
Kuvataiteen tekijöiden apurahat (enintään)	960 000
Taiteilijaprofessoriapurahat (22 kpl)	597 000
Yhteensä	19 443 000

Taiteilija-apurahan suuruus on 2 249,02 euroa/kk ajalla 1.1.2026-30.9.2026 ja 2 296,25 euroa/kk ajalla 1.10.2026-31.12.2026. Taiteilija-apurahoja tarkistetaan valtion virkamiesten palkkausten tarkistuksia vastaavasti Taide- ja kulttuuriviraston päätöksellä. Kirjailijoiden ja kääntäjien apurahojen kokonaismäärä on 10 % edellisenä kalenterivuonna kuntien ylläpitämiin yleisiin kirjastoihin hankittuun kirjallisuuteen käytetystä rahamäärästä.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Palkkausten tarkistukset	439
--------------------------	-----

Yhteensä	439
2026 talousarvio	19 443 000
2025 talousarvio	19 004 000
2024 tilinpäätös	18 672 205

53. Valtionavustus tilakustannuksiin (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään 31 948 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää avustusten maksamiseen valtion omistamissa ja vuokraamissa toimitiloissa toimivien taide- ja kulttuurilaitosten sekä -yhteisöjen tilakustannuksiin.

Selvitysosa: Määrärahaa on tarkoitus käyttää 11:n valtakunnallisesti merkittävän taide- ja kulttuurilaitoksen tilakustannusten avustamiseen.

Määrärahan arvioitu käyttö (euroa)

Hanasaaren ruotsalais-suomalaisen kulttuurikeskuksen tilakustannukset	2 458 000
Muut tilakustannukset	29 490 000
Yhteensä	31 948 000

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Arkkitehtuurimuseon kiinteistön vuokrauksesta vapautuvan määrärahan siirto museon valtionosuuteen (siirto momentille 29.80.31)	-210
Kulttuurilaitosten vuokrien indeksikorotukset	342
Saamelaismuseosäätiön kohonneiden vuokrakustannusten kattaminen	130
Suomen Kansallisoopperan kuorosalihankkeen hankesuunnittelu	330
Yhteensä	592

2026 talousarvio	31 948 000
2025 II lisätalousarvio	65 000
2025 talousarvio	31 356 000
2024 tilinpäätös	31 211 437

55. Digitaalisen kulttuuriperinnön saatavuus ja säilyttäminen (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään 2 300 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

- 1) digitaalisen kulttuuriperinnön kokonaisuuden toimeenpanosta sekä kulttuuriperintöaineistojen digitoinnista ja digitaalisten kulttuuriperintöaineistojen säilyttämisestä aiheutuviin menoihin
- 2) museo- ja kulttuuriperintöaineistojen digitoinnista sekä museoiden sisältötuotannon tukemisesta aiheutuvien menojen ja avustusten maksamiseen
- 3) digitaalisessa muodossa olevien kulttuuriperintöaineistojen saatavuutta, käyttöä ja säilyttämistä parantavien järjestelmien ja palveluiden ylläpitoon ja kehittämiseen sekä suomalaisten kulttuuriperintösisältöjen viemiseen osaksi Europeana-palvelua tarkoitettuihin menoihin ja avustuksiin
- 4) kulttuuri- ja kulttuuriperintöaineistojen digitointia, digitaalista saatavuutta ja pitkäaikaissäilytystä koskevan osaamisen kehittämisestä ja jakamisesta aiheutuviin menoihin ja avustuksiin
- 5) enintään 10 henkilötyövuotta vastaavan henkilöstön palkkaamiseen määräaikaisiin tehtäviin.

Selvitysosa: Määrärahan käytöstä arvioidaan siirtomenojen osuudeksi 1 000 000 euroa ja kulutusmenojen osuudeksi 1 300 000 euroa.

2026 talousarvio	2 300 000
2025 talousarvio	2 300 000
2024 tilinpäätös	2 300 000

56. Valtionrahoitus kansallisten taidelaitosten toimintaan (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään 68 566 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää valtion rahoituksesta kansallisille taidelaitoksille annetun lain (942/2022) mukaiseen rahoitukseen.

Käyttösuunnitelma (euroa)

1.	Kansallisgalleria	14 432 000
2.	Suomen Kansallisteatteri	12 436 000
3.	Suomen Kansallisooppera ja -baletti	41 698 000
Yhteensä		68 566 000

Selvitysosa: Kansallisgalleria vastaa Kansallisgallerian kokoelman ylläpidosta ja kartuttamisesta, harjoittaa näyttelytoimintaa ja muuta taidemuseotoimintaa sekä osallistuu asiantuntijana taidemuseoalan kehittämiseen. Kansallisgalleriaan kuuluvia museoita ovat Ateneumin taidemuseo, Nykytaiteen museo Kiasma ja Sinebrychoffin taidemuseo. Tehtävänä on vahvistaa kulttuuriperintöä ja edistää taiteellista sivistystä sekä kuvataiteen yhteiskunnallista vaikuttavuutta.

Suomen Kansallisteatteri ylläpitää teatteria, harjoittaa teatteritoimintaa sekä kehittää ja vaalii teatteritaidetta. Tehtävänä on erityisesti kotimaisen teatteritaiteen edistäminen, korkeatasoisen teatteritaiteen esittäminen eri yleisöryhmille koko maassa sekä teatteritaiteen yhteiskunnallisen vaikuttavuuden edistäminen.

Suomen Kansallisooppera ja -baletti ylläpitävät ooppera- ja balettiteatteria sekä harjoittavat, vaalivat ja kehittävät ooppera- ja balettitaidetta. Tehtävänä on erityisesti kotimaisen ooppera- ja balettitaiteen edistäminen, korkeatasoisen ooppera- ja balettitaiteen esittäminen eri yleisöryhmille koko maassa sekä ooppera- ja balettitaiteen yhteiskunnallisen vaikuttavuuden edistäminen.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Indeksitarkistus (3,1 %)	2 070
Kansallisgallerian alv-menojen korvaaminen	202
Kansallisgallerian kokoelmakeskuksen vuokramenot	-470
Yhteensä	1 802
2026 talousarvio	68 566 000
2025 II lisätalousarvio	1 482 000
2025 talousarvio	66 764 000
2024 tilinpäätös	65 101 000

72. Kansallisgallerian ja valtion taideteostoimikunnan kokoelmien kartuttaminen (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään 1 683 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

- 1) Kansallisgallerian ja valtion taideteostoimikunnan kokoelmiin tehtävistä taidehankinnoista aiheutuvien menojen maksamiseen
- 2) valtionavustuksen myöntämiseen Kansallisgalleriasta annetun lain (889/2013) mukaisesti valtion taideteostoimikunnan toiminnasta sekä kokoelman ylläpidosta ja turvaamisesta aiheutuviin kustannuksiin.

Selvitysosa:

Määrärahan arvioitu käyttö (euroa)

1.	Kansallisgallerian kokoelmaan tehtävät taidehankinnat	739 000
2.	Valtion taideteostoimikunnan taidehankinnat valtion kiinteistöihin ja valtion käytössä oleviin rakennuksiin	544 000
3.	Valtion taideteostoimikunnan kokoelman hoito ja valtion taideteostoimikunnan toiminta	400 000
Yhteensä		1 683 000

Määrärahan käytöstä arvioidaan taidehankintoihin tarkoitettujen sijoitusmenojen osuudeksi 1 283 000 euroa ja siirtomenojen osuudeksi 400 000 euroa.

2026 talousarvio	1 683 000
2025 talousarvio	1 683 000

2024 tilinpäätös

1 683 000

75. Toimitilojen ja kiinteistövarallisuuden perusparannukset ja kunnossapito (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään 6 099 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää kiinteistövarallisuuden perusparannuksista ja kunnossapidosta sekä pienehköistä uudisrakennushankkeista aiheutuvien investointimenojen maksamiseen sekä museolaivojen korjaamisesta ja kunnossapidosta aiheutuviin menoihin.

Määrärahaa saa käyttää enintään kahta henkilötyövuotta vastaavan henkilöstön palkkaamiseen määräaikaisiin tehtäviin.

Selvitysosa: Määrärahan käytöstä arvioidaan sijoitusmenojen osuudeksi 4 169 000 euroa ja kulutusmenojen osuudeksi 1 930 000 euroa.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Suomenlinnan kuivatelakan toimintakuntoisena pitäminen	200
Suomenlinnan pilaantuneet maat -kunnostusprosessin rahoitus	150
Suomenlinnassa sijaitsevan Nousevan auringon talon peruskorjaus	2 500
Yhteensä	2 850

2026 talousarvio	6 099 000
2025 II lisätalousarvio	200 000
2025 talousarvio	3 249 000
2024 tilinpäätös	3 249 000

(89.) Rahoitus Suomen arkkitehtuuri- ja designmuseosäätiölle ja kiinteistösaakeyhtiölle (siirtomääräraha 3 v)

2024 tilinpäätös

59 660 000

95. Kulttuuriympäristön suojelusta aiheutuvat menot (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 40 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää muinaismuistolain (295/1963) toteuttamisesta aiheutuvien menojen ja korvausten maksamiseen.

2026 talousarvio

40 000

2025 talousarvio
2024 tilinpäätös

40 000
—

90. Liikuntatoimi

Selvitysosa: Liikuntapolitiikan päämääränä on väestön liikunnallisen elämäntavan lisääminen, liikunnan ja huippu-urheilun vastuullisuuden edistäminen, osallisuuden ja yhteisöllisyyden vahvistaminen sekä tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden parantaminen. Liikunnallinen elämäntapa tarkoittaa arjessa tapahtuvaa fyysistä aktiivisuutta ja liikunnan harrastamista. Liikunnallisen elämäntavan perusta luodaan perheissä, varhaiskasvatuksessa, koulussa ja liikuntaharrastuksissa. Liikuntaa edistetään liikuntaolosuhteita kehittämällä, arjen toimintaympäristöjä liikunnallistamalla sekä tukemalla liikuntajärjestöjä ja -seuroja sekä huippu-urheilua. Väestön liikunnallista elämäntapaa edistetään yhteistyössä eri hallinnonalojen toimenpiteillä. Liikuntapolitiikan tavoitteena on päätöksenteon perustaminen yhä vahvemmin tutkittuun tietoon sekä jatkuvaan seurantaan ja arviointiin.

Opetus- ja kulttuuriministeriö vastaa liikuntapolitiikan yleisestä johdosta, yhteensovittamisesta ja kehittämisestä sekä liikunnan yleisten edellytysten luomisesta valtionhallinnossa.

Opetus- ja kulttuuriministeriö asettaa liikuntapolitiikalle seuraavat yhteiskunnallisen vaikuttavuuden tavoitteet

- Hyvinvoiva, terve ja liikkuva väestö
- Liikunta lisää osallisuutta ja yhteisöllisyyttä
- Liikunta on tasa-arvoisesti ja yhdenvertaisesti saavutettavissa
- Liikunta ja huippu-urheilu on vastuullista
- Suomalainen huippu-urheilu on kansainvälisesti menestyvää ja kansallisesti arvostettua.

Liikuntatoimen toiminnalliset tavoitteet ja keskeiset toimenpiteet

Valtakunnallisia ja paikallisia liikuntaolosuhteita kehitetään suunnitelmallisesti. Liikuntapaikkarakentamisen avustamisessa painotetaan laajoille käyttäjäryhmille suunnattuja liikuntapaikkoja sekä tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden, esteettömyyden ja saavutettavuuden sekä kestävä kehityksen edistämistä.

Tuetaan liikunnan kansalaistoiminnan elinvoimaisuutta ja vastuullisuutta. Tuetaan liikunnan kansalaisjärjestötoimintaa sekä kaikille avointa paikallista seuratoimintaa. Edistetään kansalaistoiminnan vastuullisuutta. Tuetaan liikunnan koulutuskeskusten vapaatavoitteista koulutustoimintaa ja sen laadun kehittämistä. Vahvistetaan liikuntajärjestöjen edellytyksiä hakea ja järjestää kestäviä kansainvälisiä urheilun suurtapahtumia ja liikuntajärjestöjen kansainvälisiä yhteistyö- ja vaikuttamismahdollisuuksia.

Liikunnallinen elämäntapa lisääntyy eri ikä- ja väestöryhmissä. Tuetaan valtakunnallista Liikkuvat-kokonaisuutta liikunnallisen elämäntavan edistämiseksi eri ikä- ja väestöryhmissä (Liikkuva perhe, Liikkuva varhaiskasvatus, Liikkuva koulu, Liikkuva opiskelu, Liikkuva aikuinen ja Ikiliikkuja). Avustetaan Liikkuvat-kokonaisuuden toimeenpanoa tukevia liikunnallisen elämäntavan hankkeita.

Kehitetään huippu-urheilu-uran edellytyksiä ja huippu-urheilun vastuullisuutta. Huippu-urheilua edistetään tukemalla urheilijoiden valmentautumista sekä kehittämällä valmennusosaamista,

kaksoisurapolkuja, huippu-urheilun koordinaatiota, huippu-urheilun tutkimus- ja innovaatiotoimintaa, huippu-urheilun rahoitusta ja kilpailu- ja harjoitteluolosuhteita. Vahvistetaan liikunnan ja huippu-urheilun vastuullisuutta avustamalla Suomen urheilun eettisen keskuksen (SUEK) toimintaa.

Liikunnan tietopohjaa vahvistetaan ja tietoa hyödynnetään päätöksenteossa tehokkaasti. Tuetaan ja kehitetään liikunta-alan tutkimus- ja tiedonvälitystoimintaa liikuntapoliittisen päätöksenteon tarpeiden suuntaisesti. Vahvistetaan tiedon hyödyntämistä toimialan avustusvalmisteluissa sekä toimenpiteiden vaikuttavuuden seurantaa ja arviointia. Kehitetään valtion liikuntaneuvoston toteuttamaa liikuntapolitiikan arviointitoimintaa.

Liikuntaa edistetään eri hallinnonalojen toimenpiteillä. Edistetään liikunnan laaja-alaisen yhteiskunnallisten yhteyksien tunnistamista. Liikuntapolitiikan koordinaatioelin koordinoi ja yhteen sovittaa liikunnan edistämisen toimia eri ministeriöissä. Vahvistetaan liikunta- ja liikkumisvaikutusten arviointia sekä liikunnan edistämisen poikkihallinnollista huomioimista eri hallinnonaloilla ja -tasoilla.

Valtionavustukset ja -osuudet liikuntatoimen rahoituksessa valtion talousarviossa

Liikuntatoimen määrärahoista avustuksiin kohdentuu noin 75 %. Hankkeista riippuen kuntatalouteen tästä kohdentuu noin neljännes, yleishyödyllisille yhteisöille (säätöt, yhdistykset) noin 55—60 % ja yrityssectorille alle 15 %. Lisäksi määrärahaa kohdentuu vähäisessä määrin kotitalouksille (urheilija-apurahat, ylimääräiset urheilijaeläkkeet) ja yliopistoille. Valtionosuudet, joiden osuus liikuntatoimen siirtotalouden kuluista on noin 23 %, kohdentuvat kuntatalouteen ja liikunnan koulutuskeskuksille.

Liikuntapolitiikan tunnuslukuja

	2022 toteutuma	2023 toteutuma	2024 toteutuma	2026 arvio
Urheiluseuroissa harrastavien lasten ja nuorten osuus, %¹				
9-vuotiaat				
— tytöt	65		67	67
— pojat	66		67	67
11-vuotiaat				
— tytöt	71		68	68
— pojat	69		72	72
13-vuotiaat				
— tytöt	53		58	58
— pojat	57		60	60
15-vuotiaat				
— tytöt	38		45	45
— pojat	47		44	44
Liikuntapalveluiden käyttö, %²				
Aikuiset (20—69-vuotiaat)				
Naiset				
— omatoimisesti	95			95
— kunnan liikuntapalvelut	21			21
— liikunta- tai urheiluseura	19			19
— liikunta-alan yritykset	35			35
Miehet				
— omatoimisesti	94			94
— kunnan liikuntapalvelut	17			17
— liikunta- tai urheiluseura	23			23
— liikunta-alan yritykset	29			29

	2022 toteutuma	2023 toteutuma	2024 toteutuma	2026 arvio
Ikääntyneet (70 v. ja vanhemmat)				
Naiset				
— omatoimisesti	90			90
— kunnan liikuntapalvelut	39			39
— liikunta- tai urheiluseura	12			12
— liikunta-alan yritykset	31			31
Miehet				
— omatoimisesti	97			97
— kunnan liikuntapalvelut	27			27
— liikunta- tai urheiluseura	13			13
— liikunta-alan yritykset	20			20
Kansallisten liikkumissuosittelujen mukaisesti liikkuvien osuudet, %³				
9-vuotiaat				
— tytöt	36		31	31
— pojat	59		56	56
11-vuotiaat				
— tytöt	25		19	19
— pojat	42		44	44
13-vuotiaat				
— tytöt	7		8	8
— pojat	26		17	17
15-vuotiaat				
— tytöt	3		4	4
— pojat	16		6	6
Aikuiset (20—69-vuotiaat)				
— naiset	27			27
— miehet	24			24
Ikääntyneet (70 v. ja vanhemmat)				
— naiset	17			17
— miehet	16			16
Koululaisten Move!-mittausten 20 m juoksutestin mediaanitulos (min:sek)⁴				
11-vuotiaat				
— tytöt	3 min 37 s	3 min 44 s	3 min 51 s	3 min 51 s
— pojat	4 min 26 s	4 min 40 s	4 min 46 s	4 min 46 s
15-vuotiaat				
— tytöt	4 min 12 s	4 min 12 s	4 min 12 s	4 min 12 s
— pojat	5 min 47 s	6 min 00 s	6 min 00 s	6 min 00 s
Varusmiespalvelukseen astuvien miesten Cooper-juoksutestin keskiarvo (metriä)⁵	2 376	2 381	2 398	2 398
Dopingtestien määrä/rikkomusten määrä (SUEK)⁶	3 169/4	2 875/5	2 818/5	2 818/5
Suomen saavuttamat pisteet (sijat 1.-8.) Olympialaisissa ja olympialajien MM-kisoissa⁷	117 pist.	81 pist.	48 pist.	48 pist.

¹⁾ Lasten ja nuorten liikuntakäyttäytyminen Suomessa LIITU 2018 sekä 2022 -tutkimukset (harrastan säännöllisesti ja aktiivisesti sekä harrastan silloin tällöin), lisäanalyysi KIHU 18.4.2023.

²⁾ Liikuntaraportti. Suomalaisten mitattu liikkuminen, paikallaanolo ja fyysinen kunto 2018—2022 sekä lisäanalyysi UKK-instituutti 14.4.2023.

³⁾ Lasten ja nuorten liikuntakäyttäytyminen Suomessa 2018, 2022 sekä 2025 tutkimukset (liikemittarilla mitattu liikkumissuosituksen saavuttaminen). Lisäanalyysi Jyväskylän yliopisto 8.4.2025. Liikuntaraportti. Suomalaisten mitattu liikkuminen, paikallaanolo ja fyysinen kunto 2018—2022 sekä lisäanalyysi UKK-instituutti 14.4.2023. (liikkumisen suosituksen toteutuminen kyselytietojen mukaan).

⁴⁾ 5.- ja 8.-luokkalaisten fyysisen toimintakyvyn Move!-mittaustulokset. Mediaanitulokset.

⁵⁾ Varusmiespalveluksen aloittaneiden miesten kuntotestien tulokset. Puolustusvoimat.

⁶⁾ Suomen urheilun eettisen keskuksen (SUEK) tekemät kaikki dopingtestit sekä dopingrikkomusten määrä SUEKin kansallisessa dopingtestausohjelmassa.

⁷⁾ Urheilumuseo -Tahto. Suomen saavuttamat pisteet (sijat 1.-8.) Olympialaisissa ja olympialajien MM-kisoissa

20. Liikuntatoimen yhteiset menot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään 726 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

1) liikuntalakiin (390/2015) perustuvien liikuntapolitiikan ja liikuntakulttuurin edistämisestä, kehittämisestä ja arvioinnista aiheutuvien menojen ja avustusten maksamiseen

2) valtion liikuntaneuvoston menoihin

3) enintään yhtä henkilötyövuotta vastaavan määräaikaisen henkilöstön palkkaamisesta aiheutuvien menojen maksamiseen.

Kohdassa 3) tarkoitettujen henkilöiden osalta työnantajalle maksetut sairausvakuutuksen mukaiset etuudet otetaan nettobudjetoitaessa tuloina huomioon.

Selvitysosa:

Määrärahan arvioitu käyttö (euroa)

Liikunnan osaaminen ja tietopohja	
Liikunnan yleiset kehittämishankkeet	500 000
Valtion liikuntaneuvosto	226 000
Yhteensä	726 000

Määrärahan käytöstä arvioidaan siirtomenojen osuudeksi 480 000 euroa ja kulutusmenojen osuudeksi 246 000 euroa.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Kansainvälinen yhteistyö (siirto momentille 29.90.50)	-268
Liikuntatiede ja tutkimus (siirto momentille 29.90.50)	-2 139
Liikuntatieteen tutkimus (siirto momentille 29.40.51)	-817
Tutkimus- ja kehitysyhteisöt (siirto momentille 29.90.50)	-3 260
Yhteensä	-6 484

2026 talousarvio	726 000
2025 talousarvio	7 210 000
2024 tilinpäätös	8 026 000

30. Valtionosuudet kunnille ja liikunnan koulutuskeskuksille (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 42 492 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

1) liikuntalakiin (390/2015), opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annettuun lakiin (1705/2009) ja vapaasta sivistystyöstä annettuun lakiin (632/1998) perustuvien valtionosuuksien maksamiseen

2) enintään 300 000 euroa vapaasta sivistystyöstä annetun lain (632/1998) 14 §:n mukaisiin opintotietoliavustuksiin.

Kunnan liikuntatoiminnan valtionosuuden perusteena käytettävä yksikköhinta on 12,00 euroa asukasta kohden.

Alueellisten liikunnan koulutuskeskusten yksikköhinta on 16,60 euroa opiskelijapäivää kohden.

Alueellisten liikunnan koulutuskeskusten opiskelijapäivien enimmäismäärä on 53 000. Enimmäismäärän estämättä määrärahaa saa käyttää valtionosuuksien oikaisupäätöksistä aiheutuviin menoihin.

Valtakunnallisten liikunnan koulutuskeskusten valtionosuuden perusteena olevien opiskelijavuorokausien enimmäismäärä on 256 329. Enimmäismäärän estämättä määrärahaa saa käyttää valtionosuuksien oikaisupäätöksistä aiheutuviin menoihin.

Selvitysosa:

Määrärahan arvioitu käyttö (euroa)

Valtionosuudet kuntien liikuntatoimintaan	19 978 000
Valtionosuudet valtakunnallisille liikunnan koulutuskeskuksille	21 643 000
Valtionosuudet alueellisille liikunnan koulutuskeskuksille	571 000
Liikunnan koulutuskeskusten opintotietoliavustuksiin	300 000
Yhteensä	42 492 000

Määrärahan mitoituksessa käytetty valtakunnallisten liikunnan koulutuskeskusten arvonlisäveroton keskimääräinen yksikköhinta on 123,49 euroa ja arvonlisäverollinen keskimääräinen yksikköhinta on 130,17 euroa opiskelijavuorokautta kohden.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Indeksitarkistus (3,8 %), valtakunnalliset koulutuskeskukset	820
Lakisääteinen yksikköhintojen kustannuspohjan tarkistus	4 927
Valtionosuus kuntien liikuntatoimintaan (asukasmäärän muutos)	114

Yhteensä	5 861
2026 talousarvio	42 492 000
2025 talousarvio	36 631 000
2024 tilinpäätös	36 928 801

50. Liikunnan ja urheilun edistäminen (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään 114 300 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

1) liikuntalakiin (390/2015) ja opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annettuun lakiin (1705/2009) perustuvien sekä muiden urheilun ja liikuntakasvatuksen edistämiseen tarkoitettujen avustusten maksamiseen valtionavustuslain (688/2001) mukaisesti

2) enintään 2 300 000 euroa urheilijoiden valmennus- ja harjoitteluapurahojen maksamiseen

3) kokeilu-, kehittämis- ja selvitystoiminnan menoihin sekä yhteisöjen ja valtionhallinnon kansainvälisen liikunta-alan yhteistyön, liikuntatieteellisen toiminnan, liikunnan aluehallinnon toiminnan sekä korkeakoulujen, tutkimuslaitosten ja tutkijoiden liikuntatieteellisten tutkimushankkeiden ja näiden kanssa yhteistyössä toteutettavien tietojärjestelmä- ja muiden hankkeiden menoihin

4) liikunnan ja huippu-urheilun eettisen ja dopinginvastaisen toiminnan, testaustoiminnan ja dopingin vastaisen kasvatuksen tehostamisen menoihin

5) enintään 400 000 euroa opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain mukaisen avustuksen maksamiseen Suomen Urheilumuseosäätiölle

6) enintään 30 000 euroa Pro Urheilu -tunnustusten maksamiseen

7) enintään 459 000 euroa ylimääräisistä urheilijaeläkkeistä annetun lain (1419/2014) mukaisiin eläkkeisiin

8) Olympiastadionin perusparannus- ja uudistamishankkeeseen

9) enintään 20 000 000 euroa poikkihallinnollisesta valtioneuvostojohtoisesta Suomi Liikkeelle -ohjelmasta aiheutuvien menojen ja avustusten maksamiseen

10) enintään 24 henkilötyövuotta vastaavan määräaikaisen henkilöstön palkkaamisesta aiheutuvien menojen maksamiseen, josta enintään 1,5 henkilötyövuotta Suomen Akatemialle liikuntatieteellisten tutkimusten arvioinnin menoihin.

Kohtien 2) ja 7) määrärahat budjetoidaan maksuperusteisena.

Kohdan 7) ylimääräisistä urheilijaeläkkeistä annetun lain (1419/2014) mukainen eläkkeen suuruus on x xxx,xx euroa kuukaudessa.

Kohdassa 10) tarkoitettujen henkilöiden osalta työnantajalle maksetut sairausvakuutuksen mukaiset etuudet otetaan nettobudjetoitaessa tuloina huomioon.

Selvitysosa: Poikkihallinnollisen valtioneuvostojohtoisen Suomi Liikkeelle -ohjelman tavoitteena on kääntää liikkuminen kasvuun jokaisessa ikäryhmässä. Määräraha on tarkoitettu eri hallinnonalojen käyttöön ja sitä on tarkoitus käyttää ohjelman toimeenpanon tukemiseen, kuten koordinointiin, vuorovaikutukseen, viestintään ja selvityksiin sekä eri ministeriöistä ja virastoista myönnettäviin valtionavustuksiin. Ohjelman toimeenpanoa ohjaa ja seuraa ministerityöryhmä. Ohjelman toimenpiteiden vaikuttavuutta arvioidaan säännöllisesti.

Määrärahan arvioitu käyttö (euroa)

<i>Liikunnan yhdenvertainen saavutettavuus (liikuntapaikkarakentamisen avustaminen)</i>	15 320 000
<i>Liikuntaan ja urheiluun osallistuminen</i>	65 941 000
<i>Liikunnan kansalaistoiminta</i>	42 722 000
—liikuntajärjestöjen yleisavustukset	40 722 000
—seuratuki	2 000 000
Huippu-urheilu	15 739 000
Liikunnan ja urheilun suurtahtumat	2 000 000
Liikunnan ja urheilun eettinen toiminta	5 212 000
Kansainvälinen yhteistyö	268 000
<i>Koko väestön liikunnan edistäminen</i>	6 240 000
<i>Ikäihmisten liikkumishanke -pilotointi</i>	500 000
<i>Liikunnan osaaminen ja tietopohja</i>	6 299 000
Liikuntatiede ja tutkimus	2 139 000
Tutkimus- ja kehitysyhteisöt sekä koulutustoiminta	3 660 000
Liikunnan aluehallinto	500 000
<i>Suomi liikkeelle -ohjelma</i>	20 000 000
Yhteensä	114 300 000

Valtuuden käyttöön liittyvistä sitoumuksista ja sopimuksista aiheutuvat valtion menot (milj. euroa)

	2026	2027	Yhteensä vuodesta 2026 lähtien
Olympiastadionin perusparannus- ja uudistamishankkeen lisärahoitus (26 milj. euroa/LTA 2017)			
Ennen vuotta 2026 tehdyt sitoumukset	2,0	2,0	4,0
Menot yhteensä	2,0	2,0	4,0

Määrärahan käytöstä arvioidaan siirtomenojen osuudeksi 111 000 000 euroa ja kulutusmenojen osuudeksi 3 300 000 euroa.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Ikäihmisten liikkumishanke -pilotointi (siirto momentilta 29.90.51)	500
Kansainvälinen yhteistyö (siirto momentilta 29.90.20)	268

Kertamenon poisto (TA 2025)	-300
Kilpa- ja huippu-urheilun tutkimuskeskus ja Urheilijoiden ammatinedistämissäätiö (siirto momentilta 29.90.51)	2 015
Koko väestön liikunnan edistäminen (siirto momentilta 29.90.51)	6 240
Launeen perhepuiston rakennushankkeet (liikuntapaikkarakentamiseen)	250
Liikunnan ja urheilun suurtahtumat (siirto momentilta 29.90.51)	2 000
Liikunnan kansalaistoiminta (seuratuki, siirto momentilta 29.90.51)	2 000
Liikunnan yhdenvertainen saavutettavuus (liikuntapaikkarakentamisen avustaminen)	17 470
Liikuntatiede ja tutkimus (siirto momentilta 29.90.20)	2 139
Suomi liikkeelle -ohjelma (siirto momentilta 29.90.51)	20 000
Tutkimus- ja kehitysyhteisöt (siirto momentilta 29.90.20)	3 260
Urheiluakatemit ja valmennuskeskukset (siirto momentilta 29.90.51)	4 235
Ylimääräisen urheilijaeläkemäärärahan tasokorotus	100
Valtionavustussäästö (Lisätoimet 2024)	-2 400
Yhteensä	57 777

Momentin määrärahalaji on muutettu.

2026 talousarvio	114 300 000
2025 talousarvio	56 523 000
2024 tilinpäätös	56 614 163

(51.) Liikunnallisen elämäntavan ja liikuntaolosuhteiden edistäminen (siirtomääräraha 2 v)

Selvitysosa: Momentti ehdotetaan poistettavaksi talousarviosta.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Ikäihmisten liikkumishanke -pilotointi (siirto momentille 29.90.50)	-500
Kilpa- ja huippu-urheilun tutkimuskeskus ja Urheilijoiden ammatinedistämissäätiö (siirto momentille 29.90.50)	-2 015
Koko väestön liikunnan edistäminen (siirto momentille 29.90.50)	-6 240
Liikunnan ja urheilun suurtahtumat (siirto momentille 29.90.50)	-2 000
Liikunnan kansalaistoiminta (seuratuki, siirto momentille 29.90.50)	-2 000
Liikunnan yhdenvertainen saavutettavuus (liikuntapaikkarakentamisen avustaminen, siirto momentille 29.90.50)	-17 470
Suomi liikkeelle -ohjelma (siirto momentille 29.90.50)	-20 000
Urheiluakatemit ja valmennuskeskukset (siirto momentille 29.90.50)	-4 235
Yhteensä	-54 460

2025 talousarvio	54 460 000
2024 tilinpäätös	66 284 000

91. Nuorisotyö

Selvitysosa: Nuorisotyön ja -politiikan tavoitteena on nuorisolain mukaan edistää nuorten osallisuutta ja vaikuttamismahdollisuuksia sekä kykyä ja edellytyksiä toimia yhteiskunnassa, tukea

nuorten kasvua, itsenäistymistä, yhteisöllisyyttä sekä niihin liittyvää tietojen ja taitojen oppimista, tukea nuorten harrastamista ja toimintaa kansalaisyhteiskunnassa, edistää nuorten yhdenvertaisuutta ja tasa-arvoa sekä oikeuksien toteutumista sekä parantaa nuorten kasvu- ja elinoloja. Lähtökohtina ovat yhteisvastuu, kulttuurien moninaisuus ja kansainvälisyys, kestävä kehitys, terveet elämäntavat, ympäristön ja elämän kunnioittaminen sekä monialainen yhteistyö. Edellä mainitut tavoitteet koskevat kaikkia Suomessa olevia alle 29-vuotiaita.

Valtakunnallinen nuorisotyön ja -politiikan ohjelma 2024—2027 toimii valtion nuorisotyön ja -politiikan strategia-asiakirjana, jossa hallituksen nuorisopoliittiset tavoitteet ja toimenpidekokonaisuudet ovat:

- Jokaiselle nuorelle polku eteenpäin.
- Monipuolista tietoa ja välineitä nuorten mielenterveyden tukemiseen.
- Nuorten hyvinvointia tuetaan osallisuutta, yhteisöllisyyttä ja turvallisuutta vahvistamalla.

Lisäksi ohjelma sisältää nuorisotyön ja -toiminnan tukemisen linjaukset, ml. painopisteet nuorisoalan osaamiskeskusten valtionapukelpoisuuden hyväksymiselle, sekä kansalliset tavoitteet nuorisoalan eurooppalaiselle ja kansainväliselle toiminnalle.

Yhteiskunnallisen vaikuttavuuden tavoitteet

- Nuorten osallisuus lisääntyy ja vaikuttamismahdollisuudet monipuolistuvat.
- Nuorten kokemukset yhdenvertaisuudesta, tasa-arvosta, yhteisöllisyydestä ja oikeuksiensa toteutumisesta vahvistuvat.
- Nuorten harrastus- ja toimintamahdollisuudet ovat tasavertaisesti saavutettavissa.
- Nuorten elämänhallintataidot vahvistuvat.

Nuorisotyön toiminnalliset tavoitteet ja keskeisimmät toimenpiteet

- Koordinoidaan nuorisolain (1285/2016) mukaisen valtakunnallisen nuorisotyön ja -politiikan ohjelman 2024—2027 nuorisopoliittisten tavoitteiden toimeenpanoa.
- Kehitetään ja vahvistetaan kunnallisen nuorisotyön rakenteita, laatua ja tulosten tunnettuutta em. ohjelman linjausten mukaisesti.
- Tavoiteohjataan ohjelmakauden 2024—2027 nuorisoalan osaamiskeskuksia.
- Kehitetään ja toimeenpannaan toimenpide-ehdotuksia nuorten tulevaisuususkon vahvistamiseksi.

Valtionavustukset ja -osuudet nuorisotyön rahoituksessa valtion talousarviossa

Nuorisotyön määrärahoista avustuksiin kohdentuu noin 90 %. Hankkeista riippuen kuntatalouteen avustuksista kohdentuu noin 40 %, yleishyödyllisille yhteisöille (säätöt, yhdistykset) noin 50 % ja yrityssektorille alle 10 %. Nuorisotyön valtionosuudet, joiden osuus nuorisotyön siirtotalouden kuluista on noin 10 %, kohdentuvat kuntatalouteen.

Nuorisotyön tunnuslukuja

	2023 toteutuma	2024 toteutuma	2026 arvio
10—29-vuotiaat, jotka kuuluvat/ovat mukana järjestötoiminnassa tai vastaavassa (Vapaa-aikatutkimus 2024), %	50	43	45
15—29-vuotiaat, jotka kokevat kuuluvansa suomalaiseen yhteiskuntaan (Nuorisobarometri 2024), %	81	72	72
15—29-vuotiaat, jotka kokevat elämän olevan hyvin hallinnassaan (Nuorisobarometri 2024), %	86	85	85
Yläkouluikäiset, joilla ei ole yhtään läheistä ystävää (Kouluterveyskysely 2023/THL), %	11	11	10
15—29-vuotiaat, jotka ovat jättäneet harrastuksen aloittamatta rahan puutteen vuoksi (Nuorisobarometri 2023), %	38	38	38
15—29-vuotiaat, jotka ovat kokeneet syrjintää viimeisen 12 kk aikana (Nuorisobarometri 2024), %	10	14	15
15—29-vuotiaat, jotka suhtautuvat omaan tulevaisuuteensa optimistisesti (Nuorisobarometri 2024), %	80	61	55
Alle 25-vuotiaiden työttömien määrä (TEM)	33 400	37 500	34 000

20. Nuorisotyön yhteiset menot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään 712 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

- 1) nuorisolain (1285/2016) mukaisiin nuorisotyön ja -politiikan toimeenpanosta, kehittämisestä ja arvioinnista aiheutuvien menojen ja avustusten maksamiseen
- 2) valtion nuorisoneuvoston sekä arviointi- ja avustustoimikunnan menoihin
- 3) kansainvälisestä nuorisotalouden yhteistyöstä sekä yhteisöjen ja valtionhallinnon kansainvälisestä nuorisotalouden yhteistyöstä aiheutuvien menojen maksamiseen
- 4) enintään kahta henkilötyövuotta vastaavan määräaikaisen henkilöstön palkkaamisesta aiheutuvien menojen maksamiseen.

Kohdassa 4) tarkoitettujen henkilöiden osalta työnantajalle maksetut sairausvakuutuksen mukaiset etuudet otetaan nettobudjetoitaessa tuloina huomioon.

Selvitysosa:

Määrärahan arvioitu käyttö (euroa)

Lakisääteiset kansalliset toimikunnat	212 000
Nuorisotyön ja -politiikan toimeenpano, kehittäminen ja arviointi sekä nuorisotoimialan kansainvälinen yhteistyö	500 000
Yhteensä	712 000

Määrärahan käytöstä arvioidaan siirtomenojen osuudeksi 492 000 euroa ja kulutusmenojen osuudeksi 220 000 euroa.

2026 talousarvio	712 000
2025 talousarvio	712 000
2024 tilinpäätös	712 000

30. Valtionosuudet kuntien nuorisotoimeen (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 7 627 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain (1705/2009) mukaisesti kuntien nuorisotyön valtionosuuksiin.

Kuntien nuorisotyön valtionosuuden laskennallisena perusteena käytettävä yksikköhinta on 15,00 euroa alle 29-vuotiasta asukasta kohden.

Selvitysosa:

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Valtionosuus kuntien nuorisotyön käyttökustannuksiin (asukasmäärän muutos)	-16
Yhteensä	-16

2026 talousarvio	7 627 000
2025 talousarvio	7 643 000
2024 tilinpäätös	7 647 460

50. Nuorisotyön edistäminen (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään 31 425 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

1) nuorisolakiin (1285/2016) perustuviin valtionavustuksiin valtakunnallisille nuorisotalon järjestöille, valtakunnallisille nuorisotalon osaamiskeskuksille sekä nuorisokeskuksille

2) nuorisokeskusten investointiavustuksiin ja sosiaalisen nuorisotyön avustuksiin

3) nuorisotyöhön ja -politiikkaan liittyviin tutkimuksiin ja selvityksiin sekä palkintojen ja apurahojen maksamiseen

4) nuorisotalon tiedontuotantoa, yleistä kehittämistä ja viestintää tukevien järjestelmien, ml. etsivän nuorisotyön yhteydenottojärjestelmän, ylläpidon ja kehittämisen menoihin

5) nuorten osallistumista ja kuulemista tukevien tietojärjestelmien ja verkkopalveluiden ylläpidon ja kehittämisen menoihin

6) lasten ja nuorten paikallisen harrastustoiminnan tukemista edistäviin avustuksiin

7) nuorisotyön, -toiminnan ja -politiikan kehittämisavustuksiin

8) Saamelaiskäräjien nuorisoneuvoston menoihin ja saamenkielisen kulttuuri- ja kielipesätoiminnan tukemista edistäviin avustuksiin

9) alueellisen nuorisotoimen, aluehallinnon ja valtion virastojen nuorisotoimialan hankkeiden menoihin.

Selvitysosa:

Määrärahan arvioitu käyttö (euroa)

Valtakunnalliset nuorisoalan järjestöt	18 000 000
Nuorisokeskukset	4 668 000
Alueellinen ja paikallinen nuorisotyö	5 327 000
Saamelaisten kulttuuri- ja kielipesätoiminta	1 300 000
Nuorisotyön kokeilu, koulutus, tutkimus ja kansainvälinen yhteistyö	2 130 000
Yhteensä	31 425 000

Määrärahan käytöstä arvioidaan siirtomenojen osuudeksi 30 690 000 euroa ja kulutusmenojen osuudeksi 735 000 euroa.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Kertamenon poisto	-670
Yhteensä	-670

2026 talousarvio	31 425 000
2025 talousarvio	32 095 000
2024 tilinpäätös	35 405 092

51. Nuorten työpajatoiminta, etsivä nuorisotyö sekä koulu- ja oppilaitosnuorisotyö (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään 31 000 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää nuorten työpajatoiminnan, etsivän nuorisotyön sekä kouluissa ja oppilaitoksissa tehtävän nuorisotyön tukemisesta ja kehittämisestä aiheutuvien avustusten maksamiseen.

Selvitysosa:

Määrärahan arvioitu käyttö (euroa)

Nuorten työpajatoiminta	14 000 000
Etsivä nuorisotyö	13 000 000
Koulu- ja oppilaitosnuorisotyö	4 000 000
Yhteensä	31 000 000
2026 talousarvio	31 000 000
2025 talousarvio	31 000 000
2024 tilinpäätös	33 050 000